BASİTLİĞİN KİRLİ KÜLTÜRÜ

Kim İslam'dan başka bir din
ararsa asla ondan kabul edilmez.
O, ahirette de kayba uğrayanlardandır.
(Al-i İmran Suresi, 85)

HARUN YAHYA

5. baskı: Ekim, 2008

İÇİNDEKİLER

OKUYUCUYA

•Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 150 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.

•Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedirler. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.

•Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.

•Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.

•Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.

•Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğuna şahit olacaktır.

•Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheci ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 60 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveçce gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi

üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

YARATILIŞ GERÇEĞİ

Balinalar ve yunuslar, "deniz memelileri" olarak bilinen canlı grubunu oluştururlar. Bu canlılar memeli sınıfına dahildir, çünkü aynen karadaki memeli canlılar gibi doğurur, emzirir, akciğerle nefes alır ve vücutlarını ısıtırlar. Ancak bu canlıların vücut yapıları diğer memelilerden oldukça farklıdır. Deniz memelileri tamamen suda yaşamak için yaratılmış özel vücut sistemlerine sahiptirler.

www.kurandayaratilis.com

Her mevsimde ayrı özelliklerde meyvelerin bulunması büyük bir nimettir. Kışın insanların en fazla vitamine ihtiyaçları oldukları dönemde, mandalina, portakal ve greyfurt gibi C vitamini yönünden zengin meyvelerin olması; yazın da insanların susuzluğunu gidererek ferahlamalarını sağlayan kiraz, kavun, karpuz, şeftali gibi bol sulu meyvelerin çıkması Allah'ın insanlara bir lütfu ve nimetidir.

www.ahiretvar.com

İnsan, giysisini, saatini ya da oturduğu koltuğu bir süre sonra hissetmemeye başlar. Çünkü insan derisindeki alıcılar belirli bir süre sonra beyne, cilde temas eden madde ile ilgili sinyalleri göndermeyi durdurur ve cilt bu maddeye karşı alışkanlık kazanır. Allah'ın insan için büyük bir nimet olarak yarattığı, bu "alışma" mekanizması olmasaydı giyinmek gibi sıradan bir olay bile büyük bir sıkıntı haline gelirdi.

www.darwininbilmedikleri.com

Uzun süre fillerin iletişim sistemlerini inceleyen bilim adamları, fillerin insanların duyamadığı ses tonları olan infraseslerle iletişim kurduklarını belirlemiştir. Çok güçlü ancak düşük frekanslı sesler olan infrasesler, insanlar tarafından yalnızca özel kayıt cihazlarıyla duyulabilir. Ancak filler bu özel sesler aracılığıyla uzun mesafeli bir çağrıyı uygun hava koşullarında 10 km´lik mesafelere bile duyurabilmektedir.

www.darwinizminsonu.com

Bir kurşun kalemin silgisi büyüklüğündeki bu küçük kuş, vücudundaki kusursuz sistemlerle Allah'ın üstün yaratmasını bize tanıtan canlılardandır. Sinekkuşu göçmen kuşların en küçüğüdür. Ağırlığı 3 gr olan bu olağanüstü göçmen yılda 6.000 km'den fazla yol kat eder. Yola çıkmadan önce ağırlığını iki katına çıkarır (6 gram). Bu enerji rezervi ona Meksika Körfezi'ni hiç duraklamadan geçme imkanı verir. Saatte 40 km hızla 900 km yol kat eder.

Geyikler ortamın güvensiz olduğunu anladıklarında ön ayaklarından birini yere vurarak diğer geyiklere tehlikeyi haber verirler. Eğer tehlikenin yakında olduğunu anlarlarsa hem ön ayaklarından birini yere vururlar hem de kuyruklarını dikleştirerek sarkaç gibi sallamaya başlarlar. Narin yapısıyla yırtıcı hayvanlara kolayca yem olabilecek bu sevimli canlılar, ancak birlikte hareket ederek korunabilmektedir.

www.bilgilerdunyasi.net

Aynı türdeki bitkiler dünyanın neresine giderseniz gidin aynı özelliklere sahiptirler. Karpuz her yerde karpuzdur, rengi, lezzeti, kokusu hep aynıdır. Gül, çilek, karanfil, çınar kısacası tüm bitkiler aynı türde hep aynı özelliklere sahiptir. Yapraklar dünyanın her yerinde fotosentez yaparlar. Benzersiz taşıma sistemleri tüm bitkilerde vardır. Bu mekanizmaların, evrimcilerin iddia ettikleri gibi, tesadüfen oluşması imkansızdır. Bitkileri yaratan Yüce Allah'tır.

İnsan beyninde yaklaşık 0.5 gr. ağırlığında, bezelye tanesi büyüklüğünde bir et parçası olan "Hipofiz bezi", yeryüzünün en kompleks, en hatasız ve en hayati idarecisi olarak yaratılmıştır. Hipofiz bezi sonsuz ilim sahibi Yüce Allah'ın kontrolü ile sayısız hormona görevler dağıtır, hiçbir aksama olmadan her birini denetler. Bu sayede aynı anda başımızı ve kollarımızı hareket ettirir, duyar, görür, gülümser, konuşur ve dokunuruz.

Küçük bir yaprağın gerçekleştirdiği "fotosentez" işlemi, insan dahil tüm canlıların yeryüzünde yaşamlarını sürdürebilmesinin başlıca sebeplerinden biridir. Bir yaprağın sadece 1 milimetre karesinde 500 bin adet klorofil bulunur. Klorofilin içindeki karmaşık işlemin hızı saniyenin on milyonda biri kadardır. Üstelik bu işlem her klorofil molekülünde ayrı ayrı gerçekleşmektedir.

www.imanhakikatleri.com

Yaklaşık 300 milyon yıldır varlıklarını devam ettiren deniz kestaneleri, bu zaman zarfında hiçbir değişikliğe uğramamışlar, herhangi bir evrimsel süreçten geçmemişlerdir. Resimdeki fosil 150 milyon yıllıktır. Deniz kestanelerinin yumuşak bedenleri, üzerlerindeki dikenler tarafından düşmanlara karşı korunur. Hareketli olan bu dikenler, bazı türlerde zehirlidir ve kimi zaman uzunlukları 30 cm'yi bulmaktadır.

Dönem: Mezozoik zaman, Jura dönemi
Yaş: 150 milyon yıl

Bölge: Madagaskar

Altta sağda milyonlarca yıldır hiçbir değişikliğe uğramamış olan günümüz kestaneleri görülüyor.

Bitkiler, son derece kompleks yapılara sahiptir ve bu yapıların -evrimcilerin iddia ettikleri gibi- sözde rastlantısal etkilerle ortaya çıkması da, birbirlerine dönüşmesi de mümkün değildir. Fosil kayıtları farklı bitki sınıflamalarının yeryüzünde bir anda ve kendilerine özgü yapılarıyla ortaya çıktıklarını ve geçmişlerinde evrimsel bir süreç bulunmadığını göstermektedir.

www.yasayanfosiller.com

Dönem: Paleozoik zaman, Karbonifer dönemi
Yaş: 320 milyon yıl
Bölge: Lancashire, İngiltere

Günümüz eğrelti otu (altta)

Fosil kayıtlarının en belirgin özelliklerinden biri, canlıların bu kayıtlarda gözlemlendikleri jeolojik dönemler boyunca değişime uğramamalarıdır. Diğer bir deyişle, bir canlı türü, fosil kayıtlarında ilk olarak nasıl belirdiyse, bu tür yok olana kadar veya günümüze gelene kadar on milyonlarca, hatta yüz milyonlarca yıl boyunca hiçbir değişim göstermemekte, aynı yapıyı korumaktadır. Bu, canlıların hiçbir evrime uğramadıklarının açık bir delilidir.

Günümüz sivrisineklerine bir örnek
Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 50 milyon yıl
Bölge: Polonya

Eucnemidae familyasına dahil olan bu böcekler, genellikle kahverengi veya siyah renkli olup, daha çok ormanlık alanlarda yaşarlar. Fosiller, yalancı klik böceklerinin hep yalancı klik böceği olarak var olduklarını, başka bir canlıdan türemediklerini, herhangi bir değişime uğramadıklarını göstermektedir. Aradan geçen on milyonlarca yıla rağmen hiç değişmeyen yalancı klik böcekleri, Darwinistlerin iddialarını yalanlamaktadır.

Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 45 milyon yıl Bölge: Rusya

Fosildeki örneği ile aynı özelliklere sahip günümüz yalancı klik böceği görülüyor.

Çoğunlukla Kuzey Amerika'da yaşayan çamur balıkları, kel turnalar takımına dahildir ve milyonlarca yıldır aynı kalan canlılardan biridir. Söz konusu balıkların çok sayıda fosili elde edilmiştir. Bu fosiller, çamur balıklarının sahip oldukları tüm özelliklerle bir anda belirdiklerini ve on milyonlarca yıldır hiçbir değişikliğe uğramadıklarını göstermektedir.

Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 54 - 37 milyon yıl
Bölge: Messel Shales Oluşumu, Almanya

Günümüz çamur balığı

Darwinistlerin iddialarını yalanlayan canlılardan biri olan yürüyen çalı böcekleri, uzun ince bir bedene sahiptirler. Yapıları, görünümleri ve özellikleri on milyonlarca yıldır hiç değişmemiştir. 45 milyon yıldır aynı kalan bu böcekler, canlıların küçük değişiklikler geçirerek geliştikleri iddiasında olan evrimin geçersizliğini gözler önüne koymaktadır.

www.dominikamberleri.com

Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 45 milyon yıl
Bölge: Rusya

Yanda milyonlarca yıl boyunca hiç değişmeyen günümüz yürüyen çalı böceği görülüyor.

Fosil kayıtlarının böceklerin kökeni konusunda ortaya koyduğu bilgiler, canlıları Allah'ın yarattığı gerçeğini bir kez daha doğrulamaktadır. Fransız zoolog Paul Pierre Grassé de evrim teorisinin böceklerin kökenini açıklamaktan aciz olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

"Böceklerin kökeni konusunda tam bir karanlık içindeyiz." (Pierre-P Grassé, Evolution of Living Organisms, New York: Academic Press, 1977, s. 30)

www.canlilarinevrimi.com
Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 50 milyon yıl
Bölge: Polonya

Günümüz bitki piresi

45 milyon yıl önce amber içinde kalarak bugüne kadar gelmiş olan bu yaban arısı türü, parazit olarak yaşayan bir canlıdır. Günümüzde tanımlanmış yaklaşık 12.000 türü vardır ve hatta dünya geneline yayılmış olarak 40.000-50.000 türünün yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu yaban arıları yumurta bırakmak için diğer böcek türlerini seçer ve bunları felç ederler.

www.bocekfosilleri.com

Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 45 milyon yıl
Bölge: Rusya

Yandaki resimde , milyonlarca yıldır hiç değişmeyen günümüz yaban arılarına bir örnek görülüyor.

Bu ıstakoz fosili 100 milyon yıllıktır ve bugünkü ıstakozlarla aynı vücut yapısına sahiptir. Bazı ıstakoz türlerinin göç davranışları oldukça dikkat çekicidir. Bu göç sırasında oldukça dikkat çekici görüntüler meydana gelir. Her ıstakoz kendi önündekine dokunacak şekilde pozisyon alır ve yaklaşık elli-altmış ıstakoz biraraya gelerek bir konvoy oluştururlar. Bu şekilde okyanus tabanında birkaç gün ve gece yürürler.

Günümüz ıstakozu

Dönem: Mezozoik zaman, Kretase dönemi
Yaş: 100 milyon yıl
Bölge: Lübnan

Yaprak biti, bitkilerle beslenen ve Aphidoidea alt familyasına dahil olan bir böcek türüdür. Bilinen yaklaşık 4000 tür yaprak biti vardır ve bunlar 10 familyada toplanırlar. Bugüne kadar tespit edilmiş en eski yaprak biti türleri Karbonifer döneminde (354 - 290 milyon yıl) yaşamıştır. Ve aradan geçen 300 milyon yıldan daha uzun süreye rağmen en küçük bir değişikliğe uğramamıştır.
www.baltikamberleri.com

Günümüz yaprak biti

Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi

Yaş: 50 milyon yıl
Bölge: Polonya

Baş kısmının öne doğru uzamasıyla dikkat çeken bu kınkanatlı böcek türü 45 milyon yıldır amber içinde muhafaza edilmiştir. Böceğin günümüzdeki örneği ile amber içindeki fosili karşılaştırıldığında milyonlarca yıldır hiçbir değişiklik göstermediği açıkça anlaşılmaktadır. Bu da evrim teorisinin zaman içinde küçük değişikliklerle türlerin yeni türlere dönüşmesi iddiasının hiçbir geçerliliğinin olmadığını açıkça göstermektedir.

Dönem: Senozoik zaman, Eosen dönemi
Yaş: 45 milyon yıl
Bölge: Rusya

Günümüz geniş hortumlu böceği

Eğer bir canlı milyonlarca yıl boyunca hiç değişmeden yapısını muhafaza ediyorsa, günümüzde sahip olduğu tüm özelliklere eksiksiz olarak yüz milyonlarca yıl önce de sahipse, bu canlının evrim geçirdiğini söylemek asla mümkün değildir. Günümüzde yaşayan eğrelti otlarından hiçbir farkı olmayan resimdeki 320 milyon yıllık eğrelti otu fosili, canlıların evrim geçirmediğini gösteren ispatlardan biridir.

www.darwinistpanik.com

Resimde eğrelti otunun hiçbir değişikliğe uğramayan canlı örneği görülmektedir.

Dönem: Paleozoik zaman, Karbonifer dönemi
Yaş: 320 milyon yıl
Bölge: Lancashire, İngiltere

GİRİŞ

"Basit insan" denilince genel olarak görgü kurallarından habersiz, cahil, bilgisiz, nerede nasıl davranacağını, nasıl konuşacağını bilmeyen, ölçüsüz bir insan modeli akla gelir. Fakat bu kitapta ele alınacak konu halk arasında kullanılan anlamdaki "basitlik" değil, din ahlakına göre basitliğin nasıl bir ruh hali olduğudur. Burada ele alınacak olan basitlik, bilinen anlamından çok daha köklü ve derin bir hastalıktır. Ve insanı -Allah'ın dilemesi dışında- cehenneme sürükleyebilecek büyük bir tehlikedir.

Basitlik, insanın, ruhunu Kuran ahlakına uygun bir şekilde derinleştirememesi, Allah'a yakın olma ve O'nun rızasını kazanma konusunda istekli olmaması sonucunda, davranış ve düşünce biçiminde meydana gelen yüzeyselliktir. Bu yüzeysellik, insanın, Allah'ın gücünün sınırsızlığını, kendi etrafında ve dünya üzerinde meydana gelen olaylardaki hikmetleri ve yaşamın gerçek manasını anlamada zayıf bir kavrayışa sahip olması şeklinde kendini gösterir. Allah'ın varlığını ve gücünü kavrayan samimi bir Müslümanın gösterdiği güzel ahlak ile yukarıda belirttiğimiz şekilde yüzeysel bakış açısına sahip bir insanın ortaya koyduğu ahlak, kişilik ve davranış biçimleri birbirinden tamamen farklıdır. Müslümanlar son derece asil bir ruha, yüksek bir kişilik kalitesine ve derin bir anlayışa sahip olurlarken basit insanlar kendilerini alçaltan bir karakter yapısına sahip olurlar.

Basitlik, kimi insanlar tarafından hayat şekli olarak yaşanan ve temelde içteki basitlikten kaynaklanan tavır, düşünce ve konuşma bozukluklarıdır. Ancak basitlik denince akla yanlış bir tanım gelmemelidir. İnsanların samimiyetlerinden kaynaklanan doğal tavırları basitlik değildir; doğallığın kendine göre bir güzelliği, derinliği ve etkileyiciliği vardır. Dolayısıyla basitlikten sakınmak doğallığı kısıtlamak değildir. Basitlik bunlardan farklıdır; doğallık gibi samimiyetten değil, şuur kapalılığından, din ahlakına muhalif olarak yapılan tavırların itici, olumsuz etkisini, yüzeyselliğini fark edememekten kaynaklanır. Cahiliye toplumlarında kimi insanlar basitlikten sakınmanın yolunun sahte bir asalet anlayışı olduğunu sanırlar. Bu asaletin gereğinin de soğukluk, resmiyet, yapmacık tavırlar, suni şekilde kibarlaştırılmış davranışlar, kibirli tavırlar olduğunu düşünerek, en az basitlik kadar yanlış ve itici bir başka tavır bozukluğu yaşarlar. Oysa basitlikten kurtulmanın yolu yapmacık bir asaleti değil, yalnızca Kuran ahlakını yaşamaktır.

Pek çok insan basitliği kabullenir. Bunu adeta hayatın vazgeçilemez bir gerçeği gibi görerek, normal karşılar, ne kendi yaptıklarından ne de başkalarının bu yöndeki tavırlarından rahatsız olmazlar. Aksine birbirlerini bu çirkinliğe teşvik eder ve kendilerini çoğunluğun yaşadığı basit davranışları uygulamak zorunda hissederler. Hatta bu konuda öylesine şartlanılmıştır ki, basitlik, konuşma ve bakış şekilleri, kendine özgü kuralları ile adeta batıl bir din haline getirilmiştir.

Oysa basitlik, insanı güzel ahlaktan, kaliteli bir kişilikten, büyük düşünmekten alıkoyan önemli bir tavır bozukluğudur. Bir insan batıl "basitlik dini"ni benimsemişse, dindar olduğunu söylese bile din ahlakını tam anlamıyla yaşaması mümkün olmaz. Allah'ın varlığına inansa, "ben Müslümanım" dese de bu hastalıktan kurtulmadığı sürece Kuran ahlakını tam anlamıyla yaşayamaz. Nitekim Allah Kuran'da bir grup insanın basit ve yüzeysel kişilik ve ahlak anlayışlarına dikkat çekmiştir. Bu insan grubu, Peygamberimiz (sav) döneminde yaşayan bazı Bedevilerdir. İlerleyen bölümlerde davranış ve düşünce şekillerindeki yüzeyselliği Kuran ayetleri ile inceleyeceğimiz Bedevilerin, gerçek Müslümanlardan farklı olduklarını, imanın bu kişilerin kalplerine tam yerleşmediğini Rabbimiz bize şöyle bildirmiştir:

Bedeviler, dedi ki: "İman ettik." De ki: "Siz iman etmediniz; ancak "İslam (Müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir..." (Hucurat Suresi, 14)

Tavırlarını katıksız olarak Kuran ahlakına göre şekillendiren müminler ise, Allah'ın kendileri için seçip beğendiği ve fıtratlarına en uygun olan ahlakı yaşamaları nedeniyle basit tavırlardan, basit düşünce şekillerinden sakınmış olurlar. Tüm tavırları, düşünceleri, sözleri ruhlarında yaşadıkları derinliği yansıtır nitelikte asil ve güzeldir. Her olayda bakış açılarını Kuran'a göre belirledikleri için, Allah'ın Kuran'da verdiği bilgiler sayesinde basitliği en iyi fark edip, teşhis edebilen insanlar da yine ancak müminlerdir. Basitliği yaşayan bir insan, bunun büyük bir tehlike değil birçok insanın yaşadığı, hayatın bir gerçeği olduğunu düşündüğü sürece kendisine verdiği zararın farkında olmaz. Oysa basitlik Kuran ahlakından ve anlayışından tamamen uzak olan, kişinin Müslümanca yaşamasını engelleyen kirli ve alt bir kültürdür.

Bu çalışma, din ahlakından uzak yaşayan bazı insanların -dindar olduklarını öne sürseler bile- içine düştükleri bu kirli kültürü her yönüyle ele almak ve çözümünü de ortaya koymak amacıyla hazırlandı.

Unutulmamalıdır ki basitliğin bu kirli yapısı içinde yaşayan insan bundan sorumludur. Böyle bir kişi Kuran ahlakından ve bu ahlakın inceliklerinden uzak bir hayat yaşarken, basit idealler peşinde koşarken ve bundan dolayı da hesap verebileceğini aklına bile getirmezken, ölüm meleklerinin canını almak için yanına geldiklerini gördüğünde içinde bulunduğu derin gafletten uyanır. Fakat bu çok geç bir uyanıştır. Çünkü insanın yaratılış amacı Allah'ın razı olacağı umulan ahlakı ve hayatı yaşamaktır, bir ömrün geride bırakıldığı ölüm anı ise bu amacı anlamak için olabilecek en kötü zamandır.

Allah dünyada basitlikten sıyrılıp, gerçek Kuran ahlakına tabi olmayan insanların ahirette uğrayacakları karşılığı şöyle haber vermiştir:

Doğrusu, 'suç ve günah işleyenler,' kimi iman edenlere gülüp-geçerlerdi. Yanlarına vardıkları zaman, birbirlerine kaş-göz ederlerdi. Kendi yakınlarına döndükleri zaman neşeyle dönerlerdi. Onları gördükleri zaman ise: "Bunlar elbette şaşkın-sapıklardır" derlerdi. Oysa kendileri onların üzerine gözcü olarak gönderilmemişlerdi. Artık bugün, iman edenler, kafir olanlara gülmektedirler. Tahtlar üzerinde bakıp-seyretmek suretiyle. Nasıl, kafir olanlar, işlediklerinin 'feci karşılığını gördüler mi?' (Mutaffifin Suresi, 29-36)

BASİT İNSANLAR YARATILIŞ AMAÇLARINDAN UZAK BİR YAŞAM SÜRERLER

Bir Müslüman, Allah'ın kendisinden razı olacağı ve cennete uygun olan ahlakı güzel görür ve bu ahlakı en güzel şekilde yaşamayı hedefler. Oysa insanlardan bazıları böyle bir hedeften gafildirler. İçlerinde, Allah'ı razı edebilecekleri güzel ahlaka ait özellikleri kazanma isteği duymazlar. Sadece dünyada kendilerini ayakta tutacak, yaşamalarını, yalnız kalmamalarını, istedikleri insanlarla dostluk kurmalarını, dünyevi hedeflerine ulaşmalarını sağlayacak yani toplum tarafından kabul görecek kadar bir kişilik ve ahlak seviyesinde olmayı yeterli görürler. Bu dar bakış açısıyla belirledikleri hedefleri, onların Allah'ın hoşnut olacağını bildirdiği ahlaka özenmelerine engel olur. Allah'ın rızasına, rahmetine ve cennetine ulaşmayı hedeflemek yerine belirttiğimiz gibi vasat, sıradan dünyevi hedefleri olan insanlardan biri olmayı tercih ederler. Bu hedefleri elde etmek onlar için yeterlidir.

Oysa bir insanın yaratılışındaki asıl amaç bu dünyevi hedeflerin çok üstünde, bambaşka bir amaçtır. Allah bir ayette, "O, amel (davranış ve eylem) bakımından hanginizin daha iyi (ve güzel) olacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı..." (Mülk Suresi, 2) şeklinde belirterek insanın yaratılışındaki amacı haber vermektedir. Başka bir ayette de Rabbimiz, bu amacın farkında olmadan son derece basit ve yüzeysel bir anlayış içinde yaşama gayesinde olan insanlara şu soruyu sormaktadır:

Bizim, sizi boş bir amaç uğruna yarattığımızı ve gerçekten Bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız? (Müminun Suresi, 115)

İnsan dünyada bulunduğu imtihan süresi boyunca Kuran'a uymakla, her düşüncesinde ve tavrında Allah'ın rızasını aramakla, vicdanını kullanmakla, güzel ahlakı yaşamakla ve salih amellerde bulunmakla sorumludur. Bu açık gerçeğe rağmen az önce de belirttiğimiz gibi, yaratılış amacından uzak yaşayan insanlar kendilerine basit başka amaçlar edinirler. Bu amaçlar her kesim ve kültürde farklılık gösterir. Ama temelde hiçbiri, katıksız olarak Allah'a kulluk etmeye, O'nun rızasını kazanmaya dayalı değildir.

İyi bir okuldan mezun olmak, üniversite sınavında istediği bir bölümü kazanmak, iyi bir evlilik, güzel ve sağlıklı çocuklar, çocuklara iyi bir gelecek hazırlamak, bu arada işinde yüksek bir mevkiye gelmek, isabetli yatırımlar yapmak, ev, iyi bir araba ve yazlık almak, kendisinin ve ailesinin iyi giyinmesini, gezmesini sağlamak…

Basit insanların çoğu yalnızca bu idealler doğrultusunda yaşarlar. Oysa insanın dünyada bulunma amacı bunların hiçbiri değildir. Dahası bu saydıklarımız hedef ya da ideal haline getirilecek konular değildir; ancak birer araçtırlar. İnsanın dünyada

bulunma amacının, iyi bir okuldan mezun olmak ya da iyi bir mevkiye gelmek olmayacağı açıktır. Elbette bunların tamamı Allah'ın insanlara verdiği birer nimettir ve yaşanmasında bir mahsur yoktur, ama insanın Allah'ı ve ahireti unutarak yalnızca bunları amaç olarak belirlemesi hatalıdır. Aynı şekilde okumak, her konuda bilgi sahibi olmak da takdire değerdir ama hayatın amacı, Allah'ı ve ahireti unutup yalnızca insanların beğenisini kazanabileceğini umarak entelektüel olmak da değildir. Allah yaratılışın böyle bir amacının olmadığını Kuran'da şöyle bildirir:

Biz, bir 'oyun ve oyalanma konusu' olsun diye göğü, yeri ve ikisi arasında bulunanları yaratmadık. Eğer bir 'oyun ve oyalanma' edinmek isteseydik, bunu, Kendi Katımız'dan edinirdik. Yapacak olsaydık, böyle yapardık. (Enbiya Suresi, 16-17)

Dünya bir oyun ya da eğlence yeri değil, Allah'a kulluk etme, ahiret için çalışma mekanıdır. Bu gerçeği kavrayamayan insanların idealleri öyle basit ve geçicidir ki, insan, bu ideallerinin tümüne ulaşsa da ölüm melekleri yanına geldiğinde kayıpta olduğunu anlayacaktır. Bir kişi düşünün; bu kişi en büyük idealini gerçekleştirmiş belki kendi alanında uzman, dünyaca ünlü bir profesör olmuştur. Çocuklara, torunlara sahip olmuştur, onlara iyi bir yaşam standardı sağlamıştır fakat ahireti unutmuş, Allah'ın razı olacağı bir ahlakı yaşamamıştır. Böyle bir insan senelerce çalışmış çabalamıştır ama sonsuz hayatını yaşayacağı ahiret için hiçbir şeye sahip değildir.

Allah'ın "...Siz dünya hayatınızda bütün 'güzellikleriniz ve zevklerinizi tüketip-yok ettiniz, onlarla yaşayıp-zevk sürdünüz..." (Ahkaf Suresi, 20) ayetinde işaret ettiği gibi güzel olan herşeyi geride bırakmıştır. Yaşadığı belki 60 belki 70 yılın ise sonsuzluk ile kıyaslandığında bir kıymetinin olmadığı açıktır. Peygamber Efendimiz (sav) böyle insanların içinde bulunduğu akılsızlığı şöyle tarif etmiştir:

"Akıllı-şuurlu adam o kimsedir ki nefsini (Allah'a karşı) köleleştirir (veya hesaba çeker) ve ölümden sonraki (hayat) için (iyi) amel işler. (Nefsini yenmekten) aciz adam da o kimsedir ki nefsini arzusuna uydurur (yani nefsini haramdan alıkoymaz). Sonra Allah'tan (mağfiret) temenni eder." (İbni Mace, Cilt10, Syf.541)

Bu yanılgı içinde yaşamını sürdüren insanlar dünyayı sadece istek ve tutkularını gerçekleştirmeleri gereken bir yer olarak görürler. Bu şekilde kendi nefislerini tatmin etme hırsı ile yaşarlarken içlerinde yüksek bir kişiliğe, güçlü bir imana ve peygamberlerin taşıdığı üstün ahlaka sahip olma gibi bir arzu duymaz. Allah'a yakın olma konusunda gerçek anlamda tutkulu bir istek taşımazlar. Bunun sonucunda da davranış ve düşüncelerinde Müslümana has bir olgunluk, itidal ve bunlardan kaynaklanan bir seçkinlik meydana gelmez. Aksine Allah'ın varlığından ve ölümün yakınlığından tam anlamıyla gafil gibi bir görünüm sergilerler. Allah'ın her an kendilerini görmekte olduğunu ve yaptıklarından haberi olduğunu unutmuş bir davranış şekli içinde olurlar. Oysa insan gözünü nereye çevirse Allah'ın varlığının delilleriyle karşılaşır.

Var olan herşeyi ve herkesi Allah'ın sonsuz kudreti ile yarattığı apaçıktır. İnsanın Allah'a iman etmesi için sadece kendi bedenine bakması yeterlidir. Allah insanı, Kuran'da bildirdiği ifadeyle "en güzel surette" yaratmış, kusursuzca işleyen pek çok sistemi bedenine yerleştirmiştir. İnsanın başını göğe çevirip bakması da iman etmesi için yeterlidir. Allah ayetlerde şöyle buyurur:

Üzerlerindeki göğe bakmıyorlar mı? Biz, onu nasıl bina ettik ve onu nasıl süsledik? Onun hiçbir çatlağı yok. Yeri de (nasıl) döşeyip-yaydık? Onda sarsılmaz dağlar bıraktık ve onda 'göz alıcı ve iç açıcı' her çiftten (nice bitkiler) bitirdik. (Bunlar) 'İçten Allah'a yönelen' her kul için 'hikmetle bakan bir iç göz' ve bir zikirdir. Ve gökten mübarek (bereket ve rahmet yüklü) su indirdik; böylece onunla bahçeler ve biçilecek taneler bitirdik. Ve birbiri üstüne dizilmiş tomurcuk yüklü yüksek hurma ağaçları da. Kullara rızık olmak üzere. Ve onunla (o suyla) ölü bir şehri dirilttik. İşte (ölümden sonra) diriliş de böyledir. (Kaf Suresi, 6-11)

Bedenimizi oluşturan hücrelerden evrendeki gezegenlere kadar var olan herşey, bize üstün güç sahibi Allah'ın varlığını gösterir. Göklerin yerin ve bu ikisi arasındaki herşeyin Sahibi ve Yaratıcısı O'dur. Neye baksak, nereye yönelsek Allah'ın eserleri ile karşılaşırız. Yerde yürüyen bir karınca, gökte uçan kuş, her gün doğan Güneş, mis gibi kokan çilekler, denizin üstünde hareket eden dağ gibi bir gemi, yağan yağmur... Bize hep Yüce Allah'ın varlığını haber verir.

Yüzeysel düşünce yapısına sahip insanların çoğu tüm evrene hakim olan bu kusursuz yaratılışı görür, ama vicdanlarını kullanarak bu mucizevi yaratılış üzerinde derinlemesine düşünmezler. Evrenin her noktasına hakim olan hassas dengeleri, iç içe geçmiş kusursuz sistemleri, çevremizde gördüğümüz sayısız nimet ve güzellikleri dahası kendilerini yaratanın kim olduğunu ve tüm bu sayılanların hangi amaçla, ne için yaratıldıklarını vicdanlarında sorgulamazlar. Ayette bildirildiği gibi "Göklerde ve yerde nice ayetler vardır ki, üzerinden geçerler de, ona sırtlarını dönüp giderler." (Yusuf Suresi, 105) Evrendeki canlı cansız herşeyi yaratanın sonsuz akıl ve güç sahibi Allah olduğu gerçeğini göz ardı ederler. Çünkü tüm bunları düşündükleri takdirde Allah'ın razı olduğu ahlakı ve hayat şeklini yaşamakla sorumlu olduklarını göreceklerdir. Bunun yerine kendi basit dünyalarında sıradan ve geçici amaçları için yaşamayı tercih ederler.

Oysa tüm insanlar yalnızca Allah'a kulluk için yaratılmışlardır. Bu asıl amacı anlamazlıktan gelerek başka ideallere yönelmek ise insanı basit ve kötü bir hayat şekline götürür. Allah insanı ancak Kendisi'ne kulluk ettiği takdirde üstün ve asil olacağı şekilde yaratmıştır. "O, yarattığını bilmez mi?..." (Mülk Suresi, 14) ayetinde de bildirildiği gibi Allah insanın Yaratıcısı'dır ve onun için neyin iyi, güzel olduğunu, neyin kendisini saygın ve onurlu kılacağını bilen de O'dur. Buna göre Allah'ın insanlar için

seçtiği İslam dini insanın fıtratına en uygun yaşam şeklidir. Allah bu gerçeği Kuran'da şöyle bildirir:

Öyleyse sen yüzünü Allah'ı birleyen (bir hanif) olarak dine, Allah'ın o fıtratına çevir; ki insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışı için hiçbir değiştirme yoktur. İşte dimdik ayakta duran din (budur). Ancak insanların çoğu bilmezler. (Rum Suresi, 30)

Bir başka ayetinde ise Allah, İslam dinini kulları için beğendiğini şöyle bildirir:

...Bugün size dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'ı seçip-beğendim... (Maide Suresi, 3)

Din insana Allah'ın razı olacağı ahlakı öğretir. Bunun dışındaki her yaşam şekli insanın yaratılışı ile çelişir. Kendilerine başka idealler edinen ve din ahlakından uzak yaşayan insanların basitliklerinin temelinde bu gerçek yatar. Onlar Allah'ın kendileri için seçmiş olduğu en güzel yaşam şeklini bir kenara bırakarak, kendi sığ akıllarına göre bir hayat yaşarlar. Böyle bir kişi basitlikten ve onun, düşüncesinde ve davranışlarında oluşturduğu kirli kültürden kendini kurtaramaz. Kendisini, çeşitli kişilik oyunlarıyla, sahte asalet gösterileriyle bu kültürün dışındaymış gibi göstermeye çalışsa da bunun faydası olmaz. Çünkü basitlik hangi kimliğe girilirse girilsin asla gizlenmesi mümkün olmayan, konuşma ve davranışlara, en önemlisi de insanın düşünce şekline kaçınılmaz olarak yansıyan alt bir kültürdür. Bazı kişilerin zannettiği gibi gizlenerek üstü örtülebilecek sıradan bir tavır bozukluğu değildir.

O halde gerçekten Allah'tan korkan, cehennemden sakınan bir insanın yapması gereken, kendini ve çevresindekileri kandırmaya çalışarak dindar görünmek değil, gerçek dindarlığı yaşamaktır. Gerçek dindarlık ise insanın nefsi ile çatışsa da, dünyevi çıkarlarına ters gelse de Kuran ahlakından hiçbir şekilde taviz vermemesidir. Bu konudaki en güzel örneklerden biri de Peygamberimiz (sav) döneminde yaşamış olan mümin kadınların tavırlarıdır. Müslüman kadınlar tüm ibadetleri, indirildiği anda hemen yerine getirmişlerdir. Örneğin tesettür ve baş örtüsü Yüce Allah'ın farz kıldığı "farz-ı ayn" hükmünde bir ibadettir. Nur Suresi'ndeki örtünmeyle ilgili ayetlerin indirilmesinden sonra Müslüman kadınlar bu ibadeti, büyük bir titizlik ve şevkle uygulamışlardır:

"Şeybe kızı Safiye anlatıyor ve diyor ki: Biz Hz. Aişe'nin yanında iken bir kısım hanımlar Kureyşli kadınların durumunu ve faziletlerini anlatmışlardı. Bunun üzerine Hz. Aişe buyurdular ki; "muhakkak ki Kureyşli kadınların üstünlüğü vardır. Ama Allah'a yemin ederim ki, ben Ansar'ın kadınlarından daha çok Allah'ın Kitabını tasdik eden ve Kur'an'a inanan faziletli kimseler görmedim." Nur Suresi'ndeki "baş örtülerini yakalarının üzerlerine koysunlar" ayet-i kerimesi nazil olduğunda kocaları onların

yanlarına gittiler ve kendilerine Allah (cc)'ın bu konuda inzal buyurduğu ayeti okudular. Her bir kişi karısına, kızına, bacısına ve yakınlarına bu ayeti okuyordu. İçlerinden hiçbir hanım baş örtüsünü yakaları üzerine koymaz olmadı. Allah'ın indirdiği kitabındaki hükmüne inandıklarından ve tasdik ettiklerinden örtülerine büründüler..." (İbn-i Kesir, Hadislerle Kuran-ı Kerim Tefsiri, cilt:11, syf. 5880)

ORTAK BİR CAHİLİYE KÜLTÜRÜ: BASİTLİK

Allah'ın yüceliğini hakkıyla kavrayan bir insan yaptığı işlerin her aşamasında yüksek bir ahlak gösterir. Ancak basitlik insanı, Kuran ahlakına uygun bir yaşam şeklinden tamamen uzaklaştırır. Peygamberimiz (sav) "edebsizlik ve çirkin sözün girdiği yer çirkinleşir" (Tirmizi, Birr 47) şeklinde buyurmuştur. Bu sözde bildirildiği gibi gafil bir ruh haliyle yaşayan insanın hayatına da çirkinlik ve karmaşa hakim olur. Bulunduğu yerler çözümsüzlüklerin yaşandığı, konuların bir türlü halledilemediği, gerilime müsait, huzursuz ortamlara dönüşür. Ancak burada batıl basitlik dininin çok önemli bir özelliği ortaya çıkar: Basitlik tek taraflı yaşanmaz. Basit kişilerin bu kirli kültürlerini sergileyebildikleri kişiler yine kendileri gibi aynı kültürün içindeki gafil kişilerdir. Basitlik dininin üyeleri birbirlerini hemen tanır ve Kuran ahlakından uzaklaşma konusunda birbirlerini teşvik ederler. Bunlar, adeta birbirlerini ateşe çağırırlar. Allah bir ayetinde bu tehlikeye şöyle dikkat çekmiştir:

...Onlar, ateşe çağırırlar, Allah ise Kendi izniyle cennete ve mağfirete çağırır. O, insanlara ayetlerini açıklar. Umulur ki öğüt alıp-düşünürler. (Bakara Suresi, 221)

Başka ayetlerde ise Allah insanların birbirlerinin sapmasına nasıl vesile olduklarını şöyle haber vermiştir:

De ki: "Sizin şirk koştuklarınızdan hakka ulaştırabilecek var mı?" De ki: "Hakka ulaştıracak Allah'tır. Öyleyse, hakka ulaştıran mı uyulmaya daha hak sahibidir, yoksa doğru yola ulaştırılmadıkça kendisi hidayete ulaşmayan mı? Ne oluyor size? Nasıl hükmediyorsunuz?" Onların çoğunluğu zandan başkasına uymaz. Gerçekten zan ise, haktan hiçbir şeyi sağlayamaz. Şüphesiz Allah, onların işlemekte olduklarını bilendir. (Yunus Suresi, 35-36)

Yeryüzünde olanların çoğunluğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırırlar. Onlar ancak zanna uyarlar ve onlar ancak 'zan ve tahminle yalan söylerler.' (Enam Suresi, 116)

İmanı zayıf, kalbinde hastalık olan insanlar birbirlerini her konuda olduğu gibi basitlik dinini yaşama konusunda da olumsuz yönde etkilerler. Ancak bilinmelidir ki, bu kişiler aslında içlerinde yaşadıkları basitliğin çirkinliğinin de bilincindedirler. Çünkü bu kirli kültürü asla yaşayamayacakları insanları çok iyi tanırlar. Salih Müslümanlarla bu kirli kültür aracılığıyla bağlantı kurmanın olanaksız olduğunu bilirler. Bu nedenle onların yanlarına geldiklerinde ellerinden geldiği kadar bu yönlerini gizlemeye gayret

ederler. Sadece Müslümanlara karşı değil, basitliği kendilerinden biraz daha az yaşayan kişilere karşı da kendilerini olabildiğince gizlerler. Örneğin çalıştıkları yerde bağlı oldukları kişiye kaliteli insanlar olduklarını göstermeye çalışırlar.

Böyle bir kişi basitliği yaşadığı arkadaşlarının yanındakinden çok farklı bir karakter sergiler. Oturuşu, kalkışı, konuşurken seçtiği kelimeler, mimikleri, ses tonu, olayları değerlendirmesi tümüyle farklılaşır. Ya da bu kişi bir devlet büyüğünün yanına gitse gerek saygısıyla, gerekse gösterdiği tavırlarla kimi zaman gerçek haliyle kıyaslanamayacak kadar değişir.

Aynı şekilde, bir öncesinde kendi zihniyetini taşıyan bir kişiyle rahatça bu kültürün gereklerine uygun gafil bir sohbet içinde olabilirken, samimi Müslüman ahlakında gördükleri kişilerin yanında bu kültüre ait tavırlarını ellerinden geldiği kadar geri çekerler. Bu kültüre ait basit mimiklerden, fayda getirmeyecek uzun manasız sohbetlerden, kısılmış gözlerle ve benzeri şekilde yapılan vurgulamalardan kaçınırlar. Ancak bu ani değişim aslında ruhlarında yaşadıkları basitliğin yanı sıra çok daha önemli bir gerçeği ortaya çıkarır. Demek ki bu kişiler bilinçli olarak ve isteyerek basitlik kültürünü yaşamayı ve onun oluşturduğu gafil ortama girmeyi tercih etmektedirler. Bu konuda vicdanlarını örtmekte, bu kirli kültürün gereklerini yaparken kendilerini soktukları itici görüntüyü Allah'ın gördüğünü ve her anlarına şahit olduğunu bilmelerine rağmen, bunları yaşamaktan bir rahatsızlık duymamaktadırlar.

Oysa bu kültür ciddi şekilde niyet ederek içinden hemen çıkılacak kadar zayıf bir kültürdür. Bundan sonraki yaşamında sadece Müslüman ahlakı ile yaşamaya karar veren bir insan bu basit kültürün getirdiği gafletten tek bir karar ile çıkabilir. Allah'ın razı olacağını belirttiği güzel ahlakı kendi dünya ve ahiret hayatı için en uygun ahlak olarak benimseyerek, yaşamına samimi, güzel ahlaklı bir Müslüman olarak devam edebilir. Diğer insanlara da bu yönde güzel bir örnek oluşturabilir ve bunun güzel karşılığını Allah'tan umabilir.

BASİTLİĞE YOL AÇAN NEDENLER

Kitabın konusunu oluşturan ve bazı insanların vicdanlarında hiçbir rahatsızlık hissetmeden yaşadıkları basitliği, kirlenmiş, dejenere olmuş bir tür cahiliye kültürü olarak tanımlayabiliriz. Bu kirli kültürü yaşayan insanların davranış ve düşünce yapıları, ahlakları gözlemlendiğinde önemli imani eksiklikleri olduğu görülebilir. Bununla birlikte çocukluktan itibaren aldıkları eğitimin, yaşadıkları ortamın ve birlikte oldukları kişilerin de basitliğin kirli kültürünü benimsemeleri yönünde üzerlerinde yoğun bir etkisi vardır. Tüm bunların biraraya gelmesiyle salih bir Müslümanda görülmesi mümkün olmayan bu kültür ortaya çıkar. İnsan fıtratına uygun olmayan ve kişiyi küçük düşüren davranış biçimlerinin hiç çekinilmeden uygulandığı bu sistem, içinde yaşayan insanları Kuran ahlakında öngörülen asil, şerefli, saygın ve onurlu hayattan uzak tutar. İnsanların bu batıl basitlik dinini benimsemelerine sebep olan ve Allah'ın emrettiği üstün ahlakı yaşamalarını engelleyen etkenlerden bazılarını ilerleyen sayfalarda ele alacağız.

Allah'ı unutarak insanları ön planda tutmak kişiyi basitliğe sürükler

Kitabın başında belirttiğimiz gibi, basitlik denilince insanların büyük çoğunluğunun zihninde, konuşması bozuk, gülüşleri ve tavırları estetikten uzak, güçlü bir kişiliği olmayan insanlar canlanır. Oysa basitlik bunların yanı sıra çok daha geniş bir anlam içerir. Basitlik yalnızca görgüden ve nezaketten uzak tavırları kapsayan bir kavram değildir. Esas olarak Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edememekten kaynaklanan bir ahlak bozukluğudur. Dolayısıyla böyle bir karaktere sahip insanın mutlaka abartılı tavırlar sergilemesi gerekmez.

Bir kişinin insanlardan korkması, onların rızalarını kaybetmekten çekinmesi, onların sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmayı Allah'ın sevgisine ve hoşnutluğuna tercih etmesi ya da onlardan medet umması da o kişiyi basit davranışlara yöneltir. Bunların yanısıra bir kişinin karşısına çıkan olayların Allah'ın kontrolünde olduğunu unutarak paniğe kapılması, yakınması, öfkelenmesi de basitlik göstergesidir.

Ne var ki kimi insanlar bu önemli gerçeğin bilincinde değildirler. Bu yüzden de basitlik konusunu kendileri ile ilgili olarak düşünmez ve kendilerini böyle bir tehlikeden uzak görürler. Bu kişileri yanıltan noktalardan biri, birtakım nezaket kurallarını bilmeleri ve bunlara dikkat etmeleri olabilir. Oysa bazı konularda nezaketli davranan bir insan da aslında basitlik kültürü içinde yaşıyor olabilir. Çünkü basitlik, şekli birtakım davranış bozukluklarıyla sınırlı değildir. Örneğin nezakete önem veren bir kişi bazı

olayların tesadüfen geliştiğine, muhatap olduğu insanların Allah'tan ayrı müstakil birer varlık olduklarına ve kendi iradeleri ile hareket ettiklerine inanıyor ve onların ne düşüneceklerini hesap ederek hareket ediyor olabilir. Allah'ın gereği gibi takdir edilmediği bu düşünce şekli elbette kişinin tüm tepkilerine, tavır ve konuşmalarına da yansır. Kuran ahlakını bilmeyen bir insan bu davranış biçimini ve konuşmaları son derece normal karşılayabilir. Oysa basitlikten uzak olduğunu öne süren ama bir olay karşısında şiddetle etkilenen, öfkelenip ağlayan, hatta günlerce bunalıma giren bir kişi son derece yüzeysel bir yapıya sahip demektir. Bu kişi Kuran'a göre imani derinliği kavrayamamış bir insandır. Gerçek bir Müslüman bu tavrın ardında dine karşı yüzeysel bir bakış açısı olduğunu bilir. Çünkü Allah'ı gereği gibi tanıyan, O'nun ayetlerini bilen ve yaşayan bir insanda böyle bir hal oluşmaz. Bu gibi tevekkülsüz tavırlar kişinin herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğunu unutarak insanları ve olayları Allah'tan ayrı birer güç gibi değerlendirdiğinin bir göstergesi olabilir.

"Sizin ilahınız tek bir İlah'tır; O'ndan başka İlah yoktur; O, Rahman'dır, Rahim'dir." (Bakara Suresi, 163) ayetinde bildirildiği gibi yegane ilah Allah'tır ve O sonsuz güç sahibidir. Var olan canlı cansız herşey O'nun iradesindedir. Tüm insanların bu gerçeği çok iyi kavramaları ve üzerinde derinlemesine düşünmeleri gerekir. Bunun aksini düşünmek, başka varlıkları Allah'a ortak koşmak yani şirk olur ki bu da Kuran'a göre büyük bir suçtur. Allah şirkin ne kadar büyük bir suç olduğunu bir ayette şöyle bildirmiştir:

Gerçekten, Allah, Kendisi'ne şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur. (Nisa Suresi, 48)

Kuran'a bakıldığında, bu temel gerçeğe aykırı bir inanç, tutum ve davranışın basitliğin de nedenlerinden biri olduğu görülür. Allah'ın bir sıfatına başkasının sahip olduğunu düşünerek hareket etmek yapmacık tavırları, lüzumsuz kibarlaşmayı, tamahkarlığı beraberinde getirir. Böyle bir insan her zaman öfkeye, küçük çıkarlar peşinde koşmaya, kendini acındırmaya ya da kendini yüceltmeye yatkındır. Çünkü yüksek bir kişilik kalitesine sahip olup, kayıtsız şartsız güzel ahlak sergilemek, her tavır ve düşüncesinde yalnızca Allah'a yönelen, asil ruha sahip, dünyaya asla tamah etmeyen Müslümanlara özgüdür.

Örnek olarak bilgi birikimi fazla olan bir kişiyi düşünelim. Eğer bu kişi bilgisinin kendisinden kaynaklandığını zannediyorsa yüzeysel düşünüyor demektir. Çünkü böyle zannedildiğinde ilmin ve bilginin gerçek sahibinin Allah olduğu unutulur. Sahip olunan her bilgiyi Allah'ın öğrettiği dolayısıyla dilediği anda Allah'ın tümünü bir anda geri alabileceği göz ardı edilmiş olur. Bunların yanısıra kişi kendisinin de tüm insanlar gibi Allah karşısında mutlak aciz bir varlık olduğunu düşünmemiş olur.

Bu yüzeysel düşüncenin bir başka yönü de bu gibi kişilere cahilce hayranlık duyulmasıdır. Bu hayranlık, bilgi sahibi bir kişiye olduğu gibi kimi zaman güzel veya yakışıklı bir insana, kimi zaman yetenekli bir sanatçıya, bir oyuncuya, sporcuya ya da servet sahibi bir insana yöneltilebilir. Oysa güzellik, yetenek, zeka, başarı gibi özelliklerin tümünü insanlara Allah vermiştir. Örneğin mal, mülk sahibi bir kişiyi değerlendirirken onun sahip olduğu imkanlar önemli değildir; önemli olan onun, Allah'ın aciz bir kulu olduğunun düşünülmesidir.

Yüzeysel bir anlayışa sahip olan insanlar böyle bir kişiden yardım bekler, malın esas sahibinin Allah olduğunu unuturlar. Bundan dolayı bu kişilere karşı abartılı derecede samimiyetsiz bir saygı ve hürmet içinde olurlar. Allah'ın "…Gerçek şu ki, sizin Allah'tan başka taptıklarınız, size rızık vermeye güç yetiremezler; öyleyse rızkı Allah'ın Katında arayın, O'na kulluk edin ve O'na şükredin..." (Ankebut Suresi, 17) ayetinde bildirdiği gerçeği göz ardı ederler.

Başka bir ayette de bazı insanların kendilerine tüm özelliklerini verenin Allah olduğunu unuttukları şöyle haber verilmektedir:

İnsana bir zarar dokunduğu zaman, Bize dua eder; sonra tarafımızdan ona bir nimet ihsan ettiğimizde, der ki: "Bu, bana ancak bir bilgi(m) dolayısıyla verildi." Hayır; bu bir fitne (kendisini bir deneme)dir. Ancak çoğu bilmiyorlar. (Zümer Suresi, 49)

Bu basit karakterin çarpıcı örneklerinden biri Kuran'da bahsi geçen Karun isimli kişidir. Karun, "Gerçek şu ki, Karun, Musa'nın kavmindendi, ancak onlara karşı azgınlaştı. Biz, ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarları, birlikte (taşımaya) davranan güçlü bir topluluğa ağır geliyordu..." (Kasas Suresi, 76) ayetinde bildirildiği gibi, Allah'ın büyük bir servet verdiği fakat şükretmek yerine bundan dolayı "azgınlaşan" bir kişidir. Allah'ın yukarıdaki ayetin devamında bildirdiği gibi kavmi kendisini bu konuda uyarmıştır:

...Hani kavmi ona demişti ki: "Şımararak sevinme, çünkü Allah, şımararak sevince kapılanları sevmez." (Kasas Suresi, 76)

Fakat o bu uyarılara rağmen kendisine verilenlerden dolayı şımarmıştır ve bu özellikleri kendisinin hak ettiğini zannetmiştir:

"...Bu, bende olan bir bilgi dolayısıyla bana verilmiştir..." (Kasas Suresi, 78)

Karun, ayetten anlaşıldığı gibi, Allah'ın lütfunu görmezlikten gelmiştir. Zenginliğinin kendi bilgisinden kaynaklandığını iddia etmiş ve büyüklüğe kapılmıştır. Karun'un bu basitliği azgın ve şımarık tavrından ve ifadesinden anlaşılmaktadır. Fakat Karun'un etrafındaki halkın içinde de aynı basitlikte insanlar vardır. Bunlar Allah'ı

unutan, ahireti göz ardı eden ve dünyaya önem veren insanlardır. Karun, ayette bildirilen ifadeyle "ihtişamlı-süsü içinde kavminin karşısına çıktığında", kavminin arasında bulunan kimi insanların durumunu Allah şöyle haber vermiştir:

...Dünya hayatını istemekte olanlar: "Ah keşke, Karun'a verilenin bir benzeri bizim de olsaydı. Gerçekten o, büyük bir pay sahibidir" dediler. (Kasas Suresi, 79)

Ayette bildirildiği gibi bu kişiler Karun'a olan hayranlıklarını dile getirmişlerdir. Bu kişilerin üsluplarından da sığ bir bakış açısına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna karşılık son derece takva ve asil bir ruha sahip olan salih Müslümanların tavrının farklı olduğu ve bu cahil insanları uyararak onlara gerçeği hatırlattıkları ayette şöyle bildirilmiştir:

Kendilerine ilim verilenler ise: "Yazıklar olsun size, Allah'ın sevabı, iman eden ve salih amellerde bulunan kimse için daha hayırlıdır; buna da sabredenlerden başkası kavuşturulmaz..." dediler. (Kasas Suresi, 80)

Fakat basitlik, insanları derin düşünmekten alıkoyduğu için bu kişiler ne Karun'un ne de kendilerinin içinde bulunduğu durumu görememişlerdir. Ta ki Karun'a Allah'tan hak ettiği azap gelene kadar:

Sonunda onu da, konağını da yerin dibine geçirdik. Böylece Allah'a karşı ona yardım edecek bir topluluğu olmadı. Ve o, kendi kendine yardım edebileceklerden de değildi. Dün, onun yerinde olmayı dileyenler, sabahladıklarında: "Vay, demek ki Allah, kullarından dilediğinin rızkını genişletip-yaymakta ve kısıp-daraltmaktadır. Eğer Allah, bize lütfetmiş olmasaydı, bizi de şüphesiz batırırdı. Vay, demek gerçekten inkar edenler felah bulamaz" demeye başladılar. (Kasas Suresi, 81-82)

Bu örnekten de anlaşıldığı gibi doğru olan tavır, zekanın, her türlü yetenek ve bilginin, zenginliğin asıl sahibinin Allah olduğunu bilmek, O'nun sonsuz akıl sahibi olduğunu takdir etmek ve insanlarda tecelli eden güzelliklerden dolayı O'nu övüp yüceltmektir. İnsanların birbirlerine olan üstünlükleri ancak Allah'ın "... Şüphesiz, Allah Katında sizin en üstün (kerim) olanınız, (ırk ya da soyca değil) takvaca en ileride olanınızdır..." (Hucurat Suresi, 13) ayetinde bildirdiği gibi takvadır. Müslümanlar bir insana ancak onda tecelli eden güzel ahlaktan dolayı hayranlık duyar ve değer verirler. Gerçekte büyük görülmesi, hayran olunması, kendisinden medet umulması gereken yegane mutlak güç sahibinin Allah olduğunu bilirler. Bu gerçek Kuran'da şöyle bildirilir:

"Onlar, Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edemediler. Şüphesiz Allah, güç sahibidir, Aziz'dir." (Hac Suresi, 74)

Basitlik kültürünü yoğun olarak yaşayan inkarcı kişiler yüzeysel bakış açıları nedeniyle, kimi insanları gözlerinde büyütürlerken, büyük ve derin düşüncelere sahip insanların değerini ise anlayamazlar. Başta peygamberler olmak üzere üstün ahlaka sahip Müslümanları tarih boyunca anlayamamış, hatta onların kendilerini din ahlakına çağırmasına karşılık bu mübarek insanlara kinlenmiş ve son derece ters ve saldırgan tavırlar sergilemişlerdir.

Kuran'da bildirilen; "Ey Şuayb" dediler. "Senin söylediklerinin çoğunu biz 'kavrayıp anlamıyoruz'. Doğrusu biz seni içimizde zayıf biri görüyoruz. Eğer yakın-çevren olmasaydı, gerçekten seni taşa tutar-öldürürdük. Sen bize karşı güçlü ve üstün değilsin." (Hud Suresi, 91) ayeti ile Allah bu insanların içinde oldukları inkarın şiddetini bildirmiştir. Kimi insanların karşısında eğilen, onları hak etmedikleri bir yere koyan bu insanlar Allah'ın sevdiği ve seçtiği Şuayb Peygamberin seçkinliğini, üstün kişiliğini, samimiyetini ve ahlakını takdir edememiş, onun yalnız yakın çevresinden etkilenmiş ve çekinmişlerdir. İçinde bulundukları inkarın azgınlığı ile, bu kişiler güzel ahlaktan ve insaniyetten tamamen uzaklaşmış, basitliğin kirli kültürü içinde yaşamayı tercih etmişlerdir.

Gafil Bir Hayat Yaşamaları

Gaflet, insanların, Rabbimiz'in varlığını unutup, ölümü ve ahiret gerçeğini görmezlikten gelmeleri, dünyevi istek ve tutkularına uyup bunlarla uğraşmaları sonucunda Allah'ın yüce emirlerini uygulamamaları anlamına gelir. Allah'ın "Onlar, dünya hayatından (yalnızca) dışta olanı bilirler. Ahiretten ise gafil olanlardır." (Rum Suresi, 7) ayetinde bildirdiği gibi olayları sadece dıştan görünen yönleriyle değerlendirmekle yetinen; Allah'ın bu olaylar üzerindeki mutlak hakimiyetini düşünmeden yüzeysel bir bakış açısıyla yaşamayı kendileri için bir kültür haline getiren kişilerin bu durumda olmalarında inanç eksikliklerinin önemli bir etkisi vardır. Yaratıcımız olan Allah'ın büyüklüğünü, gücünün ve hakimiyetinin sınırsızlığını gerektiği gibi kavrayamamış olmaları, onların, bu kültürü yaşama konusunda çirkin bir cesaret kazanmalarına sebep olmuştur.

Bir insan Allah'ın her an kendisini gördüğünü, yaptıklarından, tüm düşüncelerinden haberdar olduğunu ve bunların kendi adına Allah Katında kaydedildiğini kavrıyorsa, sahip olduğu Allah korkusu onu Kuran ahlakını yaşamaya yöneltir. Ona, hem davranışlarından hem de düşünce şeklinden rahatça fark edilebilecek özel bir kalite getirir. Bu, basitlikten uzak, doğal, Kuran ahlakı dışındaki hiçbir kültürü barındırmayan temizlikte, peygamberlerde görülen haysiyeti, sabrı, samimiyeti ve

vicdan anlayışını taşıyan bir kalitedir. Bu ahlakta keskin bir şuur açıklığı vardır ve kişiyi her an Allah'ın ve ahiretin varlığından haberdar olmaya, yaptığı her işte Allah'ın rızasını gözetmeye yönlendirir. Her davranışında, ağzından çıkan her sözde Allah'ın huzurunda olduğunu bilerek bu düşünceyi aklından hiç çıkarmadan yaşamasını sağlar. Bu şuurdaki bir insanın basit bir mimik, basit bir üslup ya da basit bir kişilik sergilemesi -Allah'ın dilemesi dışında- mümkün değildir. Aksine böyle bir insan seçtiği her konunun, yüzündeki her mimiğin, gözünde oluşan anlamın, sesindeki tonun Müslümana yakışır bir güzellikte olmasına her an itina eder.

Ancak bu bilince sahip olmayan ve gafil tanımına uyan bir insan, günlük yaşamı içinde Allah'ın ve ahiretin varlığını çoğunlukla unutur. Çok fazla insanla muhatap olması, meydana gelen olayların çeşitliliği ve benzersizliği, karşılaştığı sayısız detay, onu adeta hipnotize eder. Tüm bunları Allah'ın insanları imtihan etmek için özel olarak yarattığını, Allah için bu detayları yaratmanın çok kolay olduğunu aklına getirmez. Aksine Allah'ı unutarak tüm dikkatini bunlara yöneltir. Karşılaştığı her detayı hayatın akışı içinde tesadüflere bağlı olarak ve kontrolsüz bir şekilde oluşan olaylar olarak değerlendirir. Bu gafil düşüncelerin bir sonucu olarak insanların da mutlak varlıklar olduklarını düşünür. Onların tepkilerinin de aynı şekilde tesadüfler zinciri içinde oluştuğunu zanneder. Bunun sonucunda özellikle insanlar ile olan ilişkilerinde tüm mimiklerini, tepkilerini, hayat şeklini ve geleceğe ait planlarını onlara göre ayarlar.

Allah'ın varlığını ve sonsuz gücünü unutan ya da bildiği halde batıl basitlik dinini yaşamakta mahsur görmeyen bir insanın Allah'tan gerektiği gibi korktuğunu söylemek mümkün değildir. Bunun sonucu olarak da çoğunlukla aklına ahiretteki yaşantısı için hazırlık yapması gerektiğini getirmez. Bu nedenle kendini kişilik olarak geliştirme, ahlakını Allah'ın razı olacağı cennete yakışır bir düzeye getirme idealine de sahip olamaz.

Basit İdealleri Olanlara Kuran'dan Bir Örnek: Samiri'ye Uyan İsrailoğulları

Kuran'da peygamberlerin tebliğ yaptıkları toplumların, hak hükümler karşısındaki genel tavırları da bildirilir. Bu kutlu insanların sabırları, tebliğleri sırasında kendilerine çıkarılan güçlükler karşısındaki dirayetli ve tevekküllü tutumları, inançlarındaki kararlılıkları gibi daha birçok üstün ahlak özelliklerine dikkat çekilir. Kuran'da Hz. Musa'nın Allah'ın dinini anlattığı İsrailoğulları ile ilgili kıssalardan birinde ise Samiri adı verilen bir şahıstan bahsedilir. Hz. Musa'nın kavminin başında olmamasını fırsat bilen Samiri, kavim içinde bozgunculuk çıkararak insanları putlara tapmaya teşvik etmiştir. Onları imanlarından sonra saptırmaya çalışmıştır.

Kuran'da bildirilen bu kıssada Hz. Musa'nın Allah'tan gelecek vahyi bir an önce almak niyetiyle, kavmini arkasında bırakarak Tur dağına çıktığından şöyle bahsedilir:

"Seni kavminden 'çarçabuk ayrılmaya iten' nedir ey Musa? Dedi ki: "Onlar arkamda izim üzerindedirler, hoşnut kalman için, Sana gelmekte acele ettim Rabbim." (Taha Suresi, 83-84)

Ancak kavmin başsız ve kontrolsüz kalmasını fırsat bilen Samiri imanen güçlü olmayan, telkine açık halkı doğru yoldan saptırmıştır. Onları fitneye düşürmüştür. "Dedi ki: "Biz senden sonra kavmini deneme (fitne)den geçirdik, Samiri onları şaşırtıp-saptırdı." (Taha Suresi, 85)

Allah'tan aldığı vahiy sonucu kavminin kendisinin ardından düştükleri durumu öğrenen Musa Peygamber ise kavminin yanına dönerek, onlara Allah'ın iman edenlere olan vaatlerini ve ahiretin varlığını hatırlatmıştır. Ardından da Allah'ın vaadinden umut kesenlerin ve fitnenin içine düşenlerin başına gelecek büyük belaları haber vermiştir.

"Bunun üzerine Musa, kavmine oldukça kızgın, üzgün olarak döndü. Dedi ki: "Ey kavmim, Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Size (verilen) söz (ya da süre) pek uzun mu geldi? Yoksa Rabbiniz'den üzerinize kaçınılmaz bir gazabın inmesini mi istediniz de bana verdiğiniz sözden caydınız?" (Taha Suresi, 86)

Bunun üzerine kavmi içinde Samiri'nin sapkın telkinlerine kulak vererek gerçeklerden sapanlar, Musa Peygambere onun gidişinin ardından meydana gelen olayları şöyle anlatırlar:

"Dediler ki: "Biz sana verdiğimiz sözden kendiliğimizden dönmedik, ancak o kavmin (Mısır halkının) süs eşyalarından birtakım yükler yüklenmiştik, onları (ateşe) attık, böylece Samiri de attı." (Taha Suresi, 87)

Ayetin ifadesinde açık olduğu gibi, ellerindeki süs eşyalarını ateşe atmaları için insanları ikna eden Samiri kendi elindekileri de atarak onlara kendince niyetinin samimi olduğuna dair bir kanıt sunmak istemiştir. İnsanları bu sinsi yöntemlerle kendine inandırmıştır. Gerek imanı gerekse iradesi zayıf olan, inkarcı telkinlere açık, Allah'ın yolundan sapmaya müsait bir ahlaka sahip olan bazı insanlar onun söylediklerini yapmakta bir tereddüt yaşamadan hemen Samiri'nin direktiflerine uymuşlardır. Hz. Musa'dan öğrendikleri gerçeklere, Allah'ın kendilerine gösterdiği mucizelere rağmen hiçbir gücü ve yetkisi olmayan, kendilerinden olan bir kişinin sapkın sözlerine ve telkinlerine uymakta bir mahsur görmemişlerdir. Ardından Samiri eriyen süs eşyalarıyla onlara bir buzağı heykeli yapmıştır. Sonrasında ise kendi eliyle yaptığı bu heykeli onlara gerçek ilahları (haşa) olarak tanıtmıştır. Bu sırada Hz. Musa'nın halkın üzerindeki

etkisini ortadan kaldırmak amacıyla onunla ilgili kendince olumsuz telkinler yapmaya başlamıştır:

Böylece onlara böğüren bir buzağı heykeli döküp çıkardı, "İşte, sizin de ilahınız, Musa'nın ilahı budur; fakat (Musa) unuttu" dediler. (Taha Suresi, 88)

Allah ayette Samiri'nin yaptığı bu putun hiçbir gücü olmadığını kendileriyle konuşacak, onların sorularına cevap verecek, onlara zarar veya fayda getirecek bir kuvveti, iradesi olmadığını bildirir. İnsanların bu açık gerçekleri görmezlikten gelerek Samiri'nin çağrısına kulak verdikleri Kuran'da şöyle bildirilir:

Onun kendilerine bir sözle cevap vermediğini ve onlara bir zarar veya fayda sağlamaya gücü olmadığını görmüyorlar mı? (Taha Suresi, 89)

Hz. Musa'nın kavminin bir özelliği de kavmin başında Hz. Musa dışında kardeşi Hz. Harun'un da peygamber olarak bulunmasıydı. Hz. Musa Tur dağına çıkarken kavmini Hz. Harun'a emanet etmiştir. Ancak Samiri'nin yaptığı buzağı heykeli karşısında inançlarını kaybederek, buna tapmaya başlayan halk Hz. Harun'un yaptığı uyarılara kulak vermemişlerdir. Hz. Harun bu heykelin kendileri için bir fitne olduğunu hatırlatmasına ve gerçek Rablerinin Allah olduğunu söylemesine rağmen İsrailoğulları onu dinlememişlerdir. Peygamberleri olduğu halde, Hz. Harun'un emrine itaat etmemişler, başkaldırmışlardır.

Andolsun, Harun bundan önce onlara: "Ey kavmim, gerçekten siz bununla fitneye düşürüldünüz (denendiniz). Sizin asıl Rabbiniz Rahman (olan Allah)dır; şu halde bana uyun ve emrime itaat edin" demişti. (Taha Suresi, 90)

Ardından yaptıkları bu kötü iş için bir peygambere karşı asla öne sürülmeyecek geçersiz bir bahane ortaya atarak zaman kazanmak istemişlerdir.

Demişlerdi ki: "Musa bize geri gelinceye kadar ona (buzağıya) karşı bel büküp önünde eğilmekten kesinlikle ayrılmayacağız." (Taha Suresi, 91)

Kendi gözleri önünde yapılan bir heykele güç isnat eden bu insanlar büyük bir cehalet ve akılsızlık içinde bu heykelin önünde eğilmeye başlamışlardır. Hz. Musa Tur Dağı'ndan inerek kavminin yanına ulaştığında Samiri'ye "...Ya senin amacın nedir ey Samiri?" (Taha Suresi, 95) demiştir. Samiri'nin peygamberine verdiği cevap; "...Ben onların görmediklerini gördüm, böylece elçinin izinden bir avuç alıp atıverdim; böylelikle bana bunu nefsim hoşa giden (bir şey) gösterdi." (Taha Suresi, 96) şeklinde olmuştur.

İsrailoğulları içinde hak dine iman etmekle kazanılan yüksek şuura sahip olmayan insanların bulunduğunu ve bu kişilerin basit çıkarlar peşinde olduklarını, dünyevi isteklerinden vazgeçmeyeceklerini fark eden Samiri onların bu zayıflıklarından faydalanmıştır. Peygamberin yokluğundan fırsat bilerek onları yeniden müşrik yaşamlarına geri döndürecek bir sistem kurmuştur. Bu sistem içinde "Ben onların görmediklerini gördüm…" ifadesinden anlaşıldığı gibi kendini özel yetenekleri olan bir insan gibi tanıtarak, makam ve mevki tutkusunu tatmin etmek istemiştir. Ancak asıl önemli olan konulardan biri ve bizim de vurgulamak istediğimiz nokta Samiri'nin sözüyle hareket eden bu kişilerin Allah'ın rızasını kazanmak ve peygamberlerine itaat etmek yerine Samiri gibi dünyevi idealleri olan fırsatçı bir kişinin yönlendirmesine uyum sağlamalarıdır. Küçük hedefleri, basit idealleri olan, yüksek ahlak göstermekten, Allah rızası için yaşamaktan gerektiği gibi zevk almayan bu kişiler kendilerine sunulan en basit dünyevi tekliflerde bile hemen inançlarını yitirecek bir ahlak göstermişlerdir.

Peygamberlerinin arkasından, sadakat ve vefa göstererek sabırla Allah'tan gelecek vahyi beklemek yerine kötü niyetli bir insanın uydurma yönlendirmelerine uyarak kısa dünyevi çıkarlar sağlama amacında olmuşlardır. Hz. Harun'un sözüne itaat etmeyerek, Allah'ın "De ki: "Allah'a ve elçisine itaat edin." Eğer yüz çevirirlerse şüphesiz Allah, kafirleri sevmez." (Al-i İmran Suresi, 32) ayetiyle bildirdiği gibi kafirlerin peygamberlere gösterdiği bir ahlak içinde olmuşlardır.

Görüldüğü gibi basit çıkarlar peşinde koşan, ideallerini ahirete göre belirlemeyen insanlar çok basit mantıklarla dahi kandırılabilirler. İnançlarından kolaylıkla vazgeçebilirler. İradeleri, zayıf telkinlerle dahi kırılacak kadar güçsüz olur. Hemen ümitsizliğe kapılabilir, akılcı olmayan bir çağrıya kulak verebilirler. Yüksek bir Allah korkusu ve ahiret inancı üzerine kurmadıkları inançları hemen yıkılabilir. Gözleriyle gördükleri, elleriyle dokundukları maddi varlıklar, onlara ahirette kendilerine vaat edilen sonsuz nimetlere göre daha gerçekçi görünür. Oysa Allah'ın ahirette cennet ehline vereceği eşsiz nimetler Allah'ın dilemesi dışında sonsuza kadar değerlerini ve güzelliklerini yitirmeyecektir. Cennetteki nimetlerle ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

"Doğrusu, muttaki olanlar için Rableri Katında nimetlerle donatılmış cennetler vardır." (Kalem Suresi, 34)

Ancak ölümü kendilerinden uzak gören, büyük bir gaflet içinde dünya hayatını yaşama peşinde olan yani basit çıkarları hedef edinen basit insanlar metalara daha fazla değer verirler. Oysa bu kişilerin sandığının aksine dünya hayatının ve içindeki metaların gerçek durumu Kuran'da bildirildiği gibi, "…Dünya hayatı, aldatıcı metadan başka bir şey değildir." (Al-i İmran Suresi, 185) Allah başka bir ayette de dünyanın değerli görülen bu metalarının gerçek niteliklerini bildirir: "… De ki: "Dünyanın metaı azdır, ahiret, ise muttakiler için daha hayırlıdır..." (Nisa Suresi, 77)

Hz. Musa'ya tabi olmak yerine Samiri gibi sahte bilgiler ve metalarla insanları kandıran birine tabi olan, onun sözünü dinleyerek kısacık dünya hayatında çıkar elde etmeye çalışanlar, bu konumları nedeniyle henüz dünyada iken bile çok küçültücü bir duruma düşmüşlerdir. Allah Kuran'da yer alan her kıssayı temiz akıl sahipleri için bir öğüt ve ibret olması için bildirir. Bu kıssada da Hz. Musa döneminden günümüze kadar gelmiş geçmiş her insan için bir öğüt ve hatırlatma vardır.

Sana geçmişlerin haberlerinden bir bölümünü böylece aktarıyoruz. Gerçekten, sana Katımız'dan bir zikir verdik. (Taha Suresi, 99)

Andolsun, onların kıssalarında temiz akıl sahipleri için ibretler vardır... (Yusuf Suresi, 111)

Öğüt alan bir kişi ne olursa olsun Allah'a olan imanını, değeri çok az olan dünyevi kazançlarla değiştirmez. Dünyaya ait basit hedeflerine ulaşmak amacıyla imanını zedeleyecek, ahirette cennet hayatını kaybetmesine neden olabilecek bir talep ve beklenti içinde olmaz. İdeallerini Allah'ın rızasına göre belirler. Allah'ın rızasını görmediği bir konuda hemen geri çekilir. Kendisini cennet hayatından uzaklaştıracak bir hayat şekline ve kültüre yaklaşmaz. Bundan şiddetle kaçınır ve çevresindeki insanlara da yaşatmak istemez. Cahiliye ahlakına dair göstereceği herhangi bir tavrın diğer insanlar üzerinde oluşturacağı olumsuz etkinin sorumluluğunu almaktan şiddetle korkar. Kendi takvası için gösterdiği özene benzer bir özeni, aynı Hz. Musa'nın ahlakında gördüğümüz gibi, diğer insanlar için de göstermek için çaba sarf eder. İnsanları basitliğin kirli kültürü içinde, şirk dolu bir hayatın içinde bırakmayı arzu etmez.

Hayatlarında Yüksek İdeallere Yer Olmaması

Müslümanlar ahirete yönelik büyük idealleri olan insanlardır. Bu ideallerin başında ahirette Allah'ın iman edenler için hazırladığı cennete girme isteği yer alır. Ancak bunun üstündeki yegane idealleri Allah'ın kendilerinden razı olmasıdır.

Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara içinde ebedi kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vadetmiştir. Allah'tan olan hoşnutluk ise en büyüktür... (Tevbe Suresi, 72)

Cennet, nefsin arzu ettiği her türlü nimeti içinde barındıran kusursuz bir mekandır. Kuran ahlakını yaşayan bir insanın içinde yaşamayı tutkuyla istediği, kavuşmak için çaba harcadığı sonsuz bir güzellikler yurdudur. Ancak ayette de bildirildiği gibi bir mümin için sonsuz güç sahibi Rabbimiz'i razı etmek herşeyin üzerindedir. Bu amaç doğrultusunda bir Müslüman kendisini her an daha güzel ahlaklı olacağı şekilde yetiştirir, insani özelliklerini ise daha güçlü ve kaliteli hale getirmek için hedefini her geçen gün biraz daha yükseltir. Bu nedenle samimi bir Müslüman kendini hiçbir konuda yeterli görmez. Kendini yeterli görüp bu yönde kişiliğini, alışkanlıklarını, davranış biçimini değiştirmekten ya da geliştirmekten vazgeçmez. Kişiliğindeki gelişimi hiçbir dünyevi ölçü ya da kıyaslama ile sınırlı tutmaz. Her an daha iyiye, daha güzele, Allah'ın kendisinden razı olacağını umduğu daha olgun bir karaktere sahip olmaya istekli olur. Kendisini, dünyayı değil cennet ortamını ölçü alarak geliştirir ve Allah'ın cennete layık gördüğü peygamberler gibi üstün ahlaklı insanlarla birarada yaşamayı umarak bir hazırlık yapar. Bu yüzden de hedefi hep çok büyük olur.

Oysa bir önceki bölümde belirttiğimiz gibi Allah ve ahiret inancı zayıf olan gafil bir insan için idealler çoğunlukla dört duvar arasına sıkışmıştır. Bu kültürün içinde yaşayan bir insanın Müslümanlarda olduğu gibi yüksek bir ideal içinde olması zordur. Bu tip kişilerin idealleri daha çok dünya ile sınırlı kalmıştır. İyi bir ev, iyi bir iş, iyi bir aile ortamı, iyi bir yaşam standardı en yüksek idealleri arasındadır. İnsanların bir kısmı sadece bu klasik ideallere ulaşmayı isterler. Bunları elde etmek için hayatları boyunca çalışır ve emek sarf ederler.

Bir insan basit bir kültür içinde yaşayarak, kötü bir ahlak göstererek de bunların bir kısmına hatta tümüne ulaşabilir. Hatta bunları elde etmek için nefsinin kötülüklerini ortaya çıkarmaktan çekinmeyen insanlar da vardır. Örneğin bir insan, sadece kendisini ve bazı sevdiklerini düşünerek bencilce ve büyük bir hırs içinde onları hoşnut edecek bir gayeye yönelebilir. Yapacağı işten Allah'ın rızasını kazanıp kazanamayacağını düşünmeden elde edeceği kazancın dünyevi isteklerini tatmin etmesini yeterli görebilir. Dünyada elde ettiği bu kazancın ahirette kendisine nasıl bir karşılık olarak geri döneceğini aklına dahi getirmeyebilir. Oysa dünyada insanın nefsini tatmin eden bir

kazanç, ahirette onun sonsuza kadar mutsuz olmasına neden olacak bir kayba dönüşebilir.

Ahirette Allah'ın samimi kullarına vereceği sonsuz nimetleri düşünmeden dünyanın geçici metalarına kilitlenen ve bunlarla tatmin olan biri gerçeklere karşı adeta kör olmuş gibidir. Çünkü Allah "…Onlar ise dünya hayatına sevindiler. Oysaki dünya hayatı, ahirette (ki sınırsız mutluluk yanında geçici) bir meta'dan başkası değildir." (Ra'd Suresi, 26) ayetiyle dünyada kazanılanların geçiciliğini bildirmektedir. Başka bir ayette ise bu kişileri "İşte bunlar, ahireti verip dünya hayatını satın alanlardır…" (Bakara Suresi, 86) şeklinde tanıtmaktadır. Ayette geçen "ahireti verip dünya hayatını satın alanlar" ifadesi bu kişilerin ideallerinin ne kadar sınırlı kalmış olduğunun anlaşılması açısından son derece önemlidir. Çünkü bu kişiler Allah'ın, samimi kulları için hazırlamış olduğu sonsuz cennet nimetlerini göz ardı ederek son derece kısa olan dünyevi metalarla yetinmeyi tercih etmektedirler. Bu seçim onları basitliğin kirli kültürüne sürüklemekte, sınırlı ideallerle son derece yüzeysel bir kültür ve düşük bir insani kalite içinde yaşatmaktadır.

Oysa ölüm, sürekli yaklaşmakta olan ve hiç kimsenin kaçamayacağı bir gerçektir. Bunu bile bile bir insanın, ahireti unutması ve hedeflerini sadece kendi küçük dünyasıyla sınırlı tutması büyük bir gaflettir. Böyle bir düşünce tarzı, basit düşünen bu nedenle de çok açık olan gerçekleri göremeyen bir insanın seçimidir.

İnsanın dünyevi ideallerini belirlerken bir gün bir yerde yüz yüze geleceği ölüm gerçeğini aklından çıkarmaması gerekir. Çünkü o vakit geldiğinde dünya ile ilgili tüm planlarının, ideal haline getirdiği, ulaşmak için uğraş verdiği emeklerinin bir anlamı kalmayacaktır. Hepsini arkasında bırakarak ahiret hayatına geçecektir. Allah ölüm vakti geldiğinde insanın tek başına ve dünyada sahip olduğu hiçbir şeyi yanına almadan Kendi huzuruna geleceğini şöyle bildirmektedir:

"Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) 'teker teker, yapayalnız ve yalın (bir tarzda)' Bize geldiniz ve size lütfettiklerimizi arkanızda bıraktınız..." (Enam Suresi, 94)

Bu nedenle akılcı ve doğru olan, insanın yaşadığı süre boyunca Müslümanca düşünmesi ve dünyadaki ideallerini de Müslümanca belirlemesidir. Bir insanı yüzeysel düşünmekten, basit dünyevi hedefler belirlemekten kurtaracak yegane yol budur.

Eğitim ve Yetiştirilme Tarzının Kişiyi Bu Kültüre Yönlendirmesi

İnsanların kendi aile çevrelerinden, yakın ilişki içinde oldukları arkadaş gruplarından ya da içinde yaşadıkları sosyal çevreden aldıkları telkinlerin de, basitliğin

kültürünü yaşamalarında önemli bir etkisi vardır. Aile ortamından başlayarak okul ve arkadaş ortamı ile devam eden eğitim sırasında kişinin çevresindeki insanlardan öğrendiği düşünce ve davranış biçimleri tüm yaşamında etkili olur. Eğer bir insan cahiliye toplumu içinde yetişmişse ve kendisi de Kuran ahlakını benimsememişse, o zaman çevresinden öğrendiği çirkin karakteri aynı şekilde devam ettirebilir.

Özellikle çocukluk yıllarındaki gözlemlerin, bu karakterin yaşanmasındaki rolü büyüktür. O çağda anne babasının, yakın akrabalarının ya da arkadaşlarının içinde yaşadığı kültür kişiyi derinden etkiler. Henüz hiçbir şey bilmeyen bir çocuk çevresindeki insanlarda gördüğü iyi ve kötü herşeyi hafızasına alır. Belli bir süre sonra da bunları taklit ederek benzer olaylar karşısında aynı tepkileri vermeye aynı konuşma tarzını kullanmaya başlar. Belli bir yaşa kadar zevkleri, alışkanlıkları, davranış biçimleri neredeyse bu kişilerin birer kopyası gibi olur. Hatta kendisine yeni ve iyi bir şey öğretilmek istendiğinde hemen annesinden, babasından ya da yakın görüp kültürünü benimsediği başka bir kişiden böyle öğrenmediğini öne sürerek güzel bir davranışı uygulamaktan kaçınır.

Allah Kuran'da "Hayır" dediler. "Biz atalarımızı böyle yaparlarken bulduk." (Şuara Suresi, 74) ve "Ne zaman onlara: "Allah'ın indirdiklerine uyun" denilse, onlar: "Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (geleneğe) uyarız" derler. …" (Bakara Suresi, 170) ayetleriyle cahiliye insanlarının bir kısmının körü körüne atalarının asılsız uygulamalarına uymakta ısrar ettiklerini bildirir.

Oysa bir kişi iyiyi kötüden ayırt edebilecek bir yaşa geldiğinde, vicdanını kullanır ve Kuran'ı rehber edinirse çevresinde yaşanan kültürün kötü ve dejenere bir kültür olduğunu fark edebilir. Böyle bir kültür içinde yaşamayı sahip olduğu Allah korkusu ve ahlak anlayışı ile bağdaştıramaz. Bu nedenle de onun bir parçası olmayı reddeder. Hiçbir tavır ve anlayışında bu kültürü anımsatacak bir davranış içinde olmaz.

Samimi bir Müslüman hangi koşul altında yetişirse yetişsin, nasıl bir eğitim düzeyine, nasıl bir fiziki görünüme sahip olursa olsun Allah'tan kendisine gelen herşeyi büyük bir tevekkül ve güzellikle karşılar. Çevresinde cahiliye kültürünün her ne türü yaşanırsa yaşansın güzel ahlakı ile bunlardan kendini rahatça soyutlar. Bu kişinin görünümündeki ve tavırlarındaki farklılık, ruhundaki kalite, imandan dolayı oluşan heybet ilk bakışta fark edilir. Nitekim bunun en güzel örneği tarih boyunca yaşamış olan peygamberlerdir. Örneğin babası son derece basit, saldırgan karakterli ve putperest bir insan olmasına karşılık Hz. İbrahim, Allah'ın sevdiği, elçisi olarak seçtiği ve "...Allah, İbrahim'i dost edinmiştir." (Nisa Suresi, 125) ayetinde haber verdiği gibi şereflendirdiği bir peygamberdir. Hz. İbrahim, içinde yaşadığı putperest toplumun basit kültürünü asla benimsememiş, bu anlamda kendisini onlardan tamamen soyutlamıştır. Onların kendisine anlattığı, öğrettiği hiçbir şeyi kabul etmemiş, imanlı, onurlu ve güçlü bir kişilik sergileyerek, Kuran'ın, "Sizden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan kopup-ayrılıyorum ve Rabbime dua ediyorum. Umulur ki, Rabbime dua etmekle mutsuz

olmayacağım." (Meryem Suresi, 48) ayetinde bildirildiği gibi Allah'ın rızasına uygun yaşamıştır.

Cahiliye ahlakında ise Kuran ahlakına aykırı, batıl ölçüler geçerlidir. Örneğin bir insan eğer cahiliye kıstaslarına göre kötü bir çevrede yetiştiyse kendini değersiz görür. Veya din ahlakından uzak toplumlarda çok önemli görülen zenginlik, maddi imkanlar, şöhret gibi özelliklere sahip olmayan bir insan anlamsız bir eziklik duygusu, kompleks içinde olur. Bundan dolayı da kendisine saygısı olmaz. Kendisini bu şekilde gördüğü için de iyi ve güzel olanı bulup ona yönelmek gibi bir arayışı olmaz. İman etmediği, Allah Katında kıymetli olana değil insanların gözünde önemli olana yöneldiği için pek çok zaafa, dolayısıyla da güçsüz, iradesi zayıf, kişiliksiz bir bünyeye sahip olur. Aklına gelen olumsuz fikirlere, dışarıdan gelen negatif telkinlere verecek bir cevap bulamaz. Böyle bir insanın ise çevresindeki olumsuz telkinlerden etkilenmesi çok kolay olur.

İmanın getirdiği doğruyu yanlıştan ayırt edebilme yeteneğine sahip olmadığından yanlış bilgiler, yanlış telkinler, yanlış yönlendirmeler ile kişiliği zayıf bir hale gelebilir. Sonuç olarak ortaya küçük düşünen, basit tavırlarda bulunan, kendi kendini değersiz gören biri çıkar. Böyle bir kişi yaşadığı şartlardan dolayı Allah'a tevekkül etmesi, sabır gösterip güzel ahlak arayışı içinde asil bir karakter geliştirmesi gerektiğini aklına getirmez. Aksine anlamsız bir kompleks içinde, bu kirli kültürün oluşturduğu ahlak dışında başka bir ahlak yaşamayı düşünemeyecek duruma gelir.

Kuran ahlakını yaşayan bir kişi ise Allah'ın kendisini Müslüman olarak yaratmasından dolayı O'na şükreder. İnsanı değerli kılanın, Müslüman olmak, iman ve akıl sahibi, vicdanlı takva sahibi bir insan olmak olduğunu bilir. Hiçbir eksikliği onu basit davranmaya itmez, aksine onu Allah'a tevekkül etmeye, kusurlarını ve eksiklerini olabildiğince düzelterek, kendini geliştirerek, Kuran ahlakına uygun davranmaya yöneltir. Geçmişte bu kişi cimri ve bencil, kavgacı insanların bulunduğu bir ortamda yetişmiş olsa bile, benzer olaylar karşısında aynı tür tepkiler vermez. Aksine Allah'ın "Onlar, bollukta da, darlıkta da infak edenler, öfkelerini yenenler…" (Al-i İmran Suresi, 134) ayetinde bildirdiği gibi cömert ve yumuşak huylu bir karaktere sahip olur.

Ayette bildirildiği gibi her ne şart altında olursa olsun ihtiyacı olanları gözetir, öfkesine yenilmez aksine böyle bir durum karşısında son derece bağışlayıcı olur, alçakgönüllü bir ahlakı benimser. Asla basit hedefler edinmiş, ahireti unutup dünyaya hırsla bağlanmış, Allah'ın rızasını gözetmeyen, küçük çıkarlar peşinde koşan insanların ahlakına benzer bir ahlak göstermez. Kuran'ı kendisine rehber edinerek yaptığı bu tavır değişikliği, cahiliye hayatında öğrendiği her tavrı terk etmesi için yeterlidir.

Hz. Musa ve Firavun örneği

Hz. Musa, kendisini halkın gözünde ilahlaştırmaya çalışan (Rabbimiz'i tenzih ederiz), uyguladığı acımasız yöntemlerle insanları zulüm dolu bir hayat içinde kendi emri altında yaşatan Firavun'un sarayında büyümüştür.

Kuran'da Firavun'un birçok karakter özelliğinden bahsedilir. "Firavun dedi ki: "Ey önde gelenler, sizin için benden başka ilah olduğunu bilmiyorum..." (Kasas Suresi, 38) ayetinde bildirildiği gibi sözde ilahlık iddiasında bulunan (Allah'ı tenzih ederiz) ve "...kendi kavmini küçümsedi, onlar da ona boyun eğdiler…" (Zuhruf Suresi, 54) ayetinde bildirildiği gibi halkını sürekli küçümserken kendini büyüten, kibirli bir insandır. Kuran'da yer alan ayetlerden Firavun'un dengeli bir insan olmadığı da anlaşılmaktadır. Gözünü mal ve iktidar hırsı bürümüş, Allah'ın, "Firavun kendi kavmi içinde bağırdı; dedi ki: "Ey kavmim, Mısır'ın mülkü ve şu altımda akmakta olan nehirler benim değil mi? Yine de görmeyecek misiniz?" (Zuhruf Suresi, 51) ayetinde bildirildiği gibi elindekilerin gerçek sahibinin Allah olduğunu inkar ederek zenginliği ve maddi gücü ile övünen zorba bir diktatördür.

Bu anlayıştaki bir insanın yanında yetişen Musa Peygamber ise derin imanı ve yüksek vicdanı ile bulunduğu çevreden tamamen farklı ve üstün bir ahlaka sahip, ihlaslı bir Müslümandır. Yetiştiği ortamın ahlak anlayışından tamamen farklı bir ahlak anlayışına sahiptir. Firavun ve diğer inkarcı insanlar; ellerindekiyle övünme, büyüklenme, insanları küçümseyip alay etme, kendini beğenmişlik, gafillik, ideallerinin dünya hayatındaki metalar ile sınırlı olması gibi daha birçok ahlaki zaaf içinde yaşarken o bunlardan uzak, üstün bir ahlaka, soylu bir kişiliğe sahip olmuştur. Allah, "Andolsun, Biz kendilerinden önce, Firavun'un kavmini de denedik. Onlara kerim bir elçi gelmişti." (Duhan Suresi, 17) ayetinde Hz. Musa'dan "kerim bir elçi" olarak bahseder. Kerim kelimesi; soylu, asil, şerefli, izzetli anlamlarına gelmektedir. Görüldüğü gibi Firavun'da görülen inkarcı insanlara özgü kötü ahlak özelliklerinin aksine, Hz. Musa Müslümanlara has üstün ahlak özelliklerine sahip, asil bir insandır. (Detaylı bilgi için bkz. Harun Yahya, Hazreti Musa, Araştırma Yayıncılık)

Hz. Musa'nın ve diğer peygamberlerin hayatlarından bölümlerin yer aldığı kıssalarda, bu kıymetli insanların çok farklı ortamlarda, kendilerinden çok farklı inanç ve karakter yapısı içindeki insanlarla birarada yaşadıkları anlaşılmaktadır. Ancak hepsi de güzel ahlakları, asaletleri ve izzetli kişilikleriyle kıyamete kadar yaşayacak olan tüm insanlara örnek kılınan bir hayat sürmüş, bu insanların yaşadıkları cahiliye kültürleri ile aralarına yıkılmaz bir duvar çekmişlerdir. Onlar, imanlarının kendilerine kazandırdığı yüksek vicdanları ile insanların büyük bir kısmının içine düştüğü bu kirli cahiliye kültürünün daima dışında olmuşlardır. Çünkü iman eden bir insan yukarıda belirttiğimiz gibi nasıl bir ortam içinde yetişirse yetişsin, sahip olduğu vicdanı ile bu yapının bir parçası olmayı asla kabul etmez. Böyle bir davranış biçimi içinde yaşamayı kendine yakıştırmaz. Çevresindeki tüm insanların tepkilerini alacağını, dostluklarını ve sevgilerini kaybedeceğini bilse bile bu kültüre dair tek bir düşünce ya da hareketi Müslümanlık onuruna sığdıramaz.

Cahiliyenin kirli kültürünü yaşayan insanlar, bulundukları toplum içinde kendileri gibi kişilerden oluşan geniş bir çevre edinebilir, maddi imkanlar elde edebilir, çıkara dayalı dostluklar kurabilirler. Basitliği yaşayan insanların sayıca çok olmasına aldanabilir, "güç kazanırız" mantığıyla bu tarz kişilerle dostluklarını ilerletebilirler. Kendilerince kuvvet ve onurun –kötü ahlaklı ve basit karaktere sahip insanlardan oluşsa da- çoğunluğa uymakla elde edilebileceğini zannedebilirler. Oysa bu düşünce Kuran'a göre tamamen yanlıştır. Allah aşağıdaki ayetlerinde asıl izzet ve şerefin iman edip Müslüman ahlakını yaşamakla ve böyle insanlarla dostluklar kurmakla kazanılacağını bildirmiştir:

"Onlar, mü'minleri bırakıp kafirleri dostlar (veliler) edinirler. 'Kuvvet ve onuru (izzeti)' onların yanında mı arıyorlar? Şüphesiz, 'bütün kuvvet ve onur,' Allah'ındır." (Nisa Suresi, 139)

"...Oysa izzet (güç, onur ve üstünlük) Allah'ın, O'nun Resûlü'nün ve mü'minlerindir..." (Münafikun Suresi, 8)

Bu nedenle samimi bir Müslüman, tüm çıkarlarını ve elindeki imkanlarını kaybetmek uğruna da olsa bu batıl sistemin işlemesine destek veren bir insan olmayı kabul etmez. Kendisini, şartlara ve çevresine uyum sağlama gibi bir mecburiyet içinde hissetmez. Aksine Allah'ı razı edecek şartlar ne ise bunları oluşturma çabasında olur. Bu onurlu ve ihlaslı karakterin karşılığı olarak Allah salih Müslümanları hem dünyada hem de ahirette mükafatlandıracağını ayetlerde şöyle bildirir:

İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cehd edenlerin (çaba harcayanların) Allah Katında büyük dereceleri vardır. İşte 'kurtuluşa ve mutluluğa' erenler bunlardır. Rableri onlara Katından bir rahmeti, bir hoşnutluğu ve onlar için, kendisinde sürekli bir nimet bulunan cennetleri müjdeler. Onda ebedi kalıcıdırlar. Şüphesiz Allah, büyük mükafat Katında olandır. (Tevbe Suresi, 20-22)

BASİTLİĞİN ORTAYA ÇIKIŞ ŞEKİLLERİ

Bedeviler ve Kirli Kültürleri

Her dönemde olduğu gibi Peygamberimiz (sav) döneminde de din ahlakının inceliklerini kavrayamayan, yüzeysel ve kaba düşünce yapısına sahip, imanı kalplerine yerleştirememiş insanlar vardı. Kitabın başında da belirttiğimiz gibi "basitlik dini"ni benimsemiş olan bu insanlardan bir kısmı bazı Bedevilerdir.

"Bedeviler inkar ve nifak bakımından daha şiddetlidir. Allah'ın elçisine indirdiği sınırları bilmemeye de onlar daha 'yatkın ve elverişlidir'..." (Tevbe Suresi, 97) ayetiyle bildirildiği gibi Bedeviler itaatsizliğe ve sınır tanımamaya daha eğilimli idiler. Peygamberimiz (sav) gibi mübarek bir insanı bizzat görmelerine, sohbetlerine katılmalarına, O'nun tebliğini almalarına, O'nun üstün ve seçkin ahlakına, her durumda asil, kaliteli ve modern tavırlarına şahit olmalarına rağmen Bedevilerin çoğu, kendilerini geliştirememiş, kaba ve basit bir çizgide kalmışlardır. Bu basitlik onların Allah'ın şanını gereği gibi takdir edememelerinden ve dine olan yanlış bakış açılarına, itaat anlayışlarından Peygamberimiz (sav)'e karşı olan saygılarına, oturup kalkmalarına, yemek yemelerine kadar tüm tavırlarında görülüyordu.

Bedevilerden bazılarının ve Bedevi ahlakı gösteren diğer insanların Peygamberimiz (sav)'e karşı olan tavırlarının son derece cahilce olduğunu Allah Kuran'da bildirmiştir. Bu insanlar ince düşünceden, nezaketten, saygı ve sevgiden uzak bir yapı içinde oldukları için, davranışları da Kuran ahlakından son derece uzaktı. Allah Peygamberimiz (sav)'in yakınında bulunabilen bu insanların basit tavırlarıyla ilgili olarak Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Ey iman edenler (rastgele) Peygamberin evlerine girmeyin, (Bir başka iş için girmişseniz ille de) yemek vaktini beklemeyin. (Ama yemeğe) çağrıldığınız zaman girin, yemeği yiyince dağılın ve (uzun) söze dalmayın. Gerçekten bu, Peygambere eziyet vermekte ve o da sizden utanmaktadır; oysa Allah, hak(kı açıklamak)tan utanmaz... (Ahzab Suresi, 53)

Bu kişiler az önce de belirttiğimiz gibi pek çok şeyi akledemiyor, ince düşünemiyorlardı. Örneğin bir kısmı Peygamberimiz (sav)'e odaların ardından sesleniyor, O'nun sohbetlerinde seslerini yükseltiyor, sözde öne geçmeye çalışıyorlardı. Allah "Şüphesiz, hücrelerin ardından sana seslenenler de, onların çoğu aklını kullanmıyor. Eğer gerçekten, yanlarına çıkıncaya kadar sabretmiş olsalardı, herhalde (bu,) kendileri için daha hayırlı olurdu..." (Hucurat Suresi, 4-5) ayetleriyle onların bu

tavırlarını da uyarmıştı. Kaba bir düşünce yapısına sahip oldukları için Peygamberimiz (sav)'in üstün ahlakını, yüksek vicdanını, sabrını, hoşgörüsünü takdir edemiyor, adap ve saygıdan anlamıyorlardı. Allah'ın sevdiği ve seçtiği mübarek bir peygamberle aynı dönemde yaşamanın, onu görmenin, tanımanın ne büyük lütuf olduğunun şuurunda değillerdi.

Allah, Peygamberimiz (sav)'in yanında söz keserek ve ses yükselterek konuşan basit insanların tavrı üzerine de ayet indirmiş ve bu insanların yaptıkları amellerin boşa çıkabileceğini bildirmiştir:

Ey iman edenler, Allah'ın Resûlü'nün huzurunda öne geçmeyin ve Allah'tan sakının. Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir. Ey iman edenler, seslerinizi peygamberin sesi üstünde yükseltmeyin ve birbirinize bağırdığınız gibi, ona sözle bağırıp-söylemeyin; yoksa siz şuurunda değilken, amelleriniz boşa gider. (Hucurat Suresi, 1-2)

Dikkat edilirse bu ayetlerde iman edenlere hitap edilmektedir. Yani bu kişiler geçmişte Peygamberimiz (sav)'in çevresinde yaşayan ve onun evinin içine kadar girebilen, sohbetlerine katılan insanlardır. Allah bu ayetlerle, müminlerin içinde de din ahlakını tam anlamıyla yaşamayan ve kalbinde iman edenlere karşı gerçek bir sevgi ve saygı beslemeyen, basit karakterli insanların bulunabileceğine işaret etmektedir.

Basit insanların saygıdan uzak üslubunu, salih müminlerde görmek ise kesinlikle mümkün değildir. Allah'tan korkan bir insanın konuşmalarında, her zaman karşı tarafa rahatlık verecek bir üslup ve anlatım olur. Allah'a karşı duyduğu korku, kişinin, samimiyetin ve tevazunun hakim olduğu bir tavır güzelliği içinde olmasını sağlar. Bu nedenle müminler son derece net ve düz ifadelerle konuşurlar. Düşündüklerini açıkça ifade eder, hiçbir zaman hissettiklerini söylemek için ima yolu kullanmazlar. Saygıya uygun olmayan, karşı tarafın kalbinde şüphe ve burukluk meydana getirebilecek hiçbir üslubu kendilerine yakıştırmazlar. Bu vicdanlı, akılcı ve güzel üslup sadece konuşmalarında değil her türlü mantık örgüsü ve tavırlarında da kendini gösterir. Müminlerin, gösterdikleri saygıda nasıl titiz oldukları Allah'ın "...Şüphesiz, Allah'ın Resûlü'nün yanında seslerini alçak tutanlar; işte onlar, Allah kalplerini takva için imtihan etmiştir. Onlar için bir mağfiret ve büyük bir ecir vardır." (Hucurat Suresi, 3) ayetinden açıkça anlaşılmaktadır.

Samimi Müslümanlar ne kadar kaliteli bir ruha sahip ve asil karakterliyseler, basitlik dinini benimsemiş insanlar da o kadar kaliteden ve asaletten uzaktırlar. Bu insanlar Müslümanlarla birarada olsalar bile kendilerini değiştirmezler. Kendilerini geliştirme ya da yenileme ihtiyacı hissetmezler. Vicdanlarını örttükleri ve şeytanın yoluna uydukları için, Müslümanların güzel ve ince davranışları ile kendi kaba ve yüzeysel ahlaklarını kıyaslama gereği hissetmezler. Kendi akıllarını beğenir, yaptıkları tüm basitlikleri doğal karşılarlar. Bu kişilerin içinde bulundukları durum, balığın suda yüzüp de suyun dışında bir hayat şeklini bilmemesi gibidir. Oysa Asr-ı Saadet

döneminde yaşamış olan basit karakterli insanların karşılarında örnek alabilecekleri Peygamber Efendimiz (sav) gibi saygın ve şerefli bir insan vardır. Allah'ın "Andolsun, sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah'ın Resûlü'nde güzel bir örnek vardır." (Ahzab Suresi, 21) ayetinde bildirdiği gibi Peygamberimiz (sav) her konuda tüm insanlar için en güzel örnektir.

Mübarek Peygamberimiz (sav) kendi döneminde yaşayan insanlar için nasıl güzel bir örnekse, kendisinden sonra kıyamete kadar yaşayacak olan tüm insanlar için de aynı şekilde örnektir. Rabbimiz Kuran ayetlerinde Peygamberimiz (sav)'in üstün ahlakını bizlere bildirmiştir. Ayrıca Peygamberimiz (sav)'in hadislerinden ve sahabelerin, O'nunla ilgili bize aktarılan açıklamalarından da O'nun yüksek ahlakını, kaliteli kişiliğini öğrenmek ve örnek almak mümkündür.

Gerek geçmişte gerekse günümüzde basitlik dinini benimsemiş kişiler ise Allah'ın Kuran'da tarif ettiği, Hz. Muhammed (sav)'in hayatında en güzel örneğini gördüğümüz asil, kaliteli ve modern Müslüman tavrını yaşayamazlar. Zayıf imanları, dar düşünce yapıları, düşük akılları ile Kuran ahlakını yaşamlarına geçiremezler. İçinde bulundukları ruh halini ise gerek bakışları, gerek konuşmaları, gerekse eğlence, espri anlayışları, estetik ve güzellikten anlamayan yapıları, çirkin tavırları ile açığa vururlar. İlerleyen sayfalarda basitliğin kirli kültürünü benimsemiş insanların yaşamlarında basitliğin nasıl ortaya çıktığını anlatacağız.

Bakışlardaki Basitlik

Bilindiği gibi insanın bakışları, sahip olduğu kişiliği ve yaşadığı kültürü yansıtır. Yüze gerçek anlamını veren bakışlar, kişinin içinde yaşadığı ruh halini, kültür düzeyini, kişiliğini, karakter yapısını teşhis etmede önemli bir etkendir.

Allah'a iman eden, içinde ahiret korkusu duyan, ihlaslı bir müminin bakışlarında derin bir tevazu, teslimiyet ve olgunluk göze çarpar. Gözlerinde dünyevi tutkulardan uzak ve olgunluğa ulaşmış bir insanın mutmain olmuş bakışları görülür. Allah'a iman ettiği, akıllı ve şuurlu bakışlarından açıkça anlaşılır. Peygamber Efendimiz (sav) bir hadisinde "Ölümü en çok hatırlayanı ve ölümden sonraki (hayatı) için en güzel şekilde hazırlananı. İşte onlar en akıllı-şuurlu olanlardır" şeklinde buyurmuştur. (İbni Mace, Cilt 10, Syf.540)

İşte bu şuura sahip bir Müslümanın gözünün ifadesine doğal olmayan anlamlar verme çabasında olmaması, aksine bakışlarını rahat bırakmış, güven telkin eden bir anlam taşıması ruhunun, imanın kuvvetiyle sakinleşmiş olduğunu gösterir. Bakışları; güzel ahlaklı, Allah korkusu içinde yaşayan ve bir cahiliye kültürü içinde yaşamamakta kararlı olduğu belli olan bir insanın bakışlarıdır. Bu bakışlarda heybet ve keskinlik vardır.

Bu bakışların aksine, basitlik kültürünün etkisindeki çoğu insan, bu kültürün tüm çirkinliklerini bakışları ile ortaya koyar. Bazı durumlarda kendileri bu kültürü ne kadar saklamak isteseler de bakışları kendilerini ele verir. Örneğin Müslümanların

heyecanlarını, mutluluklarını ve şevklerini ifade eden canlı bakışlarının aksine bu kişilerin gözlerinde kimi zaman matlık ve donukluk hakim olur. Kastedilen, bu insanın kişilik olarak son derece canlı, dışa dönük, insanlarla kolay diyalog kurabilen bir yapısı olsa bile Allah'tan gafil, ahiretin varlığını tam olarak kavrayamamış olmasının bakışlarında oluşturduğu özel bir boşluk ve cansızlıktır.

Kuran'da bu donuk bakışların oluşmasında, kalbin Allah ile birlikte olmaması yani gafletin önemli bir rolü olduğu bildirilir. Bu gafil bakışlara bir ayette şu şekilde işaret edilir:

Onlar, Allah'ın, kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. Gafil olanlar onların ta kendileridir. (Nahl Suresi, 108)

Yaşadığı kirli kültürün etkisiyle oluşan bu bakış şekli, insan ne kadar bakışlarını anlamlı göstermek için çabalasa da, bu kültürü bırakıp Allah'a samimi bir Müslüman olarak iman etmedikçe, heybetli, güzel ve anlamlı gerçek bir bakışa dönüşmez. Bunu kişi ancak sahte olarak elde edebilir. Çünkü yaşadığı kültürün çoğunlukla dinden uzak, ufku dar olan anlayışı, kişide dikkat çeken, hayranlık uyandıran gerçek bir güzellik oluşmasını imkansızlaştırır. Aksine insanı itici ve gerek bakışlarıyla gerekse tavırlarıyla rahatsızlık veren biri haline sokar. Bakışlarında tam anlamıyla birebir bağlantı kurulabilecek, karşılıklı konuşulabilecek, durum değerlendirmesi yapılabilecek bir anlam oluşmaz.

Bu kirli kültürü yaşayan kimi insanların ise kendi akılsızlıklarını gizlemek için her olayda kendilerince alay edecek bir yön bulmaya çalışmaları, gözlerinde rahatsız eden alaycı bir ifade oluşmasına neden olur. Oysa düşüncesini açık yüreklilikle, dürüstçe söylemek yerine alaya başvurmak, karşısındakini küçümseyerek kendini yüceltmeye çalışmak genel olarak basit insanların kullandıkları ve gerçekte kendilerini küçültücü bir yöntemdir. Bu bakışların arkasında çoğunlukla aslında hiç kimseyle alay edecek hali olmayan, aksine birçok konuyu diğer insanlar gibi derinlemesine kavrama yeteneği bile olmayan zayıf bir kişilik yatmaktadır. Allah'ın büyüklüğünü hakkıyla kavrayabilen bir insan asla bakışlarına alaycı bir ifadeyi yakıştırmaz. Her zaman Allah'ın huzurundaki acizliğinin bilincindedir. Bu nedenle böyle bir ahlak ve tavır bozukluğu içine hiçbir zaman girmez. Aklı ve vicdanı, bakışlarının her zaman doğal ve samimi olmasını sağlar. Samimi bir Müslümanın gözünde akıllı, insancıl, sıcak, samimi ve dostane bir ifade vardır. Bakışlarıyla güvenilir olduğunu, yüksek bir ahlak içinde yaşadığını karşı tarafa yansıtır. Bunun yanında bakışları basitliğe karşı adeta kalkan gibi engelleyici bir görev üstlenir. Basit bir bakışla ona bakan ondan asla beklediği karşılığı alamaz.

Çevresindeki herşeyde Allah'ın tecellilerini gören ve O'nu yücelten bir insanın bakışında yüksek bir şuur açıklığı, dikkat ve keskinlik göze çarpar. Allah'ın yarattıklarına karşı hayranlığı, sevgisi ve ilgisi gözlerine bakıldığında anlaşılacak şekilde açık olur. Ancak çevresine tam olarak bu şekilde bakmayan, aksine çoğunlukla insanları

Allah'tan bağımsız varlıklarmış gibi değerlendiren, dünyanın Allah'ın kontrolü altında olduğunu unutabilen biri bakışlarında da bunun neden olduğu boşluğu ve çoğu zaman tedirginliği yansıtır. Kalbinde Allah sevgisi gereği gibi oluşmadığından, O'nun yarattıklarına karşı duyduğu sevgi de zayıf olur, gözünde gerçek sevgiye dair anlamlar oluşmaz. Aksine bu kişiye ne kadar dostane davranılırsa davranılsın buna ancak içinde yaşadığı basit kültürün sevgi anlayışı kadar bir karşılık verebilir. Çünkü basitlik onu, Allah'a ve insanlara olan sevgisini güçlendirecek nedenleri kafasında tam toparlamaktan dahi alıkoyan, gaflete sürükleyen bir kültürdür. Bu kültürün etkisindeki kişi olabildiğince yüzeysel ve dar düşünen bir mantık örgüsüne sahiptir.

Basitliğin kirli kültürü, kişinin günlük yaşamda sıkça karşılaştığı olaylar karşısında bakışlarına itici anlamlar ve şekiller vermesinde de etkili olur. Örneğin bu kültürün içinde yaşayan kişiler yine bu kültürün çirkinliklerinden biri olan dedikodu yaparlarken gözlerini kısarak konuşurlar. Benzer şekilde hayret ya da şaşkınlıklarını ifade etmek için gözlerini olabildiğince açar, çirkin bir görünüm sergilerler. Kültür ortaklığı içinde oldukları kişilerle gizlice yaptıkları konuşmalar sırasında ise etrafı kontrol eden, sürekli sağa sola hareket eden bakış şeklini kullanırlar. Bunun dışında bu insanların kendilerini ilgilendirmediğini bildikleri halde merak ettikleri konularda özel olarak kullandıkları kaçamak bakış şekilleri vardır. Bu, sezdirmeden, göz ucuyla ya da başka bir yere bakıyormuş gibi yapıp, merak edilen şeye göz atma şeklindedir.

Akıllı bir insan, kendisini dışarıdan seyretmesini bilen ve güzel olmayan tavırlarını, mimiklerini teşhis edip düzelten insandır. Dolayısıyla böyle bir tavrı kendisinde teşhis edip hemen değiştirebilir. Basit insan ise böyle bir değerlendirme ve öz eleştiriyi yapabilecek bir akla sahip değildir. Kendisini dışarıdan bakan birinin gözü ile değerlendiremez. Örneğin az önce bahsettiğimiz bakış şekillerinin anormalliği kendisine tarif edilse bile bunu bir türlü anlayamaz. Çünkü ona göre bu bakış şekillerinde bir sakınca yoktur, hatta bunların son derece insani tepkiler olduğunu bile öne sürebilir. Basitlikle insaniyeti ayırt edemeyecek kadar yüzeysel bir bakış açısına sahiptir. Bir insanın elbette ki çok şaşırdığı bir anda gözleri büyüyebilir, meraklandığı sırada gözünde buna dair bir ifade oluşabilir. Fakat burada kastedilen basit insanların bakışlarındaki tepkilerin doğallıktan çok uzak olması ve bunu özel bir yöntem olarak kullanmalarıdır. Şaşırmadıkları halde şaşırmış gibi yapmaları, gereksiz merak sonucu kaçamak bakışlar kullanmaları, gizlice dedikodu yaparken etrafı bakışlarıyla kollamaları, tecessüs etmeleri yani bir kişiye onun kusurlarını araştıran, inceleyen bakışlarla bakmaları... Bunların hiçbiri insani ve makul bakışlar değildir. Aksine yaşadıkları derin gafletin ve basitliğin sonuçlarıdır. Kalbini Allah'a bağlamış, O'nun kendisini her an gördüğünü, sarıp kuşattığını bilen bir Müslümanın gözünde bu tip ifade ve bakışlar oluşmaz. Bu kişiler etrafa bu bakışlarla bakarken Allah'ın kendilerini gördüğünü, Allah'ın "Gözler O'nu idrak edemez; O ise bütün gözleri idrak eder. O, latif olandır, haberdar olandır." (Enam Suresi, 103) ayetinde bildirdiği gibi gözlerini "idrak ettiğini" unutmaktadırlar. Allah bir başka ayette ise, "(Allah,) Gözlerin hainliklerini ve

göğüslerin sakladıklarını bilir." (Mümin Suresi, 19) şeklinde buyurmakta ve insanın açığa vurmadığı düşüncelerinin Allah'tan gizli kalamayacağı gibi hiçbir bakışının da gizli kalamayacağına dikkat çekmektedir.

Bu insanların kullandığı bir diğer bakış da bu kirli kültürü paylaştıkları insanlarla karşılıklı bakışarak yaptıkları sessiz anlaşmalardır. Ortama ve duruma göre birbirlerine karşı çeşitli manalara gelen bakışlar kullanır ve kaş göz işaretleri yaparlar. Bu bakışmalar ve işaretleşmeler kimi zaman ortamda bulunan bir kişiyle alay etme, kimi zaman da buna benzer alt kültüre ait bir düşünceyi aralarında gizliden gizliye aktarma amacıyla kullanılır. Allah bu kültür içindeki insanların kullandığı alay, bakışma ve işaretleşme gibi basit kültüre ait sessiz haberleşme yöntemlerinin suç ve günah işleyenlerin de kullandığı bir yöntem olduğunu Kuran'da bildirir:

Doğrusu, 'suç ve günah işleyenler,' kimi iman edenlere gülüp-geçerlerdi. Yanlarına vardıkları zaman, birbirlerine kaş-göz ederlerdi. (Mutaffifin Suresi, 29-30)

Bir başka ayetinde ise Allah "Arkadan çekiştirip duran, kaş göz hareketleriyle alay eden her kişinin vay haline;" (Hümeze Suresi, 1) şeklinde buyurmakta ve insanları böyle bir ahlaka karşı uyarıp korkutmaktadır.

Allah'a samimi olarak iman eden, Allah'ın kendisinden her haliyle razı olmasını isteyen bir insan bu bakışların tamamından sakınır. Kalbini ve vicdanını her zaman temiz tutar. Çünkü din ahlakına muhalif olan ve Allah'ın Kuran'da razı olmadığını bildirdiği bu basit tavırlar kişinin Allah Katında beklediği karşılığı almasını engelleyebilir. Bu nedenle insanın basitliğe; basit kültüre ait bakışların oluşmasına neden olan düşüncelere, mantık bozukluklarına karşı duyarlı olması gerekir. Allah'a karşı samimi olmaya karar veren bir kişi, içinde yaşadığı bu kültür ve onun kirli tavırlarından kendini uzaklaştırıp Allah'a bu tavırlarından dolayı tövbe etmeli, ardından da daha önceki tutumundan vazgeçtiğini Müslüman ahlakını yaşama konusunda ciddi bir kararlılık göstererek ortaya koymalıdır.

Allah Kuran'da; "Ve 'çirkin bir hayasızlık' işledikleri ya da nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'ı hatırlayıp hemen günahlarından dolayı bağışlanma isteyenlerdir. Allah'tan başka günahları bağışlayan kimdir? Bir de onlar yaptıkları (kötü şeylerde) bile bile ısrar etmeyenlerdir." (Al-i İmran Suresi, 135) şeklinde bildirerek çirkin tavırlardan vazgeçerek tevbe etmenin samimi Müslümanlara ait bir özellik olduğunu haber vermektedir.

Basitlik Kültürüne Ait Konuşmalar

Bakışlar gibi, bu kültürün içindeki kişiler arasında geçen konuşmalar da gerek içerik gerekse konuşma sırasında kullanılan ses tonu ve konuşma üslubu açısından içinde yaşadıkları ruh halini yansıtır.

Basit insanlar basit konuları halletmek için gereğinden fazla zaman ayırırlar. Tek bir cümle ile çözülebilecek bir konuyu aralarında büyüterek saatlerce konuşabilirler. Örneğin bu kültürü yaşayan bazı kadınlar birlikte yemek yaparlarken çok iyi bildikleri halde yemeğin nasıl yapılacağı konusunda bitmek bilmeyen bir sohbete girerler. Birbirlerine akıl verme, kendi kullandıkları yöntemleri defalarca tarif etme, gizliden gizliye karşı tarafın yöntemlerini eleştirme gibi konuşmalarla gereksiz zaman harcarlar. Çok kısa sürede yapılıp bitirilecek kolay bir yemeği ya da başka bir işi aralarındaki konuşmanın verdiği ağırlık ve zaman kaybı nedeniyle çok daha uzun sürede tamamlarlar. Hiçbir fayda sağlamayacak konulara vicdanları hiç rahatsız olmadan gereğinden çok daha fazla zaman ayırırlar. Örneğin sırf rejim konusu üzerine saatlerce konuşabilirler.

Aynı şekilde bu kültürü yaşayan erkekler arasında da bir araba markasının özellikleri, futbol sohbetleri gibi konular uzayabilmektedir. İnsanın yardımcı olmak amacıyla sahip olduğu doğru bilgileri karşısındaki kişiye aktarması elbette ki makuldur. Ancak gereksiz detaylara girmek, sözü uzatmak, boş ve amaçsız bir hale getirmek basit bir tutumdur. Dikkatlerini verecekleri daha önemli konular ve işler olmadığında bu tür konular insanlar için önemli hale gelir ve bunlara bol bol zaman ayırmak onlara rahatsızlık vermez. Kendi dünya ve ahiret hayatları için konuşacakları son derece önemli konular, almaları gereken çok önemli kararlar varken böylesine sıradan konuları sabah akşam usanmaksızın konuşmaktan vicdan azabı duymazlar. Allah Kuran'da, insanlar arasında ahirette kendilerine bir şey kazandırmayacak işlerle oyalanan kişiler olduğundan bahsetmektedir:

Ki onlar, 'daldıkları saçma bir uğraşı' içinde oynayan-oyalananlardır. (Tur Suresi, 12)

Ayette görüldüğü gibi Rabbimiz gereksiz vakit ayrılan işleri "saçma bir uğraşı" olarak nitelendirmektedir.

Daldıkları bu konular ve bunlarla ilgili detaylar basitlik dinini yaşayan insanların hayatlarının her alanında sayısız konuda kendini gösterir. Oysa bir konuya gereğinden fazla zaman ayırmak, onunla ilgili düşünmek ya da üzerinde konuşmak aklı başında, Allah'tan gerektiği şekilde korkan ve ahirete iman eden biri için hem son derece iticidir hem de sakınılması gereken bir durumdur. Detaya dalmayan, halledilmesi kolay konuları çevresine karmaşık ve altından kalkılması zor olaylarmış gibi aksettirmeyen kişiler bu kültürü yaşamamış olmakla hem ruhen hem de ahlaken çok önemli kazançlar elde ederler. Allah Kuran'da "Bunlar, kendilerine kitap, hikmet ve peygamberlik verdiklerimizdir…" (En'am Suresi, 89) ayetiyle peygamberlere Katından hikmet diğer

bir deyişle faydalı, kısa ve özlü söz söyleme özelliği bahşettiğini haber verir. Başka bir ayetinde ise Allah hikmetli konuşmanın kişiye önemli bir nimet olarak verildiğini, hikmet verilen bu kişilere büyük bir hayır verilmiş olduğunu bildirir:

"Kime dilerse hikmeti ona verir; şüphesiz kendisine hikmet verilene büyük bir hayır da verilmiştir..." (Bakara Suresi, 269)

Görüldüğü gibi kısa ancak fayda getirecek konuşmalar yapmak Allah Katında güzel olandır. "Onlar, 'tümüyle boş' şeylerden yüz çevirenlerdir." (Mü'minun Suresi, 3) ayetiyle Allah Müslümanların bunun dışındaki basit ve boş konuşmalardan yüz çevirdiklerini bildirir. "Ki onlar, yalan şahidlikte bulunmayanlar, boş ve yararsız sözle karşılaştıkları zaman onurlu olarak geçenlerdir." (Furkan Suresi, 72) ayetiyle de böyle basit bir ortamdan asil bir tavırla uzaklaştıklarına dikkat çeker.

Basit içerikli konuşmalar yapan kişiler samimiyet adı altında son derece avami kelimeler kullanmakta sakınca görmezler. Konuşma sırasında hayretlerini veya kınamalarını belli eden ses çıkışları yapmak, bahsi geçen kişi ya da kişileri küçümsediklerini, onlarla alay ettiklerini ifade eden ses tonları ve vurgulamalar kullanmak, basitlik kültürü içinde yaşayan insanlar için doğal konuşma şekli haline gelmiştir. Oysa dünya hayatı boyunca Kuran'a uygun olmayan her hareketinden sorumlu olacağının bilincinde olan kişi kendisini hesap gününde utandırmayacak tavır ve konuşmalara yönelir. Onu küçük düşürecek, basit bir insan konumuna sokacak konuşmalardan şiddetle kaçınır. Ancak basitliği kendisi için bir kültür haline getiren insanların bu tür endişeleri olmaz. Onlar Allah'ın her an kendilerini gördüğünü, her anlarının hesabını vereceklerini göz ardı ederler, dolayısıyla nefislerinin arzularına göre istedikleri gibi konuşabileceklerine inanırlar. Halbuki Allah ayetlerinde "Onun sağında ve solunda oturan iki yazıcı kaydederlerken; O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, mutlaka yanında hazır bir gözetleyici vardır." (Kaf Suresi, 17-18) buyurarak insanın ağzından çıkan her kelimenin kaydedildiğini haber vermekte ve insanları böyle bir gafletten sakındırmaktadır. Bir kişi geçmişte yaptığı, hatta önceki gün yaptığı boş konuşmaları unutabilir, ama Allah bir ayetinde şöyle bildirmiştir:

"...Benim Rabbim şaşırmaz ve unutmaz." (Taha Suresi, 52)

İnsan söylediği şeyleri unutabilir, ama Rabbimiz her insanın ağzından çıkan her kelimeyi sonsuz ilmi ile hıfz etmiştir.

Kendini insanlara acındırarak ve insanlardan medet umarak konuşmak basitliğin kirli kültüründe yaygındır. Karşı taraftan ilgi beklemek ya da ona kendini acındıracak konuşmalar yaparak dikkat çekmek basit insanların nefislerinin hoşuna gider. Böyle bir kişi herhangi bir durum karşısında nasıl mağdur duruma düştüğünü, ne kadar zor şartlar altında kaldığını sürekli vurgulayarak karşı tarafta acıma hissi uyandırmaya

çalışır. İnsanların kendisini mağdur görerek yardımcı olması ona garip bir zevk verir. Nefsi ona, karşı tarafın gözünde kollanması, himaye altına alınması gereken bir insan olmayı anlamsız bir şekilde çekici gösterir. Oysa asil bir insan kendisine acınmasından, zavallı görülmekten değil güçlü, dirayetli, kişilikli görünmekten zevk alır. Allah Kuran'da ancak nefislerine zulmeden sahtekar insanların böyle bir ahlak gösterdiğine dikkat çeker. Örneğin Hz. Yusuf'un kardeşleri kıskançlıkları sebebiyle Hz. Yusuf'u öldürmek istemiş ve onu kuyuya atmışlardır.

Sonrasında ise, "Akşamüstü babalarına ağlar vaziyette geldiler. Dediler ki: "Ey Babamız, gerçek şu ki, biz gittik, yarışıyorduk. Yusuf'u da yiyeceklerimizin (veya eşyamızın) yanında bırakmıştık. Fakat onu kurt yemiş. Ne var ki biz doğruyu söylesek bile sen bize inanacak değilsin." (Yusuf Suresi, 17) ayetinde bildirilen üslupla babaları Hz. Yakub'a kendilerini acındırmaya çalışmışlardır. Üstelik açıkça yalan söylemelerine rağmen haksız yere suçlanacaklarmış gibi kendilerini mağdur durumda göstermeye çalışmışlardır. Halbuki bu kişiler Hz. Yusuf gibi güzel ahlaklı, Allah'ın övdüğü, mübarek bir insanı henüz bir çocukken, kardeşleri olmasına rağmen öldürmeye kalkan kişilerdir. Açık bir deyişle "sahtekarlık" yapmaktadırlar. Nitekim Hz. Yakub, "..."Hayır" dedi. Nefsiniz, sizi yanıltıp (böyle) bir işe sürüklemiş..." (Yusuf Suresi, 18) ayetinde bildirildiği gibi üstün basireti ile oğullarının sahtekarlıklarını hemen anlamış ve bu yaptıklarının nefislerinden kaynaklandığını kendilerine söylemiştir.

Görüldüğü gibi basitliğin kirli kültürünü yaşayanlar haklı da haksız da olsalar kendilerini acındırmaya özen gösterirler. Sürekli dertlerini, sıkıntılarını, yaşadıkları zorlukları dile getirirler. Hayatlarının nasıl sıkıntı içinde geçtiğini o kültürde "dert yanma" olarak adlandırılan bir üslupla karşı tarafa anlatarak bir tevekkülsüzlük örneği gösterirler. Kuran ahlakını yaşamadıkları, konuşmalarında kullandıkları çaresiz, çözümsüz ve ağlamaklı üsluplarından kolayca anlaşılır. Oysa herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğunu bilen bir insan hiçbir konuşmasında bu tür basit bir üslubu kendisine yakıştırmaz. Aksine Allah'ın her an yanında olduğunu güçlü bir şekilde ifade edecek konuşmalar yapar. Allah'ın verdiği güçle ve O'nun yardımı ile herşeyi yapabileceğini açık şekilde ifade eder. İnsanların kendisine acımalarını değil aksine güçlü kişiliği nedeniyle güvenmelerini, saygı duymalarını ister.

Basit insanların düşünce ufukları, ancak kendi kültürlerine ait sıradan konuları anlatacakları kadarıyla sınırlıdır. Bu nedenle aynı kültürü yaşadıkları insanlarla çok yakın diyalog kurabilirlerken, bu kültürden uzak kişilerle konuşmaları son derece dar bir çerçeve içinde gerçekleşir. Kendi basit dünyalarında yaşayan insanların gün içinde açtıkları sohbet konuları ve bu sırada kullandıkları kelimeler dahi hemen hemen hep aynıdır. Onlar konuşmaya başladığında diğer kişiler hangi kelimeleri kullanacaklarını, hangi konulardan ne şekilde bahsedeceklerini bile tahmin edebilirler. Ufukları geniş olmadığından, Allah'ın yarattığı güzellikleri, dünyada gelişen olayları samimi bir gözle değerlendirmediklerinden yeni bir konu bulma, düşündüklerini farklı ifade etme, her zaman ezbere ve yerli yersiz kullandıkları sözcüklerin dışına çıkarak normal, düz

konuşma özellikleri yok denecek kadar kısıtlıdır. Hatta kendilerine söylenmese bu durumlarını fark edip rahatsızlığını duyacak anlayışları dahi yoktur. Samimi imandan uzaklaşıp basitlik dinini benimsedikleri için akıl, basiret, feraset, hikmet gibi özelliklerden yoksundurlar.

Sınırlı düşünmelerine ve konuşabilmelerine, geniş görüş sahibi olmamalarına rağmen bu insanlar, kendilerini çok önemli, çok zeki ve akıllı görürler. Bu nedenle konuşmaları sırasında genelde kendilerini hep öne çıkaran bir üslup içindedirler. İçinde bulundukları kirli kültürün kendilerini soktuğu alçaltıcı durumdan habersiz bir şekilde kendilerini gizli ya da açık şekilde öven konuşmalar yaparlar. Oysa Müslümanlar "... Övgü (hamd), çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da (ihtiyacı) bulunmayan Allah'adır."..." (İsra Suresi, 111) ayeti gereği övgülerini daima Allah'a yöneltirler.

Akıl ve iman sahibi bir insan evrende var olan herşeyin tek sahibinin Allah olduğunu bilir. Her ne kadar kendine aitmiş gibi görünse de sahip olduğu tüm yeteneklerin, güzelliğin, zekanın, maddi imkanların gerçek sahibinin Rabbimiz olduğunu aklından çıkarmaz. Allah'ın dilediği anda tüm bu nimetleri ondan geri alabileceğini bilmenin tevazusuyla yaşar. Sahip olduğu herşey için Rabbimiz'i över ve yüceltir. Bu gerçeklerden uzak şekilde kendini övmeye çalışan bir insanı duyduğunda, onun yaşadığı bu basit kültürün insanları ne kadar gafil bir duruma düşürdüğünü ibretle görür. Bu kişileri gafletten uyandırmak amacıyla onlara Allah'ın varlığını, herşeyin mutlak sahibinin O olduğunu hatırlatma isteği duyar.

Kuran'da Kehf Suresi'nde bu konuyla ilgili olarak Allah iki adamın örneğini verir. Bu kişilerden biri Allah'a gönülden dönüp yönelen bir Müslüman diğeri ise kendisine ait olduğunu zannettiği mülkünün çokluğuyla övünen, bunların sonsuza kadar bozulmadan kendisinde kalacağına inanan bir kişidir:

Onlara iki adamın örneğini ver; onlardan birine iki üzüm bağı verdik ve ikisini hurmalıklarla donattık, ikisinin arasında da ekinler bitirmiştik. İki bağ da yemişlerini vermiş, ondan (verim bakımından) hiçbir şeyi noksan bırakmamış ve aralarında bir ırmak fışkırtmıştık. (İkisinden) Birinin başka ürün (veren yer)leri de vardı. Böylelikle onunla konuşurken arkadaşına dedi ki: "Ben, mal bakımından senden daha zenginim, insan sayısı bakımından da daha güçlüyüm." Kendi nefsinin zalimi olarak (böylece) bağına girdi (ve): "Bunun sonsuza kadar kuruyup-yok olacağını sanmıyorum" dedi. Kıyamet-saatinin kopacağını da sanmıyorum. Buna rağmen Rabbime döndürülecek olursam, şüphesiz bundan daha hayırlı bir sonuç bulacağım." Kendisiyle konuşmakta olan arkadaşı ona dedi ki: "Seni topraktan, sonra bir damla sudan yaratan, sonra da seni düzgün (eli ayağı tutan, gücü kuvveti yerinde) bir adam kılan (Allah)ı inkar mı ettin? Fakat, O Allah benim Rabbimdir ve ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmam. Bağına girdiğin zaman, 'MaşaAllah, Allah'tan başka

kuvvet yoktur' demen gerekmez miydi? Eğer beni mal ve çocuk bakımından senden daha az (güçte) görüyorsan. Belki Rabbim senin bağından daha hayırlısını bana verir, (seninkinin) üstüne gökten 'yakıp-yıkan bir afet' gönderir de kaygan bir toprak kesiliverir. Veya onun suyu dibe göçüverir de böylelikle onu arayıp-bulmaya kesinlikle güç yetiremezsin. (Derken) Onun ürünleri (afetlerle) kuşatılıverdi. Artık o, uğrunda harcadıklarına karşı avuçlarını (esefle) ovuşturuyordu. O (bağın) çardakları yıkılmış durumdaydı, kendisi de şöyle diyordu: "Keşke Rabbime hiç kimseyi ortak koşmasaydım." Allah'ın dışında ona yardım edecek bir topluluk yoktu, kendi kendine de yardım edemedi. İşte burada (bu durumda) velayet (yardımcılık, dostluk) hak olan Allah'a aittir. O, sevap bakımından hayırlı, sonuç bakımından hayırlıdır. (Kehf Suresi, 32-44)

Ayetlerde bildirildiği gibi Allah'ı övmek yerine kendisini överek derin bir gaflet içinde yaşayan, Allah'tan gelecek herhangi bir bela ile, sahip olduklarını kaybedebileceğini düşünemeyen, ölümle birlikte dünyada sahip olduğu herşeyi bırakıp yapayalnız ve tek başına Allah'ın huzuruna çıkacağını unutan bu kişi, ancak ayette tüm anlatılanlar başına geldiğinde gerçek durumunu kavramıştır. O ana kadar dünya hayatını son derece gafil bir anlayış ile değerlendiren, basit mantık örgüsü nedeniyle Allah'ın gücünü kavrayamayan bu insan, başına gelenler karşısında "keşke" diyerek yaşadığı pişmanlığı dile getirmiştir.

Görüldüğü gibi basitlik kültürü bu kıssadaki bahçe sahibi kişinin durumunda da olduğu gibi insanın olayları mantıklı değerlendirmesini engeller. Kişiyi aslı olmayan boş bir gurur içinde yaşamaya ve konuşmaya yöneltir. Sahip olduklarıyla övünen kişi bunu, açık ya da gizli yollarla karşısındakilere sürekli ifade etme ihtiyacı hisseder. Zekası, yetenekleri ve güzelliği ile, yeni aldığı evi ya da arabası ile, başarıyla tamamladığı bir proje ile, sahip olduğu mülkü ya da çocuğunun kazandığı okul nedeniyle sürekli olarak bir övünme içinde olur. Sürekli ne kadar isabetli kararlar aldığını ifade ederek kendini yüceltmeye çalışır. Bunları kimi zaman çok açık, kimi zaman da üstü örtülü bir üslupla dile getirir.

Bu cahiliye kültürü içinde, en samimi arkadaşlar hatta kardeşler arasında bile kimin daha zengin olduğu, hangisinin çocuklarının daha zeki olduğu, hangisinin daha iyi bir okulu kazandığı gibi sayısız konu hakkında bu tip bir övgü yarışına girilir. Biri böyle bir yarışı başlattığında diğeri geride kalmamak, cahiliye terimiyle "ezilmemek" için ondan çok daha etkili olacağını düşündüğü başka bir konuyu ortaya atar. Bu şekilde sonu gelmeyen bir samimiyetsizlik ve basitlik yarışı başlamış olur. Konuşmalarda bir taraftan sözde samimiyet ifadesi olarak son derece yapmacık ve abartılı sevgi sözcükleri kullanılırken diğer yandan da birbirlerine kıyasıya sükse yapmaya çabalayan, birbirlerini ezmeye ve utandırmaya çalışan, karşı tarafı zor duruma sokarak huzurunu kaçırmak isteyen bir ifade yöntemi uygulanır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi kimi zaman son derece zalim, acımasız bir karaktere sahip olabilen bu sapkın kültürün insanları çok sakin ve iyi görünürlerken bile aslında ortaya attıkları konularla ve yaptıkları konuşmalarla içten içe karşı tarafın huzurunun kaçmasını, üzülmesini, kendi durumlarına özenmesini isteyen insanlardır. Ancak tüm bunlar yine bu kültürü paylaşan insanlara etki eder. Çünkü Allah'a iman eden, tevekküllü bir Müslüman hiçbir zaman bu kültürden insanlarla aynı seviyeyi paylaşmaz. "Kendilerini (övgüyle) temize çıkaranları görmedin mi? Hayır; Allah, dilediğini temizleyip yüceltir..." (Nisa Suresi, 49) ayetinde bildirilen gerçeği aklından çıkarmaz.

Ayrıca iman eden bir kişide üzülmek, kıskanmak gibi basit karakterli insanlarda görülen tepkiler oluşmaz. Bu nedenle basit kültürdeki kişiler samimi Müslümanlara kendi kirli kültürlerini yaşatamazlar; yaptıkları basit konuşmalarda onlardan karşılık alamazlar. Müslüman tüm mülkün tek sahibinin ve herşeyin Yaratıcısı'nın Rabbimiz olduğuna iman ettiğinden karşı tarafın kendini ve sahip olduklarını öven, şahsını yüceltmeye çalışan konuşmalarını ibret vesilesi olarak değerlendirir. Bunlardan etkilenmek bir yana bu tür konuşmalar onun kalbinde iticilik oluşturur. Çünkü övgüye layık olan yalnızca göklerin, yerin ve bu ikisi arasındaki herşeyin sahibi ve Rabbi olan Allah'tır:

... Mülk O'nundur, hamd (övgü) de O'nundur. O, herşeye güç yetirendir. (Teğabün Suresi, 1)

Ve de ki: "Övgü (hamd), çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da (ihtiyacı) bulunmayan Allah'adır."... (İsra Suresi, 111)

Ayrıca salih bir Müslüman Allah'ın insanlara verdiği nimetlerin tamamının bir imtihan vesilesi olduğunu da bilir:

Şu halde onların malları ve çocukları seni imrendirmesin; Allah bunlarla ancak onları dünya hayatında azaplandırmak ve canlarının inkar içindeyken zorlukla çıkmasını ister. (Tevbe Suresi, 55)

Bu kültürü yaşayan insanların ortak özelliklerinden bir diğeri de dünyada meydana gelen olaylardan, Müslümanlara yapılan baskı ve zulümden, zayıf bırakılan, çaresiz kalan insanların yaşadıkları zorluklardan habersiz konuşmalar yapmalarıdır. Bu kişiler dünyada yaşanan bu gerçeklerle hiçbir zaman yüzleşmezler. Akılları her zaman kendileri için kurdukları küçük dünyalarındadır. Dünyada yaşanan olayların gidişatından, Kuran ahlakının yaşanmamasından dolayı insanların karşılaştıkları zorluklardan, yine din ahlakından uzaklık nedeniyle çıkan iç savaşlardan ve ülkeler arası çatışmalardan, açlık ve sefalet içinde yaşayan insanların maruz kaldıkları zorluklardan çoğu zaman haberleri dahi olmaz. Daha doğrusu bu olaylar kendilerinden uzakta olduğu için onları ilgilendirmez. Kendilerine bunlarla ilgili bir soru sorulduğunda olup bitenlerden habersiz oldukları, hiç ilgilenmedikleri açıkça anlaşılır.

Onlar sadece yemeleri, içmeleri, gezmeleri, aileleri ya da iş yerindeki mevkileri gibi kendilerine özel konularla sınırlı bir dünya içinde yaşarlar. Diğer insanların yaşadıkları sıkıntı ve zorlukların nedenlerini ve nasıl çözülebileceğini düşünmez, bu konuda vicdanlarını kullanmazlar. Bu duruma son verecek çözümü ne arama ne de uygulama ihtiyacı duyarlar. Sorumluluğu hep başkalarına bırakarak, kendilerinin basit yaşayan ve basit düşünen insanlar olduklarını kabullenirler. Kendilerini bu konulardan ve sorumluluk yüklenmekten muaf gördükleri için basit konular üzerinde düşünmek, bunlarla vakit harcamak ya da bunları sohbet konusu edinmek onları hiç rahatsız etmez.

Biri yanlarında vicdanlı, insaniyete çağıran, vicdanlarını uyaran konuşmalar açtığında sıkılır, suskunlaşırlar. Üzerinde konuşmak istedikleri konular nefislerinin hoşuna giden, dikkati başkasına değil de sadece kendi çıkarlarına yönlendirecekleri türde konular olur. Oysa Allah yeryüzünde zulmün durdurulması için vicdan sahibi herkesi fikri bir mücadele içinde olmaya çağırmaktadır. İnsanlardan bu sorumluluğu üzerinde hissetmeyenlerle ilgili olarak Allah ayetinde şöyle bildirir:

"Size ne oluyor ki, Allah yolunda ve: "Rabbimiz, bizi halkı zalim olan bu ülkeden çıkar, bize Katından bir veli (koruyucu sahib) gönder, bize Katından bir yardım eden yolla" diyen erkekler, kadınlar ve çocuklardan zayıf bırakılmışlar adına mücadele etmiyorsunuz? (Nisa Suresi, 75)

Bu kişiler dikkatlerini hayati olaylara yönlendirmek, bunları çözüme ulaştıracak gerçek ve köklü çözümler bulmak yerine kendi çıkarlarına çevirmişlerdir. Oysa Allah Kuran'da Müslümanların bir özelliği olarak "Sizden; hayra çağıran, iyiliği (marufu) emreden ve kötülükten (münkerden) sakındıran bir topluluk bulunsun. Kurtuluşa erenler işte bunlardır." (Al-i İmran Suresi, 104) şeklinde belirterek Müslümanların hayra çağırma, iyiliğe yönlendirme ve kötülükten sakındırma gibi yüksek ideallere yönelik, güzel bir iş birliği içinde olmaları gerektiğini bildirmiştir. Bu tür idealleri benimsemiş insanların yaptıkları işler kadar aralarında konuştukları konuların da insanlara hayır ve fayda getireceği açıktır.

Basitlik kültürü içinde uygulanan bazı ağız hareketleri, ses kullanma şekilleri ve vurgulamalar vardır. Örneğin konuşma esnasında kimi yerde sesin normal düzeyinden daha düşük bir tonda tutulması, bu kültüre özel bir konuşma yöntemidir. Bu tona geçilmesi demek herkes tarafından duyulması istenmeyen özel bir bilginin sırdaş edinilen kişiye aktarılacağı anlamına gelir. Daha çok kadınların kendi aralarında üçüncü bir kişi hakkında yaptıkları bir konuşma esnasında ya da alay içeren bir sözün söylendiği sırada kullanılır. Benzer şekilde bazen de cümlenin belli bir yerinde yine başkalarının anlamasını engellemek amacıyla hem ses kısılır hem de sözler ağızda yuvarlanır. Böylece konuşmayı sadece ilgili kişinin anlayacağı şekilde bir yöntem kullanılmış olur.

Bu kültürde tüm yüz mimikleri genel olarak kötü kullanılır. Kişinin yüzünü çirkinleştiren, doğal yüz hatlarını bozan türde ağız şekilleri olur. Örneğin bu kişiler birbirlerini kınayıcı basit konuşmalar yaparlarken gözlerini kısarak ve ağızlarını büzerek konuşurlar. Bu şekilde ağzın doğal görüntüsü bozulmuş olduğundan hem yüz hoş olmayan bir ifade içinde olur hem de sözcükler ağızdan doğallıktan uzak bir vurguyla çıkar. Bazıları benzer şekilde kendilerince modern gördükleri çeşitli doğal olmayan şivelere özenirler. Bu özenti sonucu kelimeleri ağızlarında yuvarlayarak veya dillerini bir pelteklik varmış gibi kullanarak zor anlaşılan konuşmalar yaparlar.

Bu kirli kültürü yaşayan insanlar -özellikle kadınlar- arasında dedikodu içerikli konuşmalar çok yaygındır. Son derece basit konuları gündeme getirip ardından da ilgili kişiler hakkında sonu gelmeyen, kötülük, fitne, kıskançlık ve kin içeren konuşmalar yaparlar. Allah'ın "…(Kendi aralarında gizli toplantılar düzenleyip) Fısıldaşmakta olan üç kişiden dördüncüleri mutlaka O'dur; beşin altıncısı da mutlaka O'dur. Bundan az veya çok olsun, her nerede olsalar mutlaka O, kendileriyle beraberdir. Sonra yaptıklarını kıyamet günü kendilerine haber verecektir. Şüphesiz Allah, herşeyi bilendir." (Mücadele Suresi, 7) ayetinde bildirdiği gerçeği hiç düşünmeyen insanlar bunu yaparlarken

Allah'tan tamamen gafil bir görüntü sergilerler. Büyük bir rahatlık içinde başka bir kişinin hakkında ön yargılı, çoğunluğu iftiraya ve zanna dayalı, kötü niyetli, bazen de bir kişinin zaafını açığa çıkarmaya yönelik gizli konuşmalar yapabilirler. Güzel ahlaklı olmak ve olumlu düşünmek yerine kirli bir mantığın kötü niyetli, fitne çıkarmaya yönelik düşüncelerini basitçe paylaşmaktan zevk alırlar. Oysa bu kişiler Allah'tan gafil konuşmalar yaparken Allah onlara şahittir. Bir ayette Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

Yoksa onlar; gerçekten Bizim, sır tuttuklarını ve aralarındaki fısıldaşmalarını işitmediğimizi mi sanıyorlar? Hayır, (işitiyoruz) ve onların yanlarındaki elçilerimiz de (herşeyi) yazıyorlar. (Zuhruf Suresi, 80)

Bu ahlakı yaşayan kişiler arasında yapılan dedikodu sohbetlerinde konuşmalar her zaman açık şekilde olmaz. Kimi zaman kullanılan üsluptan dolayı, konuyu bilmeyen bir kişi, birisi hakkında söylenen bu kinayeli sözleri övgü olarak bile algılayabilir. Halbuki riyakarca yapılan bu övgüler aslında alay içerir ve karşı tarafı yermek amacı taşır. Ancak aynı lisandan anlayan taraflar, kimden ve neden bahsedildiğini anlayabilirler. Çünkü tüm cümleler sinsice seçilmiş, konuşmanın içine de yine şeytani ince hesaplarla yerleştirilmiştir. Böylece hem konuşmalarına masum bir sohbet görüntüsü vermiş, hem de yaptıkları basitliğe rahatça devam etmiş olurlar. Oysa Allah "Ey iman edenler, zandan çok kaçının; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın). Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın (arkasından çekiştirmesin.) Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? İşte, bundan tiksindiniz. Allah'tan korkup-sakının. Şüphesiz Allah, tevbeleri kabul edendir, çok esirgeyendir." (Hucurat Suresi, 12) ayetiyle kullarına dedikodu yapmayı yasaklamıştır. Bunu "tiksindirici" bir tavır olarak nitelendirmiştir. Ayrıca bu çirkin eylemi yapanların tövbe etmeleri ve Kendisi'nden bağışlanma dilemeleri gerektiğini de haber vermiştir. Allah Kuran'da özellikle gizli konuşmalar yapılacağı zamanlarda Kendisi'nden korkup sakınılmasını, iman edenlerin konuşmalarına dikkat etmelerini, iyilik, birlik ve Allah korkusu üzerine kurulu konuşmalar yapmalarını emreder:

"Ey iman edenler, kendi aranızda gizli konuşmalarda bulunacağınız zaman, bundan böyle günah, düşmanlık ve Peygamber'e isyanı fısıldaşıp-konuşmayın; birri (iyiliği) ve takvayı konuşun ve huzurunda toplanacağınız Allah'tan sakının." (Mücadele Suresi, 9)

Basit insanlar fiziksel ihtiyaçlarını sık sık gündeme getiren konuşmalar yaparlar. Böyle insanlardan sık sık "acıktım, susadım, başım ağrıdı, hiç uyuyamadım" gibi sözler duymak mümkündür. Elbette insan bir ihtiyacını gerektiğinde dile getirebilir. Ama burada söz edilen basit karakterli insanların bu konuları gündeme getirmeleri ihtiyaçlarını karşılamak, çözüm bulmak amaçlı değildir. Bu insanlar bazen "laf olsun"

diye bazen de dikkat çekmek için böyle konuşmalar yaparak boş vakit geçirirler. Oysa bir Müslüman bu tarz konuları dile getirmeye tenezzül etmez. Eğer bir ihtiyacı varsa bunu ortadan kaldıracak tedbirleri alır. Zihni kendi küçük ihtiyaçları ile değil, daima Allah'ı yücelten, dünyada Allah'ın razı olacağı faydalı işler yapmaya yönelik düşüncelerle doludur. Kuran'da Allah Müslümanları şöyle tanıtmıştır:

Medine halkına ve çevresindeki Bedevilere, Allah'ın elçisinden geri kalmaları, kendi nefislerini onun nefsine tercih etmeleri yakışmaz. Bu, gerçekten onların Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk, 'dayanılmaz bir açlık' (çekmeleri), kafirleri 'kin ve öfkeyle ayaklandıracak' bir yere ayak basmaları ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları karşılığında, mutlaka onlara bununla salih bir amel yazılmış olması nedeniyledir. Şüphesiz Allah, iyilik yapanların ecrini kaybetmez. (Tevbe Suresi, 120)

Ayette görüldüğü gibi Müslümanların kendi nefislerinin tutkularıyla oyalanmaları söz konusu olmaz. Aksine Allah yolunda karşılaştıkları -küçük veya büyük- her türlü zorluğu bir ecir fırsatı olarak değerlendirirler. Ve bu nedenle de her türlü ihtiyaçları için Allah'a tevekkül eder, tamahkar bir tutum içinde olmazlar. Dolayısıyla bu ihtiyaçları gündemde tutan basit konuşmalardan da daima kaçınırlar.

Basit insanlar karşılarındaki kişilere sürekli olarak gereksiz açıklamalar yapmayı alışkanlık haline getirmişlerdir. Bu kişiler kendilerini yaptıkları işlerden temize çıkarmak, hiçbir zaman hata yapmaz gibi göstermek amacıyla son derece basit konularda sürekli olarak açıklama yaparlar. Çevrelerindeki kişileri uzun süre meşgul ederek, yaptıkları bu açıklamaları dinlemelerini isterler. Neyi niçin yaptıklarını, aslında niyetlerinin ne olduğunu, yanlış anlaşılmak istemediklerini, yaptıklarının sonuçlarının olumlu olduğunu uzun uzun anlatırlar. Bunların tümü çok küçük sıradan konulardır. Evin içinde kırılan bir bardak, yeri değişen bir eşya, iş yerinde kaybolan bir dosya, unutulan bir mesaj ve bunlar gibi her ortamda değişen ancak her biri önemsiz olan konular basit insanların konuşmalarında büyüyerek açıklama gerektiren birer konu haline gelir. Her ne kadar bu açıklamaları yaparken kendilerini masum göstermeye çalışsalar da aslında bu tavırlarının ardında kibirleri yatar. Bu kadar küçük konularda hata yapmış olmayı, boş bulunmayı ya da bir ayrıntıyı akledememiş olmayı kendilerine yediremezler. Böyle bir durumda hemen kendilerini koruyacak bir açıklama yaparak gururlarını kurtarmaya çalışırlar. Türlü gerekçeler öne sürer; aslında böyle bir durumda yerlerinde kim olsa aynı şeyi yapacağını anlatmaya çalışırlar. Oysa bir insanın hatalarını kabul edememesi onun kendini geliştirmesinin, güzel bir ahlaka sahip olmasının önündeki en büyük engellerden biridir.

Allah'a tevekkül etmeyen bir kişi hatalarını kabullenmekten korku duyar. "Eğer böyle sıradan bir konuda hatalıysam insanlar önemli konular için benim hakkımda ne düşünür" gibi kuruntulu bir mantık örgüsüne saplanıp kalır. Olup biten herşeyi Allah'ın

takdirine bırakmayı, O'na sığınmayı ve O'na güvenip dayanmayı düşünemez. Şayet düşünse Allah'ın tüm olanlardan haberdar olduğunu bilerek huzurlu ve rahat olacak ve kimseye gereksiz açıklamalarda bulunma ihtiyacı hissetmeyecektir.

Allah'ı unutarak insanların düşüncelerine önem vermeye sebep olan bu kirli kültürde yapılan açıklamalar sadece hatalarla, düşüncesizliklerle sınırlı değildir. Kişiler çoğu zaman günün doğal akışı içinde bir insanın yapabileceği meşru ve makul şeyler için de sürekli gereksiz açıklama yapma ihtiyacı hissederler. Bunun da temelinde yine benzer kuruntular yatar.

Olgun bir ruha ve kişiliğe sahip olmadıklarından bu küçük dünyalarında sıkışıp kalır, ne kendileri rahat ve mutlu yaşar ne de başkalarına huzur verirler. Allah'ın insanlar için seçip beğendiği İslam dininin ahlakını bırakıp, basitliğin perişan sistemi içinde yaşamayı kabul etmiş olmanın dünyadaki karşılığını böyle sıkıntılı ve kuruntulu bir ruh haliyle alırlar.

Espri ve Eğlence Anlayışları

Basit insanlar basit şeylere gülerler. Bu kişilerin güldükleri konuların çoğu, basitlikten uzak insanların asla gülmeyecekleri tarzda konulardır. Örneğin insanların sahip oldukları kimi acizlikler bu kültürü yaşayan kişiler için önemli bir espri unsurudur. Akıl ve irade ile sürekli olarak ortadan kaldırılması gereken ve aklı başında bir insanın asla konusunu yapmayacağı, dile getirmeyeceği acizlikler bu insanlar için espri ve eğlence konusu olabilmekte, onları güldürebilmektedir. Oysaki insan hiçbir acizliğin konusunu duymak istemez, istemeden duyarsa da bunları duymazdan gelir. Basit insanlar bunun aksine, özellikle acizlikleri ön plana çıkaran espriler yapar ve bunlara gülerler. İlkel eğlence anlayışını yansıtan bu esprilere kimi zaman filmlerde, TV programlarında da rastlamak mümkündür.

Benzer şekilde insanların sahip oldukları fiziksel kusurlara gülmek de basitlik kültürünün espri ve eğlence anlayışında önemli bir yer tutar. Bu kültür ve anlayışa sahip kimseler örneğin boy uzunluğu genel ortalamanın çok altında olan bir insan ya da farklı fiziksel eksikliği olan bir kimse gördüklerinde katılarak gülerler. Gafil ve basit oldukları için bu kişilerin içinde bulundukları durumu takdir edenin Allah olduğunu, dilerse kendilerini de benzer acizliklerle imtihan edebileceğini düşünemezler. Ayrıca kendileri gülerken karşı tarafı mahçup edebileceklerini akıllarına bile getirmezler.

Bu kişilerin yaptıkları şakalar genelde karşı tarafı onurlandırmaz. Tam aksine kendilerini yüceltmeye, karşı tarafı ise yermeye, eleştirmeye hatta küçük düşürmeye yöneliktir. Din ahlakını yaşayan Müslümanlar ise yaptıkları esprilerde mutlaka karşı tarafın da hoşnutluğunu gözetir, bunu birinci planda tutarlar. Eğer yerici bir şaka yapacaklarsa ancak kendi nefislerini yererek bu espriyi yaparlar. Müslümanlar gelişmiş bir insaniyet duygusuna sahip oldukları için karşı tarafın memnuniyetine önem verir, en

ufak bir hoşnutsuzluk ihtimali hissettiklerinde hemen geri çekilirler. Basit insan ise esprinin dozunu ayarlayamaz. Karşı tarafın hassas olduğu konularda espri ile üzerine gider ya da yapılan espriyi gereğinden fazla uzatır. Bu şekilde onu rahatsız edebileceği ihtimalini düşünemez, düşünse de bunu önemsemez. Çünkü basit insan aynı zamanda duyarlılıktan da yoksun insandır. İncelikleri fark edemez, ayrıntıları kafasında toparlayamaz, insaniyet göstermekten zevk almaz.

Basitlik kültürünü yaşayan insanların esprilerinde, müminlerin asla başvurmayacağı bir yöntem olan alaycılık da yoğun olarak görülür. Alaycı espriler bu insanların sözde karşı tarafı ezmek ve kendilerini yüceltmek için sık sık başvurdukları yöntemlerden bir tanesidir. Bu şekilde kendilerini ön plana çıkaracaklarını düşünürler. Böyle bir kişi karşısındaki kişinin ağzından çıkan yanlış bir kelimeyi, dilinin sürçmesini, yürüyüş şeklini, bir konudaki bilgisizliğini veya fiziğindeki bir kusuru tespit ederek hemen alaycı bir espri ya da gülüşle bunu deşifre eder. İnsani hataları ve eksiklikleri eğlence konusu haline getirir. Böylece kendisinin daha zeki, daha güzel, daha bilgili kısacası karşı tarafa kıyasla daha üstün olduğunu ispat etmeye çalışır. Oysa bu çok büyük bir basitliktir. Kuran ahlakını benimseyen bir insan karşı tarafın bir eksiğini ya da kusurunu asla bir espri konusu olarak algılamaz. Tam aksine bunları görmezlikten gelerek onu mahçup etmemeye çalışır. Örneğin basit bir insan yolda yürürken ayağı takılan ya da düşen birine kahkahalarla güler. Yardımına koşmak, kendisine bir zarar gelip gelmediğini, bir şeye ihtiyacı olup olmadığını sormak yerine insaniyetsiz tavırlar sergiler, gülmekten konuşamıyormuş gibi yapar. Yine görmezlikten, duymazlıktan gelebileceği insani acizlikleri deşifre ederek bunlara da güler. Örneğin insanlara onların kusurlu yönlerini vurgulayan isimler takar, lakaplar yakıştırır. Oysa Allah Hucurat Suresinin 11. ayetiyle hem alaycılığı hem de insanları kötü lakaplarla çağırmayı yasaklamıştır:

Ey iman edenler, bir kavim (bir başka) kavimle alay etmesin, belki kendilerinden daha hayırlıdırlar; kadınlar da kadınlarla (alay etmesin), belki kendilerinden daha hayırlıdırlar. Kendi nefislerinizi (kendi kendinizi) yadırgayıp-küçük düşürmeyin ve birbirinizi 'olmadık-kötü lakablarla' çağırmayın... (Hucurat Suresi,11)

Alaycı espirilerle eğlenen bir kişi o anda bütün bedeninin ve ruhunun sonsuz bir güç tarafından kuşatılmış olduğunu, Allah'ın dilediği an kendisini cezalandırabileceğini, o anda canını alabileceğini, bir anda kendisini ölüm melekleriyle karşı karşıya getirebileceğini düşünmediği için böyle büyük bir basitlik yapar. Yoksa sonsuz güç sahibi Rabbimiz'in huzurunda olduğunu bilen bir insanın, kalbinde hissettiği saygı dolu korku nedeniyle alaycı olabilmesi asla mümkün değildir. Bu nedenle basitliği yaşayan insanların sık sık başvurdukları alaycılığa dayalı eğlence anlayışı, aynı zamanda onların

sığ düşünce yapılarının ve Allah'ı gereği gibi takdir edemediklerinin göstergelerinden bir tanesidir.

Basitlik kültürü içinde yaşayan insanlar Allah'a karşı saygıya uygun olmayan konuşmaların yapıldığı, dini ve mukaddes kavramları espri konusu haline getiren sohbetlerden rahatsızlık duymazlar. Allah Peygamberimiz (sav) döneminde yaşayan basit karakterli insanların söz konusu çirkin üslubu ne şekilde kullandıklarını bize şöyle haber vermiştir:

Meryem oğlu (İsa) bir örnek olarak verilince, senin kavmin hemen ondan (keyifle söz edip) kahkahalarla gülüyorlar. Dediler ki: "Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?" Onu yalnızca bir tartışma-konusu olsun diye (örnek) verdiler. Hayır, onlar 'tartışmacı ve düşman' bir kavimdir. O, yalnızca bir kuldur; kendisine nimet verdik ve onu İsrailoğulları'na bir örnek kıldık. (Zuhruf Suresi, 57-59)

Böyle çirkin konuşmalar yapan insanlar her dönemde var olmuştur. Yapılan dine muhalif espriler, dine bağlılıkları zayıf olan bu kişilerin kalplerinde bir rahatsızlık meydana getirmez. Kimilerinde getirse bile bu rahatsızlık onları o ortamdan ayıracak kadar etkili olmaz. Müminlerin kalpleri ise ancak Allah'ın anılmasından, fıtratları da İslam ahlakının yaşanmasından zevk alacakları şekilde yaratılmıştır. Bu nedenle onlar dinden uzak bir espri üslubunun hakim olduğu ortamdan hemen ayrılırlar. Allah iman edenlerin böyle bir ortamla karşılaştıklarında, oradan ayrılmalarını bir ayetinde şöyle emretmiştir:

"O, size Kitapta: "Allah'ın ayetlerinin inkar edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz" diye indirdi. Doğrusu Allah, münafıkların ve kafirlerin tümünü cehennemde toplayacak olandır." (Nisa Suresi,140)

Basitlik kültürünün hakim olduğu eğlence ortamları, gerçek bir dindarın İslam'ı koruma ve sahiplenme duygularını harekete geçirir. Böyle bir kişi bulunduğu sohbetlerde Allah ve din hakkında saygıya uygun olmayan konuşmalar yapılmasına asla izin vermez. Allah'a olan sevgisi, saygısı ve bağlılığı nedeniyle dine muhalif olan konuşmalara karşı dikkati çok açık olur. İmani değerlerin aleyhinde yapılan ima ve yorumlar hemen dikkatini çeker ve bu tip konuşmalarla muhatap olmaz. Allah asil karaktere sahip Müslümanlara has olan bu özelliği ayette şu şekilde ifade etmiştir:

'Boş ve yararsız olan sözü' işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: "Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp-ettikleriniz sizindir; size selam olsun, biz cahilleri benimsemeyiz" derler. (Kasas Suresi, 55)

Basit insan çoğu zaman eğlenirken şuuru kapalı bir görüntü sergiler. Örneğin televizyonda sevdiği bir programı izlerken yanındaki bir kişinin acil yardıma ihtiyacı olsa, bir sağlık problemi ile karşılaşsa bununla ilgilenmez. Hatta böyle bir çağrı ya da yardım talebi bu kişiyi kızdırabilir. Çünkü karşı tarafın, eğlencesini bozduğunu düşünür. Basit ve insaniyetten uzak olduğu için seyrettiği bir programın eğlencesini zor durumda olan bir kişiye yardım etmeye tercih eder. Ve hiçbir vicdani rahatsızlık duymadan

televizyonun başında oturarak eğlenmeyi bekler. Oysa bu şekilde davrandığı için umduğu gibi eğlenip zevk de alamaz. Basit eğlence anlayışı bu insanların seçtikleri ve güldükleri konulara da yansır. Hep aynı esprilerin defalarca tekrar edildiği, bir yenilik getirmeyen, bir insanın zevk alabileceği hiçbir unsur bulunmayan programları, saatlerce izleyerek eğlenmeye çalışırlar.

Kuşkusuz ki burada kastedilen basitlik, bu insanların televizyon seyretmeleri veya bundan eğlenmeleri değildir. Kastedilen bu kişilerin yaşadıkları basitlik kültürü içinde gafil ve insaniyetten uzak bir eğlence anlayışı geliştirmiş olmalarıdır. Allah'tan korkan, din ahlakını yaşayan bir Müslümanın şuuru her zaman açıktır. İmanın ve vicdanın kendisine kazandırmış olduğu akıl ile hareket ettiğinden karşısına çıkan farklı durumlara göre çok hızlı geçişler yapabilir. Eğlence de dahil olmak üzere hiçbir şeye kendisini bilinçsizce kilitlemez. Yüksek sesle müzik dinlerken de, televizyon seyrederken de, oyun oynarken de, kalabalık ve gürültülü mekanlarda bulunsa da kalbinde ve zihninde Allah vardır, vicdanı ve dikkati son derece açıktır. Bu yüzden de eğlenirken fazlasıyla zevk alır.

Akıllı bir insanın gülmesi, eğlenmesi etrafındaki insanların da hoşuna gider. Basit insanların ise güldükleri konular kadar gülme şekilleri de basittir. Bir insan yanındaki bir kişinin neşelenip gülmesinden zevk alır. O kişi güldükçe kendisi de bundan keyif duyar. Fakat basit insanların kahkahaları ve gülme şekilleri kulağa hiç hoş gelmeyen hatta insanın duymak istemeyeceği türdendir.

Gerek espri ve eğlence anlayışında gerekse diğer konularda basitliğin ne olduğunu iyi anlamak son derece önemlidir. Aynı eğlence ortamını paylaşan iki kişiden biri basit bir kültürü yaşarken aynı şeyleri yapmasına rağmen diğeri böyle olmayabilir. Çünkü basitlik bir felsefedir. Sadece birtakım tavır ve konuşma şekilleri ile sınırlı değildir. Bir insan içinden geldiği gibi rahatça güler, fakat aklını kullanması, derin bir anlayışa sahip olması onu basit insandan farklı kılar. Bu yüzden basit eğlence anlayışı, basit gülüş denilince zihinde yanlış bir model şekillenmemelidir. İnsanların samimiyetlerinden kaynaklanan doğal gülüşleri nasıl olursa olsun basitlik değildir; doğal neşenin kendine göre bir güzelliği vardır. Basitlikten sakınmak bunları kısıtlamak değildir. Basitlik farklıdır, doğallık gibi samimiyetten değil, şuur kapalılığından, yapılan esprilerin, gülüşlerin itici etkisini fark edememekten, bunlarda itidal gösteremeyip aşırıya kaçmaktan kaynaklanır. Kimi insanlar basitlikten sakınmanın yolunun sahte bir ciddiyet olduğunu sanırlar. Bunun gereğinin de soğuk ve yapmacık gülüşler, kibarlaşmalar olduğunu düşünürler.

Maddi imkanları geniş insanlardan oluşan bir topluluk içindeki bir kişi kasılarak, yapmacık şekilde gülerken, eğitimsiz bir toplulukta bir kişide de daha kaba bir gülüş şekli ortaya çıkabilir ama temelinde ikisi de basitliktir. Hangi kültürde yaşanırsa yaşansın, her durumda basitliğin tek çözümü insanın Allah'a bağlanarak Kuran ahlakını yaşamasıdır. Allah bir ayetinde şöyle buyurmuştur:

...Oysa izzet (güç, onur ve üstünlük) Allah'ın, O'nun Resûlü'nün ve mü'minlerindir... (Münafikun Suresi, 8)

Olayları Yorumlayış Şekilleri

Basitliğin kültürü içinde yaşamaya razı olmuş insanların, çevrelerinde ve dünya üzerinde meydana gelen olayları yorumlama şekilleri son derece yüzeyseldir. Dar bir düşünce yapısına ve bakış açısına sahip bu kişiler, olayları da dar bir çerçevede değerlendirirler. Dolayısıyla içinde bulundukları yüzeysellikten hiçbir zaman kurtulamazlar.

Basit insan meydana gelen her olayı kendi küçük dünyası çerçevesinde yorumlar. Örneğin dünyada büyük bir savaş çıktığında onun için önemli olan kendisinin bundan zarar görüp görmeyeceğidir. Yaşantısında bir değişiklik olacak mı, mevcut düzeninde bozulma meydana gelecek mi, para piyasaları bundan etkilenecek mi gibi düşüncelerle sadece kendisi için ciddi endişe yaşar.

İnsanın böyle bir durum karşısında kendisi ve yakın çevresi ile ilgili gerekli önlemleri alması elbette makul bir davranıştır. Ancak kişinin sorumluluk bilincinin sadece yakın çevresi ile sınırlı kalması makul değildir. Çünkü bu anlayıştaki insan yaygın deyimiyle "bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın" mantığı doğrultusunda sadece kendi şahsi rahatı ve huzurunu düşünen bir tavır içindedir. Zorluklarla muhatap olan, hayatta kalma mücadelesi veren insanların durumlarını düzeltmenin ise kendini ilgilendirmeyen, kapasitesinin üzerinde işler olduğu gibi yanlış bir mantığın arkasına gizlenecektir.

Bu mantıktaki bir insan, herhangi bir savaşta zarar gören ülkelerin topraklarında huzur ve güvenlik içinde yaşarken bir anda kendilerini ağır bir savaş ortamının içinde bulan kadınlar, çocuklar ve yaşlı insanların yaşadıkları zor şartları aklına getirip düşünmez. İnsanların bu duruma düşmesine neden olan asıl sebepleri araştırmakla, bu eksiklikleri gidermek için kendisinin yapması gerekenleri belirlemekle, bu amaç doğrultusunda çaba sarf etmekle ilgilenmeyen kişi tüm gücüyle kendini kurtarmaya bakacaktır.

Vicdanını tam kullanarak, Allah korkusunun eksikliğinin dünyada nasıl bir kargaşa oluşturduğunu görüp bu yönde kendisinden başlayarak insanlar üzerinde Kuran ahlakını hakim kılmak için samimi bir çaba göstermek yerine sadece kendisini ve yakın çevresini kurtarmak isteyecektir. Kendi ihtiyaçlarını istediği şekilde karşılayabilmek, sıkıntı yaşamamak, zorluk çekmemek onun için fazlasıyla yeterli olacaktır. Başkalarının ne durumda olduğunun nasıl yaşadıklarının pek bir önemi olmayacaktır.

Oysa yüksek ahlaka ve bilince sahip bir insan, yukarıda verdiğimiz örnekte olduğu gibi bir ortamla muhatap olmasa bile dünyanın genel gidişatına bakarak, insanlığın, Allah korkusuna dayalı olan bir ahlak yapısına şiddetle ihtiyaç duyduğunu hemen fark

eder. Kendisinden başkasını umursamayan, vurdumduymaz, bencil ve zalimliğe yatkın kişilerden oluşan bir toplumun, insanları dinsizliğin ürkütücü dünyasına çekeceğini fark eder. Allah'ın razı olduğu güzel ahlakın yaşanmıyor olmasının toplumlar üzerinde açtığı derin yaraları görür ve bunları tamir edecek tek yolun din ahlakının toplumlar üzerinde hakimiyeti olduğunu tespit eder. Ardından da elinden gelenin en fazlasını yaparak, bu üstün ahlakı yaşama ve insanların da yaşamalarına vesile olma amacına yönelir. Allah böyle insanlardan Kuran'da şöyle söz etmiştir:

Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında ise, Biz de kötülükten sakındıranları kurtardık... (Araf Suresi, 165)

Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, (İslam uğrunda) seyahat edenler, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredenler, kötülükten sakındıranlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlar; sen (bütün) mü'minleri müjdele. (Tevbe Suresi, 112)

Sizden önceki nesillerden onlardan kurtardığımızdan pek azı dışında yeryüzünde bozgunculuğu önleyecek fazilet sahibi kişiler bulunmalı değil miydi?.. (Hud Suresi, 116)

Basit insanların en belirgin özelliklerinden biri sürekli olarak olumsuz yorumlar yapmalarıdır. Çoğu zaman olayların hayırlı yönlerini göremediklerinden, olaylardan mağdur olacakları, üzülecekleri, sıkıntıya düşecekleri yorumlar çıkarır ve haksızlığa uğradıklarına yönelik çıkarımlar yapma eğiliminde olurlar. Hatta böyle insanlar kendilerine iyi bir söz söylendiğinde bile aniden duygusallaşır, yine ağlamaklı bir tavır gösterirler. Tüm bunların en önemli nedeni dinin özünü kavrayamamış olmalarıdır. Çünkü Kuran'ı tüm hayatında uygulayan bir insan olumsuz düşüncelerin etkisi altına girmemesi ve Allah'ın rahmetinden ümit kesmemesi gerektiğini bilir. Bu, Allah'ın Kuran'da bildirdiği önemli bir konudur:

...Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Çünkü kafirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden umut kesmez. (Yusuf Suresi, 87)

Ümitsizlik ve karamsarlık, basitlik kültüründe yaşayan zayıf kişilikli insanların maddi-manevi güçlerini ellerinden alan, onlara moral bozukluğu, şevksizlik ve mutsuzluk veren bir özelliktir. Bu insanlar kendileri olumsuz yorumlar yaptıkları gibi, müminlerin her olaydaki hayır ve hikmetleri gören ve dile getiren yorumlarına da şaşırırlar. Kendilerinin felaket gibi yorumladıkları olayların, tamamen Allah'ın kontrolünde olduğunu bir türlü kavrayamazlar. Bu anlayışsızlıkları konuşmalarına da yoğun bir karamsarlık ve olumsuzluk olarak yansır. Sahip oldukları çarpık bakış açısı ve

yaptıkları bu olumsuz yorumlarla etraflarındaki aynı kültürden insanlara da sıkıntı ve ağırlık verir, onların da ümidini kırarlar. Hiçbir zaman İslam ahlakının insanlığa getirdiği barışı, güvenliği, rahatlığı, mutluluğu, güzellikleri anlatmazlar. Müslümanların yaptıkları hayırlı çalışma ve hizmetlerden, İslam ahlakını yaşamanın kolaylığından, Allah'ın müminlerin üzerindeki rahmetinden bahsetmezler. Yaptıkları yorumların hemen hemen tamamına sızlanma ve çözümsüzlük hakimdir.

Ancak müminler bulundukları bir ortamda asla böyle bir yorum şekline izin vermezler. Çünkü bilirler ki insanın karşısına bir zorluk çıkacaksa o zorluğu yaratacak olan Allah'tır ve herşeyde olduğu gibi zorlukların da tümünde insan için bir hayır ve güzellik vardır. Allah'ın yardımıyla aşılamayacak hiçbir zorluk yoktur. Bunu bilen Müslümanlar her zaman her konuda ümitvardırlar. Dolayısıyla üslup ve konuşmalarında hiçbir zaman olumsuz bir yoruma ve vurguya yer olmaz. Karşılarına çıkan her olayı hayırlı görür, hiçbir zaman "acaba sonuç ne olacak", "ya şöyle olursa..." gibi olumsuz bir üslup kullanmazlar. Allah Peygamberimiz (sav) döneminde bir zorluk anında sahabelerin kullandıkları güzel üslubu bize şöyle haber vermiştir:

Mü'minler (düşman) birliklerini gördükleri zaman ise (korkuya kapılmadan) dediler ki: "Bu, Allah'ın ve Resûlü'nün bize vadettiği şeydir; Allah ve Resûlü doğru söylemiştir." Ve (bu,) yalnızca onların imanlarını ve teslimiyetlerini arttırdı. (Ahzab Suresi, 22)

Basit insan bir konuyu iyi bilmese bile mutlaka yorum yapma ihtiyacı hisseder. Konuşulan hiçbir konu ile ilgili olarak "Ben bilmiyorum. Bilgim yok, haberim yok." demek istemez. Aksine bilmediği konular, tanımadığı insanlar, karşılaşmadığı durumlar hakkında da zan ve tahminlere dayalı yorumlar yapar. Kuran ahlakına göre düşünmediğinden, bilmese bile biliyormuş gibi davranmakta bir sakınca görmez. Bunun sebebi kişinin, insanların gözündeki imajını zedelemekten çekinmesi ve "bilmiyorum" demenin nefsine ağır gelmesidir. Oysa Allah Kuran'da zan ve tahminlere dayalı, doğru olmayan açıklamalar yapan bu gibi insanların gafil insanlar olduklarına dikkat çeker:

"Kahrolsun, o 'zan ve tahminle yalan söyleyenler'; Ki onlar, 'bilgisizliğin kuşatması' içinde habersizdirler." (Zariyat Suresi, 10-11)

Allah başka bir ayetinde de "İşte sizler böylesiniz; (diyelim ki) hakkında bilginiz olan şeyde tartıştınız, ama hiç bilginiz olmayan bir konuda ne diye tartışıp-duruyorsunuz? Oysa Allah bilir, sizler bilmezsiniz." (Al-i İmran Suresi, 66) şeklinde bildirerek insanların bilgileri olmayan konularda tartışmamalarını, bilmedikleri şeylerin arkasına düşmemelerini emreder.

Bir insan ne kadar çok şey bilirse bilsin mutlaka bilmediği konular da olacaktır. Bu yüzden insanın her konuyu biliyor gibi davranmaya çalışması son derece anlamsızdır.

Ancak sonsuz akıl ve ilim sahibi Yüce Allah herşeyin bilgisine sahiptir. Kaldı ki insanın pek çok konuda bilgisi olsa bile Allah'ın "... her bilgi sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır." (Yusuf Suresi, 76) ayetini unutmaması gerekir. Allah ayetiyle insanların ne kadar bilgi sahibi olurlarsa olsunlar bu konuda kibire kapılacakları bir durumları olmadığına dikkat çekmiş ve onları tevazulu olmaya yöneltmiştir.

Gerçek anlamda Allah korkusu olan bir insan doğruluğu hakkında şüphe duyduğu bir bilgiyi aktarmaktan ya da emin olmadığı bir sözü söylemekten çekinir. Zandan, tahminden ve tereddütlü bir bilgiyi savunmaktan, üzerine yorumlar yapmaktan kaçınır. Böyle bir durumla karşılaştığında bilgisi olmadığını söylemekten ise kesinlikle çekinmez. Çünkü bunun aksi, Allah'ın, "Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme; çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsra Suresi, 36) ayetinde bildirdiği gibi kendisini büyük bir sorumluluk altında bırakabilir.

Basit insanın bir başka yönü de insanların dikkatlerini üzerine çekmek için olayları abartarak anlatmasıdır. İnsanların, söylediklerini dinlemelerini sağlamak, onları güldürmek, kendisini sempatik bulmalarını sağlayarak dikkat çekmek gibi basit amaçları için çok rahatlıkla abartılı anlatımlar yapmaktan, karşı tarafa doğruluğu şüpheli olan ilginç bilgiler aktarmaktan çekinmez. Hatta bu yönde inatçı tartışmalara, sözlü çekişmelere girmekten de kaçınmaz. Dikkat çekme arzusu baskın geldiğinden bir şekilde bunu dindirmek amacıyla, gerçeği saptırarak ve orjinalinden farklı şekillere sokarak yalan söyleyebilir.

Bu basit karakterdeki kişiler dikkatlerini, Allah'ın razı olduğu ahlakı göstermeye değil de daha ağırlıklı olarak kendilerini ön plana çıkarmaya, insanların rızasını kazanmaya yönelttikleri için bu üslubun temelde yalan üzerine kurulu olmasını önemsemezler. Hatta yaptıkları bu abartılı konuşmaları yalandan saymaz, zararsız bir sohbet ya da masumane bir eğlence olarak göstermeye çalışırlar. Oysa Kuran'da "...yalan söz söylemekten de kaçının." (Hac Suresi, 30) buyurulmaktadır. Bu sebeple küçük büyük, zararlı zararsız diye düşünmeden yalan söylemekten kaçınmak gerekir.

Akıl sahibi ve güzel ahlaktan hoşlanan bir insan ise karşısındaki kişinin konuşmalarında yukarıda bahsettiğimiz şekildeki abartılı, doğru olmayan açıklamaları fark edebilir. Bu kişinin yalan söyleyen insanların konumuna düşmemesi amacıyla, bunları doğru olacak şekilde düzeltmesi için kişiyi teşvik eder. Ve kendisi de böyle bir duruma düşmekten şiddetle sakınır.

Farklı Ortamlarda Farklı Karakter Sergileme

Basit karakterli insanların yaşamlarına ve dine yaklaşımlarına bakıldığında pek çok noktada samimi olmadıkları görülür. Bu kişilerin söyledikleri ile yaptıkları çoğu zaman farklıdır. Dine bağlı olduklarını söylerler ama bir zorlukla karşılaşınca imanlarındaki zayıflık hemen fark edilir. Örneğin sağlıklı olduğu zamanlarda son derece şevkli ve

neşeli olan bir insanın, biraz sağlığı bozulduğunda birdenbire neşesi kaçabilmekte, Allah'a ettiği duaları unutabilmekte, hatta Allah'ın kendisine bu hastalığı neden verdiğini kendi kendine sormakta, daha da ileri giderek böyle bir şeyi hak etmediğini düşünebilmektedir. Bu şekilde verilen nimetlere karşı büyük bir nankörlük etmekte ve tevekkülsüzlük göstermektedir. Halbuki hastalık, Allah'ın kullarını sık sık denediği, onların sabırlarını ve bağlılıklarını sınadığı çok değerli bir andır. Böyle bir sıkıntı ve zorluk içindeyken de Allah'a şükretmeyi sürdüren ve sabreden kullar derin bir iman ve anlayışa sahip olan müminlerdir.

Zor anların yanı sıra büyük bir mal kaybı, ölüm tehlikesi gibi durumlarla karşı karşıya kalındığı anlarda gösterilen tavırlar da kişinin anlayışı ile bağlantılıdır. Sorunsuz ve rahat bir ortamda son derece dengeli ve itidalli görünen ancak herhangi bir tehlike ile karşılaştığı anda söylenmeye başlayan, şikayetçi ve olumsuz konuşmalar yapan ve etrafındakilere de olumsuz telkinlerde bulunan bir kişi basit bir düşünce yapısına sahip olduğu için böyle davranmaktadır. Böyle bir kişinin farklı şart ve ortamlarda her zaman için din ahlakından uzak tavırlar sergilemesi tehlikesi vardır. Örneğin zor durumda kaldığı zaman yalan söyleyebilir, kaderi ve tevekkülü unutarak üzülüp ağlayabilir, ümitsizliğe kapılabilir. Ya da öfkelenip saldırgan tavırlar sergileyebilir. Çünkü basitlik kültürü içinde yaşayan insanlar tüm bunları; öfkelenmeyi, duygusallığı, hüznü doğal birer tepki sayarlar ve böyle aniden ortaya çıkan tavırları sergilemekten hiç çekinmezler. Halbuki bu tip ani tepkiler Kuran'da yanlış ve sakıncalı tavırlar olarak bildirilmiş ve çeşitli örnekleri de verilerek insanlar uyarılmışlardır.

Al-i İmran Suresi'nin 134. ayetinde Allah Müslümanların "öfkelerini yenenler ve insanlar (daki hakların)dan bağışlama ile (vaz)geçenler" olduğunu bildirmiştir. Bir başka ayette Rabbimiz ümitsizliğin bir suç olduğunu bildirmiştir:

"... Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Çünkü kafirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden umut kesmez." (Yusuf Suresi, 87)

Öte yandan insanlara odaklı bir hayat süren bu kişiler sürekli olarak onların rızasını ve hoşnutluğunu kazanmaya çalışırlar. Bu çabadan kastedilen elbette Allah'ın rızasını gözeterek insanlara güzel ahlaklı davranma, iyilik yapma, gönüllerini alarak hoşnut etme çabası değildir. Kastedilen kişiliksiz bir tavır sergileyerek her insanın yanında o kişiye göre şekil almaları ve insanların takdirini kazanabilmek için her türlü basitliği tavır ve ahlak bozukluğunu rahatlıkla yapabilmeleridir.

Örneğin meşru olmadığını bildiği halde sırf müdürünün takdirini kazanabilmek için iş yerinde evraklar üzerinde sahtekarlık yapan, yerine göre yalan söylemekten çekinmeyen kişiler bu tip insanlardır. Ya da üst düzey yöneticilerin yanında son derece pasif, ezik davranan bu gibi kişiler, kendi sorumluluğu altında çalışan kişilerin yanında birden kibirli, ters ve ezici bir karakter sergilerler. Doğru olan ise vicdanlı, dengeli ve kişilikli tavrı, insanlardan, onların üslup ya da konumlarından etkilenmeden her yerde

yaşamaktır. Samimiyetsiz, yapmacık konuşan bir insanla aynı üslupla muhatap olmak, şımaran bir insanla şımarmak, kibirlenen insanlardan etkilenmek kısaca her karakterden insana uyum sağlamak ve onların etkisi altına girerek kişiliksiz davranmak önemli bir basitliktir.

Böyle bir karaktere sahip olan kişiler, insanların kendi haklarındaki olumlu ya da olumsuz yorumlarından fazlasıyla etkilenirler. Aleyhlerinde söylenmiş bir söz bu insanların morallerinin bozulmasına, kimi zaman günlerce bunalıma girmelerine sebep olabilirken, herhangi bir övgü ya da iltifat da aşırı heyecanlanmalarına sebep olabilir. Allah'ın kendilerini her yerde ve her zaman gördüğünü unuttuklarından tamamen insanlara ayarlı bir hayat yaşarlar. Evde ayrı, işyerinde, sokakta ayrı, yazlıkta, tatilde ayrı bir tavır sergiler, değişen insanlara, ortam ve şartlara göre onlar da değişirler. Kişilikleri zayıf olduğundan hep başka insanların etkisi altına girer, kendi inandıkları değerlerden taviz verirler.

Bu kişilerin arasında din ahlakını yaşamaya eğilimli fakat imanı zayıf kişiler de bulunabilir. Bu kişiler normal zamanlarda 5 vakit namaz, oruç gibi ibadetleri yerine getirirken tatile gittikleri yazlık bir mekanda o ortamın şartlarına uyum sağlar, bu ibadetlerini erteleyerek yerine getirmezler. Giyim kuşamları, hareket tarzları, eğlence şekilleri birden din ahlakından uzak yaşayan insanlarla büyük bir benzerlik ve uyum gösterir. Din ahlakını yaşamayan insanların kalabalık şekilde birarada olması, imanı tam olarak kalplerine yerleştirmemiş olan bu insanların ortama uyum sağlamasını kolaylaştırır. Böyle bir ortamda gezerken, alışveriş yaparken ve eğlenirken söz konusu insanlar Allah'ın sonsuz kudretini unutmuşlardır.

Akşam yemeğini nerede yiyecekleri, ne giyecekleri gibi o ortama dair düşündükleri ayrıntılar tüm düşüncelerini kaplamıştır. Burada vurgulanmak istenen yanlışlığın elbette ki insanların tatil yerlerine gitmeleri, eğlenmeleri olmadığı açıktır. Yanlış olan bu insanların bulundukları farklı ortamlarda çoğunluğa uyarak basitleşmeleri ve Kuran ahlakından uzaklaşarak gafil bir ruh haline girmeleridir. Oysa kalabalığa uymanın yanlışlığı Allah'ın Kuran'da "Yeryüzünde olanların çoğunluğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırırlar..." (Enam Suresi, 116) ayetiyle açıkça bildirdiği bir gerçektir. Kalabalığa uyma psikolojisi, basit karaktere sahip insanlarda yoğundur. Müslümanların ise nerede olurlarsa olsunlar, ne yaparlarsa yapsınlar kalplerinde ve konuşmalarında Allah vardır. Hayatlarının yegane amacı Allah'ın rızasını, rahmetini ve cennetini kazanmak olduğundan, içinde bulundukları her an bu asil amaç doğrultusunda hareket ederler. Gerektiğinde seyahat eder, tatile gider, eğlenirler fakat tüm bunları yaparken Allah'ın "...Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, dirimim ve ölümüm alemlerin Rabbi olan Allah'ındır." (Enam Suresi, 162) ayetinde bildirdiği teslimiyet içindedirler.

Bulundukları kalabalık ortamda din ahlakına uygun hareket eden tek kişi de olsalar bu onlarda asla bir gevşeklik meydana getirmez. Tam tersine daha da dikkatli davranır ve Allah'ın hoşnut olmayacağını düşündükleri hal ve tavırlardan titizlikle sakınırlar.

"(Öyle) Adamlar ki, ne ticaret, ne alış-veriş onları Allah'ı zikretmekten, dosdoğru namazı kılmaktan ve zekatı vermekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz'; onlar, kalplerin ve gözlerin inkılaba uğrayacağı (dehşetten allak bullak olacağı) günden korkarlar." (Nur Suresi, 37) ayetinde bildirildiği gibi hiçbir şart ve ortam onları din ahlakını yaşamaktan, Allah'ı ve ahireti düşünmekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz'.

Bulundukları şartlara hemen uyum sağlayan basit karaktere sahip insanlar Peygamberimiz (sav) döneminde de yaşamışlardır. Allah'ın, "Oysa onlar (kendilerini tümüyle Allah'a ve İslam'a teslim etmeyenler) bir ticaret ya da bir eğlence gördükleri zaman, (hemen) ona sökün ettiler ve seni ayakta bıraktılar. De ki: "Allah'ın Katında bulunan, eğlenceden ve ticaretten daha hayırlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır." (Cuma Suresi, 11) ayetinde tavır bozukluklarını bildirdiği kişiler buna bir örnektir. Bu kişiler Allah'ın sevdiği ve seçtiği mübarek Peygamberimiz (sav)'in yanında bulunma şerefine ulaşmış, fakat bu büyük lütfun farkına varamamış, derin düşünemeyen, basit insanlardır.

Ticaret ya da eğlence için Allah'ın seçkin kullarından, üstün ahlak sahibi Peygamber Efendimiz (sav)'in yanından hemen ayrılmış, onu ayakta bırakmışlardır. Ruhlarında basitliği yaşadıkları için yaptıklarının anormalliğini önemsemezler, basitliklerinden dolayı bunları yapmakta bir sakınca görmezler. Çünkü basit insanlar, büyük insanları ve yüce değerleri gereği gibi takdir edemezler. Nitekim söz konusu kişiler ne din ahlakını ve onun inceliklerini kavramış, ne de Peygamberimiz (sav) gibi derin iman sahibi, Allah'a gönülden bağlı, Rabbimiz'in şereflendirdiği, nurlu bir insanın değerini anlamışlardır. Sıradan bir çıkar konusu gördüklerinde hemen ona yönelmiş ve Hz. Muhammed (sav)'in yanından ayrılmışlardır.

Basit karakterli insanlar farklı ortamların yanı sıra olaylardan da fazlasıyla etkilenirler. Bu yüzden çoğu, dengeli bir ruh haline sahip değildir. Olumlu gördükleri olaylar bu kişileri hep ayakta tutarken bunun aksi bir durumda, örneğin hastalık, maddi bir kayıp, telefonda alınan bir haber, karşılıklı konuşurken sarf edilen bir söz bu insanların hemen morallerinin bozulmasına yol açar. Herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğu gerçeğini göz ardı ettikleri ve tevekkülsüz oldukları için hızla çökerler. Allah "Gerçekten, insan, 'bencil ve haris' olarak yaratıldı. Kendisine bir şer (kötülük) dokunduğu zaman feryadı basar." (Mearic Suresi, 19-20) ayetleriyle insanların nefsindeki bu eğilime dikkat çeker. Bu kişiler diğer zamanlarda ağır, asil görünseler de bu tür beklenmedik olaylarla gerçek yüzleri ortaya çıkar. Örneğin daha öncesinde çevresine son derece sakin ve itidalli bir imaj veren bir kişi, çıkarı ile çatışan bir durumda hemen aksileşir. Kimi olaylar karşısında kendisini öfkeye kaptırır, kimi zaman kontrolünü kaybeder, ağlar. Allah'ı ve kaderi sıklıkla unuttuğundan -ya da göz ardı ettiğinden- melankoliye son derece açıktır.

İş hayatında uğradığı bir başarısızlıktan kaybedilmiş bir eşyaya kadar her konu bu insanları hüzünlendirmeye yetebilir. Oysa insanın, karşısına nasıl bir olay çıkarsa çıksın, örneğin hastalandığında ya da yaralandığında bunların da kaderinde Allah'ın izni ve

dilemesi ile yaratıldığını unutmaması gerekir. Bir kişinin hastalıkta rol alanın bir virüs, kazaya sebep olanın da kötü bir sürücü olduğunu düşünerek Allah'ı unutması ve beklenmedik tepkiler vermesi, tevekkülsüz tavırlar sergilemesi bu kişinin imanındaki zayıflığın bir delili olur. Elbette Allah imtihanın bir gereği olarak insanlar için çeşitli sebepler yaratmıştır ancak bunların tamamı Allah'ın kontrolü altındadır. Bu kişi hastalanmıştır veya yaralanmıştır; çünkü kaderinde o hastalığın meydana gelmesi vardır. Benzer şekilde sürücünün de kaderinde bu kazayı yapmak vardır. Bu, Allah'ın takdiridir. Kişinin bu gerçeği göz ardı ederek hoşnutsuz bir yüz ifadesi ve üslup içinde olması onun şirk içinde olduğunun bir göstergesi olur. Musibet gibi görünen olaylarda ve hastalıklarda hayır ve hikmet olmadığını düşünmek, hastalıkları, Allah'ın yarattığını değil de direkt olarak mikrop ve virüsler sebebiyle olduğunu zannetmek, Allah'ın bu mikrop ve virüsleri birer vesile olarak yarattığını unutmak büyük bir suçtur. Böyle bir düşünce şeklinin doğurduğu tavırlar da son derece basit ve dinin insanlara kazandırdığı yüksek ahlak kalitesinden uzak olacaktır.

Allah Kuran'da "İnsanlardan kimi, Allah'a bir ucundan ibadet eder, eğer kendisine bir hayır dokunursa, bununla tatmin bulur ve eğer kendisine bir fitne isabet edecek olursa yüzü üstü dönüverir. O, dünyayı kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu, apaçık bir kayıptır." (Hac Suresi, 11) ayeti ile iman edenleri de böyle basit ve yüzeysel bir düşünce yapısına karşı uyarmış, bunun ahiretlerini tehlikeye sokabileceğini hatırlatmıştır. Çünkü imanı henüz tam kalbine yerleştirememiş bazı insanlarda böyle bir eğilim söz konusu olabilmektedir. Bu kişiler de ortam ve şartlar istedikleri gibi olduğunda ve nimet bolluğu içindeyken din ahlakını yaşamaya titizlik gösterir, yükümlü oldukları ibadetleri şevkle yerine getirirler. Fakat şartlar değiştiğinde, nimetler Allah'tan bir imtihan olarak eksildiğinde bu kişilerin tavrı da değişmeye başlar. Eski şevkleri yerini ağırlığa ve durgunluğa bırakır. Hatta kimileri, Allah'ın "Fakat insan; ne zaman Rabbi kendisini bir denemeden geçirse, ona bir keremde bulunsa, nimetler verse: "Rabbim bana ikram etti" der. Ama ne zaman onu deneyerek, rızkını kıssa, hemen: "Rabbim bana ihanet etti" der." (Fecr Suresi, 15-16) ayetlerinde bildirdiği gibi sapkın bir düşünce içine girerler. Oysa bu çok büyük bir basitliktir. Şartlar iyiyken iyi olup, değiştiğinde birden ters ve nankör bir üslup içine girmek sakınılması gereken bir davranış biçimidir. Benzer şekilde bir zorluk karşısında Allah'ı unutarak yakınmak, söylenmek, bunalımlı tavırlar sergilemek de yine aynı basit düşünce yapısının yansımalarıdır. Müslümanlar her türlü olay karşısında Allah'a tevekkül ederler. Sabırlı, itidalli, akıllı, dirayetli, çözümcü, makul, dengeli, affedici, şefkatli, sevgi dolu, güzel ahlaklı olmanın ayrı derin bir imani zevki vardır. Bir mümin bu güzel özellikleri kendinde gördüğünde büyük bir haz alır, başka müminlerin kendinden aldığı imani zevki hissettiğinde bunlardan da ayrı bir zevk alır.

Dostluk ve Arkadaşlık Anlayışı

Dostluk ve arkadaşlık karşılıklı yaşanan samimiyete dayanır. Ne var ki basit bir insan samimiyeti ve rahatlığı, aklını kullanmaya gerek duymadan hareket edebilmek olarak algılar. Gülüşleri, konuşmaları, mimik ve tavırları zaten sığ bir aklı yansıtan bu kişi, samimiyet adı altında daha da basit tavırlar sergiler. Diğer insanların yanında yapmaktan çekindiği basitlikleri samimi gördüğü arkadaşının yanında rahatlıkla yapar. Örneğin arkadaşına çok gizli ya da mahrem konularını anlatır. Ya da dile getirilmesinde hiçbir fayda olmayacak hastalık veya fiziksel acizliklerini anlatır. Kolay çözümlere yönelmek yerine uzun uzun rahatsızlıklarını tarif eder. Acıktığını, susadığını, uykusunun geldiğini, sıcaktan bunaldığını sürekli olarak dile getirir. Bütün gece başının nasıl ağrıdığını, ne kadar ilaç içtiğini ama nasıl fayda etmediğini, uykusuzluğun kendisini nasıl yorduğunu, açık olan pencereden nasıl üşüdüğünü ve buna benzer sayısız gereksiz detayı anlatır. Tüm bunları rahatlık adına yapar; oysa bu, rahatlık değil basitliktir.

Bu insanların zannettiğinin aksine, akıl ve irade kullanmamak insana rahatlık vermez. Basitlik kültürü içinde yaşayan insanlar hiçbir şey düşünmeden hareket ettiklerinde hem kendilerinin rahat edeceklerini hem de etrafa samimi insan imajı vereceklerini zannederler. Halbuki gerçek tam tersidir. İnsan aklını ve vicdanını kullandığı sürece hem kendisi gerçek anlamda rahat eder, hem de karşısındakini rahat ettirir. Bunun dışında tüm konuşma ve hareketler son derece basit ve itici olur. Bir insan ne kadar akılcı hareket eder, ne kadar ince düşünürse dostluğu ve arkadaşlığı da o kadar güzel ve değerli olur. Peygamberler ve Kuran ahlakını yaşayan Müslümanlar bu konuda insanlar için en güzel örnektirler. Onlar hayatlarının her anında Allah'ın hoşnutluğunu hedefledikleri için her konuşma ve tavırları bu amaca uygundur. Örneğin söz konusu olan bir hastalık olduğunda hemen gerekli tıbbi çözümlere yönelir, gerekirse doktora gider, araştırma yaparlar. Ancak en önemlisi bunların tümünün yalnızca Allah'ın izniyle fayda vereceğini unutmadan, kendilerini iyileştirmesi için Allah'a dua ederler. Ne arkadaşları ne akrabaları ne de herhangi bir kimseyle böyle bir konu üzerinde gereksiz konuşmalar yapmaya, acizliklerini sürekli dile getirmeye girişmezler. Kuran'da Hz Eyüb'ün yaşadığı ağır hastalık karşısında yalnızca Allah'a yönelerek gösterdiği asil tavır Müslümanlara örnek olarak bildirilmiştir:

Eyüp de; hani o Rabbine çağrıda bulunmuştu: "Şüphesiz bu dert (ve hastalık) beni sarıverdi. Sen merhametlilerin en merhametli olanısın." Böylece onun duasına icabet ettik. Kendisinden o derdi giderdik; ... (Enbiya Suresi, 83-84)

Müslümanların bu ve benzeri tavırlarının temelinde herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğunu bilmenin ve her hayrı O'ndan beklemenin getirdiği asil bir düşünce vardır.

Basit bir dostluk anlayışında yaygın deyimiyle "dertleşmek" önemli bir yer tutar. Bu anlayışa göre arkadaş olmanın gereklerinden birisi de kişinin istediği zaman

dertleşebileceği birinin olmasıdır. Kapı girişlerinde, mutfak aralarında, büro köşelerinde ses kısarak, fısıldaşarak yapılan arkadaş sohbetleri tamamen basitliğe dayalıdır.

Bunda gerçek bir Müslümanın dostluğundan ziyade, genellikle kişinin basit dünyasını ve küçük konularını anlatabileceği bir sırdaş arama psikolojisi vardır. Karşı taraf ise bu kişiye bir fayda sağlamaktan çok, onun basit dünyasının problemlerini dinleyerek aynı ruh halini paylaşmaktan zevk alır. Allah Kuran'da din ahlakını yaşamayan insanların bu basitliklerine işaret etmiş ve "Onların 'gizlice söyleşmelerinin' çoğunda hayır yok. Ancak bir sadaka vermeyi veya iyilikte bulunmayı ya da insanların arasını düzeltmeyi emredenlerinki başka..." (Nisa Suresi, 114) şeklinde buyurmuştur.

Görüldüğü gibi Allah ayetinde bu insanların aralarındaki gizli konuşmaların çoğunda hayır olmadığını bildirmiştir. Basitlik kültürüne ait bir arkadaşlık anlayışına sahip kişiler yalnız kaldıkları hemen her fırsatta dedikodu yapar, pek çok konuda birbirlerini kötü ahlaka teşvik ederler. Küçük bir dünyaları olduğu için dedikodu yapmaktan ortak bir zevk alırlar. Oysa daha önce de belirttiğimiz gibi, Allah Kuran'da, "...Tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın). Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın (arkasından çekiştirmesin.) Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? İşte, bundan tiksindiniz. Allah'tan korkup-sakının..." (Hucurat Suresi, 12) buyurmakta ve dedikodunun "tiksindirici" bir tavır olduğuna dikkat çekmektedir.

Bu tür arkadaşlıklarda her iki taraf da aynı sığ düşünce yapısına sahip olduklarından basitliğin kültürü karşılıklı olarak yaşanır. Ortak kültüre sahip bu kişiler birbirlerini kalabalık bir ortam içinde de olsa tanır ve seçerler. Hayat şekilleri aynı olduğundan beraber vakit geçirirken başkalarının yanında olmadıkları kadar rahattırlar. Fakat bu rahatlık samimiyetin, sevgi, saygı ve güvenin getirmiş olduğu bir rahatlık değil, basitliği hiç çekinmeden yaşayabilmenin ve aynı dilden anlamanın getirmiş olduğu serbestliktir. Aynı kişiler kendilerinden daha üst bir ahlak seviyesine sahip insanların yanında bu kirli kültürü yaşayamayacaklarının farkındadırlar. Bu yüzden de yakın arkadaşlarını hep kendileri ile aynı ahlaka sahip kişilerden seçerler.

Yüksek ahlaklı kişilerin yanında ise rahat davranamaz ve kasılırlar. Alıştıkları kirli kültürü yaşayamamaktan, basit tavırlar gösterememekten dolayı zihinsel ve fiziksel bir "kasılma" yaşarlar. Tutuk ve yapmacık konuşmalar yapar, kendilerini olduklarından farklı göstermeye çalıştıkları için son derece itici bir görünüm sergilerler.

Basit insanların arkadaşlıklarında fedakarlık yerine bencillik, tevazu yerine gurur ve kibir vardır. Böyle bir insan sevgiyi, dostane tavırları, hoşgörü ve fedakarlığı hep karşı taraftan bekler; kendisi bunların hiçbirine yanaşmaz. Zihninde karşı tarafa iyilik yapma, güzellik sunma düşüncesi yoktur, ama tek taraflı almaya yönelik pek çok beklenti vardır. Örneğin kendisine çok toleranslı davranılmasını ister, kendisi ise en sıradan konularda bile tahammülsüzlük gösterir. Çok sevilmek ister ama ne sevilecek bir karakter sergiler ne de kendisi karşısındaki insanlara gerçek anlamda sevgi besler. Dahası karşı taraf tek taraflı olarak bu kişiye sevgi ve saygı duysa, iyilik yapsa bunu da basit karaktere sahip olduğu için kaldıramaz. Her fırsatta bunu suistimal eder,

kullanmaya çalışır. Çünkü sahip olduğu birtakım özelliklerden dolayı bu sevgi ve iyiliğin kendisine yöneltildiğini, bunu hakettiğini düşünür. Bundan dolayı da kibirlenir, şımarır. Aslında hak etmediği ve belki de o güne kadar hiç kimseden görmediği saygıyı görmesi ve kendisine değer verilmesi ona fazla gelir. Böyle bir kişide vefa duygusu da gelişmemiştir. Kendisine söylenen ve nefsinin hoşuna gitmeyen tek bir söz örneğin verilen bir öğüt bir anda tavrının tersleşmesine, saldırgan bir üslup kullanmasına neden olabilir.

Birbirlerine gerçek anlamda değer vermeyen bu kişilerin arkadaşlıkları sevgiye ve saygıya dayalı olmadığından uzun ömürlü de olmaz. Küsme, bozulma, alınma gibi karşı tarafı protesto etmeye yönelik tavırlar sıklıkla yaşanır. Her ne kadar bu tavırlar cahiliye toplumunda yaşayan bazı insanlar tarafından son derece normal karşılansa da aslında bunların her biri Kuran ahlakında yeri olmayan, batıl basitlik dininde ortaya çıkan tavır ve yöntemlerdir. Müslümanların dostluk anlayışı içinde, cahiliyenin ilkel denilebilecek bu tür yöntemlerine yer yoktur. İman edenler her türlü konuyu hoşgörü ve anlayış çerçevesinde karşılıklı konuşup anlaşarak ve Kuran ayetleriyle değerlendirerek çözerler.

Bazı insanlarda görülen ve kimi zaman aylarca, yıllarca süren küskünlük ve sitem, basit düşünce yapılarından kaynaklanmaktadır. Bu kişiler Allah'tan gereği gibi korkmadıkları için çok küçük konularla uğraşır, bunları birer felaketmiş gibi değerlendirirler. Böyle bir kişi örneğin arkadaşı kendisine haber vermeden başka arkadaşlarıyla buluştuğu ve kendisini çağırmadığı için hemen küsebilmekte ve arkadaşlık bağını kolayca koparabilmektedir. Kurmuş olduğu küçük dünyanın küçük ve hiçbir önemi olmayan konularına tüm dikkatini odaklarken ölüm de kendisine büyük bir hızla yaklaşmaktadır. Ahireti için hazırlığı olmayan bu kişi basitlikleri yaşarken bir gün öleceğini, mezara konulacağını, ahirette sorgulanacağını tamamiyle unutmuştur.

Müslümanlar ise Allah'ı seven, O'nun rızasını, rahmetini, cennetini kazanmaya çalışan, ortak değer ve hedeflere sahip insanlardır. Allah'a iman ve itaat içinde olmaları, Kuran ahlakını yaşamaları onlar arasında sağlam ve köklü bir sevginin oluşmasına neden olur. Birbirlerine duydukları bu sevgi ve saygının doğal bir devamı olarak aralarında güçlü bir dostluk bağı oluşur. Bu dostlukta iki taraf da alabildiğine rahat eder. Kuran ahlakına göre hareket ettikleri için tüm tavır ve konuşmalar son derece doğal ve güzeldir. Aralarındaki dostluk ve arkadaşlık İslam ahlakının sıcaklığını yansıtır. Birbirlerine karşı hep fedakar bir yaklaşım içinde olurlar. Böyle bir kişi, Allah'ın "... Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler..." (Haşr Suresi, 9) ayetinde bildirdiği gibi daima arkadaşının nefsini kendi nefsinden daha öncelikli tutar. Allah'ın "...mü'minler için de (şefkat) kanatlarını ger." (Hicr Suresi, 88) ayetinde bildirdiği gibi son derece şefkatli ve yumuşak başlı bir tavır içinde olur. Yine karşısındaki Müslümanı sevdiği, ona, imanından ve ahlakından dolayı değer verdiği için ince düşünceli davranır, arkadaşının hoşuna gitmeyecek ve ona rahatsızlık verecek her davranıştan sakınır. Nitekim Müslümanların aralarındaki bu bağ arkadaşlıktan öte olduğu için Allah Kuran'da "Mü'minler ancak kardeştirler..." (Hucurat Suresi, 10)

buyurmuştur. Bir başka ayetinde ise Allah, müminlerin arasında yaşanan bu dostluğun ve kardeşliğin Allah'ın nimeti sayesinde olduğunu hatırlatır:

... Ve Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani siz düşmanlar idiniz. O, kalplerinizin arasını uzlaştırıp-ısındırdı ve siz O'nun nimetiyle kardeşler olarak sabahladınız... (Al-i İmran Suresi, 103)

Müslümanların arasındaki bu güçlü bağ ancak imanlarına karşılık Allah'ın kendilerine yaşattığı bir nimettir. Yoksa böyle bir dostluk ve yakınlığın din ahlakından uzak yaşadıkları sürece insanlar tarafından çabayla elde edilmesi mümkün değildir. Allah bu gerçeği "Ve onların kalplerini uzlaştırdı. Sen, yeryüzündekilerin tümünü harcasaydın bile, onların kalplerini uzlaştıramazdın. Ama Allah, aralarını bulup onları uzlaştırdı..." (Enfal Suresi, 63) ayetiyle insanlara haber verir.

Güzellik ve Estetikten Zevk Alamama

Allah'ın varlığına iman etmiş, ahiret inancı olan bir insan etrafında gördüğü herşeyin varlık nedeninin Allah olduğunu bilir. Bu bilgiyle etrafına bakan bir insan ise, Allah'ın insanlar için yaratmakta olduğu sayısız güzelliği her an fark edebilme özelliğine sahiptir. Allah'ın yarattıklarındaki güzellikten ve sanattan derin olarak zevk alır. Bu nedenle gerçek bir Müslüman etrafında hep güzellik ve estetik arar. Ruhunda hep daha güzele, daha temize, daha estetik olana yönelme şeklinde bir eğilim vardır. Bu konularda yeniliklerden, değişikliklerden hoşlanır. Yaşadığı ya da girdiği bir ortamda yapılan yenilikleri, değişiklikleri hemen fark eder. Aynı şekilde gözüne çarpan bir asimetriyi, düzensizliği, temizlik anlayışına uymayan bir uygulamayı hemen görür. Bunu hemen düzeltme, güzelleştirme arzusu duyar. Bu, samimiyetine karşılık Allah'ın onun ruhuna verdiği önemli bir duyarlılıktır. Allah dünyada böyle bir anlayışa sahip olarak yaşayan Müslümanlara "Rableri onlara Katından bir rahmeti, bir hoşnutluğu ve onlar için, kendisinde sürekli bir nimet bulunan cennetleri müjdeler." (Tevbe Suresi, 21) ayetinde buyurduğu gibi ahirette de içinde sonsuz güzellik ve sanatın yer aldığı cennet hayatını vadeder.

Ancak etrafındaki nimetleri cahiliye kültürü içinde değerlendiren biri bunların taşıdığı güzellikleri gerektiği şekilde göremez. Örneğin böyle bir kişiye üstünde el emeği taşıyan, ince ustalık ürünü bir eser gösterilse bunun kıymetini anlamaz. Eseri oluşturan kişinin yeteneği, bu eseri meydana getirmek için harcadığı emek, gösterdiği titizlik, dikkat ve kullandığı sanat gibi inceliklere dikkatini veremez. Bu kişi ruhunda, güzellikten zevk alma, güzelliği ve emeği takdir edebilme, incelikleri fark edebilme gibi düşünme ve dikkatli gözlem gerektiren değerlendirmelerden uzak bir hal içindedir.

Basitlik kültürünün anlayışına yaptığı etki yüzünden baktığı şeylerin taşıdıkları güzel özellikleri fark edemeyecek bir hale gelmiştir. Oysa bu durum insanın ruhunu köreltecek tehlikeli bir hastalık gibidir. Güzellikleri fark edemeyen bir insan, bu kültürün yozlaştırıcı etkisiyle Allah'ın nimet olarak verdiği çok önemli bir özelliğine kendi eliyle zarar vermiş olur. Sonucunda da hayatını Allah'ın "İnkar edenler ateşe sunulacakları gün, (onlara şöyle denir:) "Siz dünya hayatınızda bütün 'güzellikleriniz ve zevklerinizi tüketip-yok ettiniz, onlarla yaşayıp-zevk sürdünüz..." (Ahkaf Suresi, 20) ayetinde belirttiği türde bir insan haline gelir. Oysa insan ruhu, maddi, manevi her türlü güzellikten zevk alacak şekilde yaratılmıştır. Güzellikleri görmeye ve takdir etmeye açıktır. Ancak kendini basitliğe alıştıran, karakterinde daha güzele, daha iyiye yönelen bir anlayışı geliştirmeksizin dünya hayatını yaşayan biri ruhunu köreltir. Göz önünde olan güzellikleri, Allah'ın yaratışındaki muhteşem sanatı, uyumu ve simetriyi fark etmekten yoksun hale gelir. Sadece kendini hayatta tutacak; gerçekte ise bir insanın hayatının amacı olması açısından son derece aşağılayıcı olan hedeflere yönelir. Örneğin önünde çok güzel hazırlanmış bir sofra kurulmuş olsa, o bu düzenin sağlanması için harcanan emeği, gösterilen ince düşünceyi, estetik anlayışı pek değerlendiremez. Kendisine gösterilen ihtimamın gerçekte Allah'ın bir ikramı, güzel bir lütfu olduğunu aklına dahi getirmez. Böyle bir ortamda o, yemek için kolayca basitlik yapabilir.

Diğer yandan bu anlayışa sahip olan kişilerden bazıları hem kendi vücutlarında hem de çevrelerinde temizliğe gereken önemi vermezler. Allah'ın "...O, akıl erdiremeyenlerin üzerine iğrenç bir pislik kılar." (Yunus Suresi, 100) ayetinde bildirdiği gibi akıllarını kullanmadıkları için pislik içinde yaşarlar. Örneğin temiz giyinmekten, temiz bir ortamda yaşamaktan gerçek anlamda zevk almazlar. Sadece insanların kendilerini görebilecekleri yerlerde kimi zaman bunlara önem veriyormuş gibi görünerek öyle tanınmak isterler. Bunun dışında temizliğe titizlik göstermez, ayrıntıları ise hiç akledemezler. Tüm bunlar gafil bir yaşam içinde olduklarının ipuçlarını oluşturur ve ruhlarında iman edenlere has yüksek şahsiyetin var olmadığını gösterir.

Basitliğin oluşturduğu ortak kültür içinde yaşayan insanlar birarada iken de estetiğe, gözün zevk aldığı düzene ve daha önemlisi güzel ahlaka önem vermeksizin yaşarlar. Estetiğe, güzelliğe önem vermedikleri, bunlara yönelik bir özen içinde olmadıkları da kolayca anlaşılır. Oysa kişiliği Kuran ahlakına göre gelişmiş, Allah'ın her yaptığından haberi olduğunu bilen biri, Allah'ın huzurunda her an en güzel haliyle olmak ister. Çünkü Allah insanı "Doğrusu, Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık." (Tin Suresi, 4) ayetinde belirtildiği gibi diğer varlıklar arasında en güzel olacak şekilde yaratmıştır. Bu nedenle insanın da yaşamı boyunca yaptığı her hareketinde Allah'ın kendisine verdiği bu nimeti iyi vurgulayacak, insani yönlerini zayıflatmayacak davranışlar içinde olması gerekir. Ayrıca diğer canlılar arasında kendisini üstün kılan bu yaratılış özelliğine uygun davranmayan ve güzel bir kişilik göstermeyen kişilerin diğer varlıkların daha aşağısında bir konum içine sokulabileceğini Rabbimiz Kuran'da haber vermiştir. Allah'ın "Sonra aşağıların aşağısına çevirdik. Ancak iman edip salih amellerde

bulunanlar başka…" (Tin Suresi, 5-6) ayetlerinde görüldüğü gibi böyle aşağılayıcı bir konum içinde olmayacağı haber verilen insanlar, ancak Allah'a iman eden ve ardından da imanını yaptığı salih davranışlarıyla gösterenlerdir. Bu kişilerin Allah'ın yaratışındaki sanatı, estetiği ve muhteşem güzelliği görüp takdir edebilen, ruhu bunlardan zevk alan, gördükleri üzerinde düşünüp derinlik kazanan insanlar olduğu anlaşılmaktadır. Allah Kuran'da Müslümanların ahlaki üstünlüklerini şöyle bildirir:

Onlar, ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. (Ve derler ki:) "Rabbimiz, Sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek yücesin, bizi ateşin azabından koru." (Al-i İmran Suresi, 191)

Görüldüğü gibi yüzeysel bir kültür içinde yaşayan biri açısından mümkün olmayan bu derinlik, Allah'a samimi bir iman ile bağlanmış bir Müslüman için ayakta olduğu, oturduğu ya da uzanıp yattığı bir sırada bile vardır. Müslüman ahlakındaki bir kişi her an her yerde Allah'ı düşünecek, gördüğü herşeyde Yaratıcımız olan Allah'ın büyüklüğünü ve korkusunu hissedebilecek bir düşünce yapısına sahiptir. Bu derinlik, iman eden bir insanı gördüğü herşeyi iyi değerlendirebilen, tümünün Allah'ın bir yaratması olduğunu bilerek taşıdıkları güzellikleri ve incelikleri ortaya çıkarabilen bir ruh halinde tutar.

Yaptığı İyi ve Olumlu Şeyleri Dile Getirme

Basit karaktere sahip insanlar yaptıkları iyi işleri, gösterdikleri olumlu tavırları herkesin bilmesini isterler. Bu yüzden de bunları olabildiğince insanların görebilecekleri şekilde ortada yaparlar. Örneğin bir yoksula para yardımında bulunurken bunu açıktan açığa etraftakilerin görebilecekleri şekilde verirler. Sonrasında da yine yaptıkları bu yardımın, ya üstü kapalı şekilde vurgulayarak anlaşılmasını sağlar ya da bunu açık bir dille anlatırlar. Veya bu tarz insanlardan sık sık "O hediyeyi ben verdim, üzerindekini ben aldım, orayı ben temizledim, o dosyayı ben hazırladım, fikri ona ben verdim, ben hatırlatmasam unuturdu, arabamla evine bıraktım, hastayken ona ben baktım..." şeklinde cümleler duymak mümkün olur. İşte bir insanı bunları yapmaya iten sebep basitliktir. Çünkü basit karakterdeki insanlar bu tip şeylerle kendilerini sözde yüceltmeye, övmeye ve böylelikle insanların yanında bir değer kazanmaya çalışırlar. Şayet kalplerinde ve düşüncelerinde Allah'ın zikri olsa kuşkusuz insanların takdirine, övgüsüne tenezzül etmezler. Fakat Allah'ın rızasını göz ardı ettikleri ve ahiret karşılığını uzak gördükleri için o an orada bulunan insanların takdiri ve teşekkürü bu insanlara daha yakın bir yarar olarak görünür.

Öte yandan bu kişiler yaptıkları herhangi maddi veya manevi yardımı kişinin kendisine karşı da dile getirebilirler. Din ahlakını ve bu ahlakın inceliklerini kavrayamadıkları için bunun çok büyük bir basitlik olduğunu göremezler. Oysa Allah Kuran'da "Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara karşı gösteriş olsun diye malını infak eden gibi minnet ve eziyet ederek sadakalarınızı geçersiz kılmayın. Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın durumuna benzer; üzerine sağnak bir yağmur düştü mü, onu çırılçıplak bırakıverir. Onlar kazandıklarından hiçbir şeye güç yetiremez (elde edemez)ler..." (Bakara Suresi, 264) buyurarak iman eden kullarını böyle bir ahlak ve tavır bozukluğundan sakındırmıştır. Karşı tarafa minnet ederek eziyet ettikleri takdirde kendi elleriyle sadakalarını geçersiz kılabileceklerini hatırlatmıştır. Bir başka ayetinde ise Allah "Güzel bir söz ve bağışlama, peşinden eziyet gelen bir sadakadan daha hayırlıdır. Allah hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır..." (Bakara Suresi, 263) şeklinde buyurmuştur.

Din ahlakını yaşayan Müslümanlar gösterdikleri tüm güzel tavırları, yaptıkları iyilikleri, işledikleri hayırları yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yaparlar. Onlar katıksızca ahiret yurduna yöneldikleri için insanlardan maddi veya manevi hiçbir karşılık beklemezler. Bu anlamda insanların takdirini ya da teşekkürünü de önemsemezler. Kişilerin övgüsünü kazanmaya yönelik hiç girişimleri olmadığından tavırları son derece ihlaslı ve vakarlıdır. Yaptıkları hayır ve iyiliklerin bilinmesi için asla insanlara karşı bir çaba içinde olmaz, bunları dile getirmezler. Karşı tarafı minnet altında bırakmaz, teşekkür, övgü ya da iltifat beklemezler. Allah'ın "...Benim ücretim, beni Yaratandan başkasına ait değildir..." (Hud Suresi, 51) ayetinde bildirdiği gibi karşılığı yalnızca Allah'tan beklerler.

Allah'ın "Sadakaları açıkta verirseniz ne iyi; fakat gizleyip fakirlere verirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. O, günahlarınızdan bir kısmını bağışlar. Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır." (Bakara Suresi, 271) ayetinde işaret ettiği gibi olabildiğince gizli hayır işlemeyi tercih ederler. Bir başka ayette ise Allah Müslümanların bu asil amacına "... Hayır olarak her ne infak ederseniz, kendiniz içindir. Zaten siz, ancak Allah'ın hoşnutluğunu istemekten başka (bir amaçla) infak etmezsiniz..." (Bakara Suresi, 272) hükmüyle dikkat çeker.

Basit İnsanlar Kolay Öfkelenir

Öfke ve gerginlik genellikle menfaat çatışmalarında ortaya çıkar. Basit karaktere sahip insanların birçoğu çıkarlarına zarar geleceğini düşündükleri durumlarda asabileşir ve birdenbire her zamanki karakterlerinin dışına çıkarak bambaşka bir görünüme bürünürler. Öfke; sakin, umursuz, şakacı veya ağırbaşlı bilinen bir insanı birdenbire tanınmayacak hale getirerek son derece katı ve acımasız yapabilir. Ancak

bunu yapabilmesi için, o insanın iradesinin ve vicdanının zayıf, Allah'ı unutmuş ve nefsine karşı zaafa düşmüş basit bir insan olması gerekir.

Bu kişilerin öfkelerini belli etmek için kullandıkları yüzlerce farklı yöntemleri vardır. Soru soran bir kişiye bir müddet sustuktan sonra cevap vermek, imalı konuşmalar yapmak, sürekli şikayet ederek aksilik çıkarmak, gülünecek ortamlarda gülmemek, surat asmak, konuşmalara katılmamak, hızlıca kapı çarpmak, bir eşyayı yere vurmak gibi yöntemler bunlardan sadece bazılarıdır. Bu öfkeli tavırların ve imaların hepsi de basitlikten kaynaklanır ve hiçbirinin din ahlakında yeri yoktur. Çünkü insanın başına gelen her olay Allah'ın kontrolünde gerçekleşir. Hayatımızın her dakikası ve her saniyesi Allah'ın hükmü iledir. Bu nedenle insanın kendisini kaybedip, öfkeye kaptıracağı bir durum yoktur. Kırılan değerli bir antika, kaybolan bir çanta, yanlışlıkla çöpe atılan önemli bir evrak, yapılan bir kaza, ağızdan çıkan yanlış ya da kırıcı bir söz gibi insanın hayatı boyunca karşılaşabileceği ve aksilik gibi düşündüğü tüm olaylar aslında Allah'ın yaratmış olduğu kaderin bir parçasıdır. Sonsuz akıl sahibi olan Rabbimiz bunların tümünü iman eden samimi kulları için hayır olarak yaratmıştır.

Yürürken ayağı burkulan, önemli gördüğü bir randevuya yetişemeyen, işinden çıkarılan, hakkında hiç aslı olmayan bir dedikodu yayılan, yıllarca gece gündüz çalıştığı halde üniversite sınavını kazanamayan insanların, bu olaylara öfkelenmek yerine önce şunu düşünmesi gerekir. Bu olayların hiçbiri tesadüf eseri gerçekleşmemiştir. Samimi bir Müslüman için bunların tümü hayra vesile olacak olaylardır ve hepsi bir hikmet üzere yaratılmıştır.

Basit karakterli insanlar ise sık sık kaderi unuttukları için, çıkarlarına aykırı gibi görünen bir olayın da Allah'ın kontrolünde olduğunu o an düşünemezler ve hemen öfkeye kapılırlar. Ancak müminler, herhangi bir olumsuzluk karşısında buna sebep olan insana karşı öfke duyacak olsalar bile öfkelerini yenerler. Allah'a güvenir ve bu olayın hayrını görmeyi dilerler. Karşılarındaki kişiyi Allah'ın yönlendirdiğini unutmazlar. Bilirler ki öfkesine yenilmek, gerginliğe düşmek, kırıcı konuşmalar yapmak, asabi tavırlar sergilemek sığ düşünce yapısına sahip basit insanlara ait tavırlardır. Allah bir ayetinde şöyle buyurmuştur:

Onlar, bollukta da, darlıkta da infak edenler, öfkelerini yenenler ve insanlar (daki hakların)dan bağışlama ile (vaz)geçenlerdir. Allah, iyilik yapanları sever. (Al-i İmran Suresi, 134)

Tamahkarlık Basit İnsanlara Özgüdür

Basit karaktere sahip olan insanlar dünyevi değerleri hırs edindikleri için din ahlakından uzaklaşırlar. Çünkü kişiyi basitlik yapmaya sevk eden kibir, kıskançlık, hırs, acelecilik, tahammülsüzlük, öfke gibi birçok nedenin temelinde nefsin istek ve

tutkularına uyma vardır. Tıpkı bunlar gibi tamahkarlığın da temelinde nefsin istek ve tutkularına uyma vardır. Nefis insanın içine yerleşmiş bir düşman gibidir. Allah bir ayette nefsin bu özelliğini Hz. Yusuf'un "(Yine de) Ben nefsimi temize çıkaramam. Çünkü gerçekten nefis, -Rabbimin kendisini esirgediği dışında- var gücüyle kötülüğü emredendir..." (Yusuf Suresi, 53) ifadesi ile bildirir. Nefsin bu özelliğine karşılık insanın aklını ve vicdanını kullanması gerekir. Çünkü insanın yüce değerleri bir kenara bırakıp nefsin basit isteklerine boyun eğerek, dünya menfaatlerine yönelmesi büyük bir aldanıştır. Allah Kuran'da nefislerine uyarak ayetlerinden uzaklaşan insanlar için "Eğer Biz dileseydik, onu bununla yükseltirdik. Ama o yere meyletti (veya yere saplandı), hevasına uydu..." (Araf Suresi, 176) buyurarak, bu insanların basitliğe eğilim gösterdiklerini bildirir. Yine bir başka ayetinde Allah, "... Kimileri salih (davranışlarda) bulunuyor, kimileri de bunların dışında olan aşağılıklardır..." (Araf Suresi, 168) buyurarak din ahlakının yaşanması dışında kalan davranış modelini "aşağılık" olarak nitelendirmiştir. Vicdanlarını kullandıkları takdirde yücelip, saygın ve şerefli bir hayat yaşayacakken söz konusu insanlar bu tip kötü tavırlara eğilim gösterirler. İşte tamahkar olmak da bu basit ve aşağı ahlakı yansıtan tavırlardan biridir.

Tamahkarlık insanı zayıflatan, alçaltan bir düşüncedir ve büyük zarara yol açar. Bu ahlaktaki kişi, hırsı yüzünden elindeki değerli imkanları bırakarak değersiz şeylerin peşine düşer. Allah'ın rızasını, rahmetini ve sonsuz nimetlerle donatılmış cennetini istemek ve bunun için çaba göstermek varken, dünyanın çürük ve geçici yararını ister. Nefsi hırslarla dolu olduğundan ilerisini görmeyip sadece içinde bulunduğu anı gözetir. "Gerçek şu ki bunlar, çarçabuk geçmekte olan (dünyay)ı seviyorlar. Önlerinde bulunan ağır bir günü bırakıyorlar." (İnsan Suresi, 27) ayetinde buyurulduğu gibi ahireti göz ardı eder. Mal, mülk, mevki hırsı ve ihtiras gösterip menfaat peşinden koşmak, bu kişiyi basitliğe iter ve onu hep küçük düşürür. Oysaki dünya malına hırs göstererek sarılmak ve ona tamah etmek insan için bir aldanıştır. Bu duruma düşmemek için ise nefsin istek ve tutkularına uymamak gerekir.

Allah Kuran'da "... Siz dünyanın geçici yararını istiyorsunuz. Oysa Allah (size) ahireti istemektedir..." (Enfal Suresi, 67) buyurmaktadır. Bir başka ayetinde ise Allah mala mülke duyulan hayranlığa karşılık "... Allah'ın sevabı, iman eden ve salih amellerde bulunan kimse için daha hayırlıdır; buna da sabredenlerden başkası kavuşturulmaz..." (Kasas Suresi, 80) şeklinde buyurur. Çünkü kişi hırslanınca hatalara ve kötülüklere iyice açık demektir; artık birçok gerçekler ve güzellikler ondan uzakta kalır. Kimi biraz daha fazla yiyecek, giyecek için, kimi daha fazla eğlenebilmek, daha yüksek bir hayat standardı elde edebilmek için, kimi ise daha yüksek bir mevkiye gelebilmek için inandığı değerlerden tavizler verir. Oysa bunların tamamı geçici ve önemsizdir. İnsan bir tabak yemekle doymakta, tek bir gömleği yıllarca giyebilmektedir. Evi ne kadar büyük olursa olsun içinde bulunduğu an tek bir odasında oturmakta diğer yerleri görmemektedir. İçinde bulunduğu şartlar ne olursa olsun insan böyle bir basitliğe asla yanaşmamalı, haysiyetli davranmalıdır. Şayet zor şartlar söz konusu ise çalışmalı, çabalamalı ve

Allah'a tevekkül etmeli ama asla büyük ya da küçük hiçbir şeye tamah etmemelidir. İstediği herşeyi yalnızca Allah'tan istemeli, yalnız O'na rağbet etmelidir. Allah bir ayetinde "Rabbiniz'den bir fazl istemenizde sizce sakınca yoktur..." (Bakara Suresi, 198) buyurmaktadır. Ayette de bildirildiği gibi bir insan Allah'tan her türlü nimeti isteyebilir. Göklerde ve yerde olan tüm canlıların rızkını veren, onları yaratan ve yaşatan Rabbimiz, iman eden kullarına böyle güzel bir nimet vermiş ve onların dualarına karşılık vereceğini müjdelemiştir. Tevbe Suresi'nin 28. ayetinde ise "...Eğer ihtiyaç içinde kalmaktan korkarsanız, Allah dilerse sizi Kendi fazlından zengin kılar..." buyurmaktadır.

Müslümanlar Allah'ın lütfetmesiyle soylu bir ruha sahip olduklarından Allah'ın "Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Senden yardım dileriz. Bizi doğru yola ilet; Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna." (Fatiha Suresi, 4-6) ayetlerinde bildirdiği şekilde her türlü nimet ve yardımı Allah'tan beklerler. İhtiyaç içinde olsalar bile bunu vakarlarından dolayı insanlara belli etmezler. Böyle güzel bir ahlakın makbuliyetine Rabbimiz şöyle dikkat çekmiştir:

(Sadakalar) Kendilerini Allah yolunda adayan fakirler içindir ki, onlar, yeryüzünde dolaşmaya güç yetiremezler. İffetlerinden dolayı bilmeyen onları zengin sanır. (Ama) Sen onları yüzlerinden tanırsın. Yüzsüzlük ederek insanlardan istemezler... (Bakara Suresi, 273)

Kendileri, ona duydukları sevgiye rağmen yemeği, yoksula, yetime ve esire yedirirler. "Biz size, ancak Allah'ın yüzü (rızası) için yediriyoruz; sizden ne bir karşılık istiyoruz, ne bir teşekkür. Çünkü biz, asık suratlı, zorlu bir gün nedeniyle Rabbimiz'den korkuyoruz." (İnsan Suresi, 8-10)

Yine Allah'ın "Kendilerinden önce o yurdu (Medine'yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler..." (Haşr Suresi, 9) ayetinde bildirdiği gibi kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile yine tavırları almaya değil, vermeye yöneliktir.

Müslümanlar tamahkarlığın tam zıddı olan bu onurlu ve fedakar tavırlardan büyük bir zevk alırlar. Tamahkar insanlar ise kendilerinde olan nimetleri hırsla sahiplenir, şükretmeyi akıllarına getirmezler. Bu sebeple de bir türlü ellerindeki nimetlerden dolayı sevinç duyamazlar. Zihinlerinde hep daha da fazlasını elde etme arzusu vardır. Hatta ihtiyaçları olmasa bile yalnızca daha fazlasına sahip olma hırsı içinde yaşarlar ve çok küçük şeylere tamah edebilirler. Allah ayetlerde bu gerçeği haber verir ve bu insanların din ahlakını yaşamamakta ısrarlı olduklarına dikkat çeker:

Kendisini tek olarak (ve yapayalnız) yarattığım (şu adam)ı Bana bırak; Ki Ben ona, 'alabildiğine geniş kapsamlı bir mal' (servet) verdim. Göz önünde-

hazır çocuklar (verdim). Ve sayısız imkan ve fırsatları önüne serdim. Sonra, daha artırmam için tamah eder (doyumsuz istekte bulunur). Hayır; çünkü o, Bizim ayetlerimize karşı 'kesin bir inatçıdır." (Müddessir Suresi, 11-16)

Kendi ellerinde olanı harcamaktan çekinen ve ellerini sımsıkı tutan bu basit karaktere sahip insanlar başkalarına karşı ise tam tersi bir tavır içindedirler. Allah Kuran'da "Eksik ölçüp tartanların vay haline, Ki onlar, insanlardan ölçerek aldıklarında noksansız alırlar. Kendileri onlara ölçtüklerinde veya tarttıklarında eksiltirler." (Mutaffifin Suresi, 1-3) ayetleriyle onların tamahkarlıklarından kaynaklanan sahtekarlıklarını deşifre ederek haber verir. Oysa bu, Allah'ın razı olmadığını Kuran'da bildirdiği ve insanları sakındırdığı bir basitliktir. Rabbimiz bir ayetinde "Onlardan bazı gruplara, kendilerini denemek için yararlandırdığımız dünya hayatının süsüne gözünü dikme. Senin Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha süreklidir." (Taha Suresi, 131) buyurarak iman eden kullarını uyarmış ve Kendi Katından vereceği nimetlerin daha hayırlı olduğunu hatırlatmıştır.

Tamahkarlık yalnız maddi birtakım değerlerle sınırlı bir kavram değildir. Verilen bir cevapta, sarf edilen bir sözde ve bunların yanı sıra pek çok ayrıntıda bu kötü ahlak kendini gösterebilir. Basit insan kendi deyimiyle "lafın altında kalmaz"; son sözü söylemeye tamah eder. Kimi insanlar her fırsatta konuşmalarının arasına yabancı dilden kelimeler ve vurgular serpiştirerek dil bildiklerini vurgulamaya çalışırlar. Düz ve sade anlatım yerine, söylemek istedikleri kelimenin Türkçesini hatırlayamıyor gibi yaparlar. İnsanlara gösteriş yapabilmek için birkaç kelimeye tenezzül ederler. Benzer şekilde marka, araba, yazlık gibi genelde sahip olunan maddi imkanları vurgulamaya yönelik konuşmaların hemen hemen çoğunun temelinde bu basitlik vardır. Halbuki böyle geçici dünya metalarına düşkünlük göstermek insan için büyük bir utanç vesilesi olmalıdır. Bu basitliğe tenezzül eden kişi ne kadar küçük duruma düştüğünü bilmelidir. Sahip olduğu herşeyin yalnızca göz açıp kapayıncaya kadar geçecek olan dünya hayatına ait olduğunu, ölümle birlikte sonsuza kadar tümünün geride kalacağını unutmamalıdır.

Elde edilen çok küçük çıkarları kar bilmek de bu çirkin ahlakın bir türüdür. Bu tamahkar düşünceye sahip insanlar şaşırtıcı derecede küçük şeyleri kar olarak görürler. Örneğin basit bir insan için, arkadaşlarından önce davranarak daha iyi bir yere geçip oturmak ya da hiç para harcamadan gittiği bir şirket yemeği mutluluk vesilesi olan önemli olaylardır. Benzer şekilde insanların haklarını çiğneyerek elde edilen küçük şeyler de bu insanları beklenmedik şekilde heyecanlandırır ve mutlu eder. Katıldıkları bir davette açık büfeden faydalanabilmek ve yemek için birbirinin önüne geçmeye çalışan insanlar, daha fazla yiyeceğin olduğu tabağı bir şekilde kendisine almaya çalışan insanlar da aynı basitlikte insanlardır. Dahası bu insanların çoğu hiç ihtiyacı olmadığı halde bir tabak yemeğe tamah edebilen insanlardır. Görülüyor ki tamahkarlık kişilerin sahip oldukları imkanların genişliği ya da darlığı ile ilgili bir konu değil, tamamen din ahlakından uzak basit bir ruha sahip olmaları ile ilgili bir konudur. Çok kısıtlı imkanlara

sahip olmasına rağmen hiçbir ihtiyacını kimseye bildirmeyen onurlu insanlar olduğu gibi son derece zengin ve varlıklı olmasına rağmen elini sımsıkı tutan ve akla gelebilecek en küçük şeylere bile tamah eden insanlar da çok sayıdadır. Örneğin zengin ve ünlü biri, bir sebeple küçük bir kasabaya gittiğinde hangi mütevazi dükkana girse çoğundan küçük de olsa bir hediyeyle oradan ayrılır. Muhtemelen hediyeleri veren kişiler son derece dar imkanlar içinde yaşayan insanlardır. Kasabayı gezen kişi ise bu küçük yerde yediği yemeğin parasını ödememeyi bile kar olarak gören, aslında ihtiyaç içindeki insanların imkanlarına tamah eden zengin bir kişidir.

Bu örnekte de görüldüğü gibi basit insan hediye alma gibi konularda tamahkardır. Çevresindeki insanlardan hediye alabilmek için sürekli olarak yılbaşı, doğum günü, yıldönümü gibi önemli günleri hatırlatır. Kendisine hediye almaları için arkadaşlarına şaka yollu imalarda bulunur. Sözde şaka olan bu imalar karşı tarafı bu kişiye hediye almaya zorlar. Bunun yanı sıra bir eşyayı sürekli olarak çok beğendiğini, kendisinin de böyle bir şey istediğini söyleyerek karşısındaki kişinin o eşyayı kendisine hediye etmesi beklentisi içinde olur. Bu şekilde çok küçük şeylere tamah eder ve bunları elde etmeyi kendince kar olarak görür.

Unutulmamalıdır ki basitlik ne eğitimle, ne kültür seviyesi ile, ne de zenginlik, yoksullukla doğrudan bağlantılı bir konu değildir. Esas olarak din ahlakı ile ve vicdanla ilgili bir konudur. Ancak vicdanını kullanan, Allah'ın rızasını arayan ve ahireti hedefleyen Müslümanlar mutmain ve tokgözlü insanlardır. Onlar hırs, tamah, istismar etme gibi din ahlakına ters düşen hallerden kaçınırlar. Çünkü söz konusu insanlar gibi içinde bulundukları anın geçici yararlarını değil, sonsuz ahiret hayatını gözetirler.

Peygamber Efendimiz (sav) de hadis-i şeriflerinde iman edenleri tamahkarlığa karşı uyarmış, "Sakın tamahkar olmayın! Tamah, fakirliğin ta kendisidir." [Taberânî] buyurmuşlardır. Bir başka hadis-i şeriflerinde ise; "Müminin izzeti, insanlara karşı tok gözlü olmasıdır." [Hakim] buyurarak tamahkarlıktan uzak olmasının mümini izzetli kıldığına dikkat çekmişlerdir. Bir başka hadisinde ise Hz. Muhammed (sav) dünyayı hırs edinen ile etmeyen arasındaki farkı şöyle bildirmiştir:

Kim ki arzusu, amacı dünya olursa Allah o kimsenin aleyhine işini darmadağın eder, fakirliğini iki gözünün arasında kılar (yani dünyalığı elde etmek uğrunda sıkıntılar çeker, ihtirası da dinmez) ve dünya (nimet ve malın)dan kendisi için (kaderinde) yazılmış olan miktardan başka hiçbir şey ona gelmez. Kimin niyeti, arzusu ahiret olursa Allah o kimse için (dağınık) işini toparlar (düzenler), zenginliğini kalbine yerleştirir, dünya (nimetleri ile malı) da boyun eğerek (rahatlıkla) gider." (İbni Mace, Cilt10, Sf.374)

Bediüzzaman Said Nursi de bir tefekküründe bizlere hırsla bir şeyin üstüne düşenin ondan mahrum olabileceğini şöyle hatırlatır:

Hırs, sebeb-i mahrumiyettir (mahrumiyet sebebidir); tevekkül ve kanaat ise, vesile-i rahmettir (rahmet vesilesidir). (Mektubat, sf.271)

Meraklı Olmaları

Basitliğin kirli kültürü içinde yaşayan insanlar, bilmedikleri ya da merak ettikleri konuları öğrenmek için çeşitli yöntemler kullanırlar. Kendileriyle hiçbir ilgisi olmayan ya da öğrendiklerinde hiçbir işlerine yaramayacak konuları merak eder, öğrenmeye çalışırlar. Örneğin bir gece önce kendisinin davet edilmediği bir arkadaş toplantısına aralarında çekişme olan diğer bir kişinin çağrılıp çağrılmadığını öğrenmek için; aradaki üçüncü kişiye; onu bütün gece telefonla aradığını ancak bir türlü ulaşamadığını ve çok merak ettiğini ifade eder. Böylece karşı taraf bu sorunun soruluş amacını bilmeden o kişinin dün geceki toplantıda olduğunu bu nedenle ulaşamamış olmasının çok normal olduğunu söyler. Böylece sinsice hazırlanmış bu soru ile kişi fark ettirmeden hem karşı tarafa bir iyi niyet gösterisi yapmış hem de içinde yaşadığı merak ve kıskançlığı üçüncü kişiye belli etmeden beslemiş olur.

Basit bir kültür içinde yaşayan insanlar, bu şekilde kullandıkları kapalı soru usulü dışında, açık açık ve devamlı soru sorarak da içlerindeki merakı yatıştırmayı isterler. Kim ne demiş, nereye gitmiş, ne giymiş, nereden gelmiş gibi sıradan ve basit içerikli sorularla konuşmaların arasına girerek, kendileriyle ilgili olsun olmasın merak ettikleri konuları öğrenmek isterler. Ya da kendilerine bu yönde yakın buldukları kişileri aracı olarak kullanarak, merak ettikleri konuları bu kişiler vasıtasıyla öğrenmeye çalışırlar. Ardından da karşılıklı olarak bu konular üzerinde uzun ve dedikodu içerikli sohbetler yaparlar. Merakın kendilerini düşürdüğü bu küçültücü durumun ve üzerlerinde oluşan basit insan görüntüsünün nasıl olduğunu fark etmeden bu kültürü yaşarlar. Çok küçük ve gereksiz konuları araştırarak kendi içlerinde önemli bir hale getirip büyütürler. Her an kendilerine biraz daha yaklaşan ölümü, sonraki sonsuz ahiret hayatlarını düşünmek yerine bu önemsiz konular üzerinde konuşarak ve zihin yorarak vakitlerini boş yere harcarlar.

Oysa Allah'a tevekkül eden bir insan eğer bilmesi, haberdar olması gereken bir konu varsa Allah'ın mutlaka o bilgiye bir şekilde ulaşmasını, bunu çeşitli vasıtalarla öğrenmesini sağlayacağını bilir. Bu nedenle hiçbir şekilde endişeli bir meraka düşmez. En hayırlısı ne ise onun gerçekleşeceğini, Allah'ın rızasını gözettiği takdirde mutlaka Allah'ın kendisini koruyacağını, ihtiyacı olan konuları ve bilgileri kendisine aktaracağını bilir. Çünkü Müslüman Allah'ın olaylar üzerindeki mutlak hakimiyetinin varlığını aklından hiç çıkarmaz. Bir kişi ne kadar merak ederse etsin Allah'ın öğrenmesine izin vermediği bir konuyu asla öğrenemeyeceğinin de farkındadır. Ya da yukarıda bir kısmından bahsettiğimiz birtakım basit yöntemler kullanarak merakını giderse bile bu süreç içerisinde vicdanının onu rahat bırakmayacağını, karşı taraftaki insanı ya da insanları kandırmanın, onların iyi niyetlerini suistimal etmenin rahatsızlığını sürekli olarak yaşayacağını düşünür. Karşısındaki kişiye sinsice planlanmış bir soru sormaya kalksa o anda Allah'ın kendisini gördüğünü, yalan yöntemlerle ve karşısındaki kişiyi kandırarak merakını gidermeye çalıştığı her anda Allah'ın kendisiyle beraber olduğunu

ve bu yaptıklarını karşısına çıkaracağını bilir. Küçük ve basit bir merakı gidermenin beraberinde sürekli bir sıkıntı ve vicdan azabı getireceğini bilir ve bu vicdani sıkıntıyı hiçbir şekilde göze almaz.

Allah'tan korkar ve sakınır. Bu nedenle de hiçbir şekilde böyle basit bir arayış içine girmez. Hatta merak gidermeye yönelik olarak yapılan gereksiz ve boş konuşmaların yanında yapılmasına dahi izin vermez. Peygamberimiz (sav) bir hadisinde Müslümanlara "Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse ya hayır konuşsun ya da sussun" şeklinde öğüt vermiştir. (Tirmizi, Kıyamet 51; Kütüb-ü Sitte, 16. Cilt, sf.376) Bir başka hadis-i şerifte ise "Kişinin malayani (faydasız boş söz) şeyleri terki, İslam'ının güzelliğinden ileri gelir." denmiştir. (Tirmizi, Zuhd 11; Kütüb-ü Sitte, 16. Cilt, sf.377)

İşte bu güzelliği yaşayan bir Müslüman gereksiz yere merak ederek öğrenmek istediği bir konu olsa bile buna kendi içinde engel olur. Böyle bir duruma düşmeyi kendine yakıştırmaz. Unutulmamalıdır ki herkes insanları kandırarak, istediği konu ile ilgili bilgileri çeşitli kapalı yöntemler kullanarak karşı taraftan öğrenmeye çalışabilir. Ancak önemli olan, yapan kişinin bu davranışına kendi ahlak yapısı içinde bir yer bulabiliyor olmasıdır. Kendi ahlak anlayışıyla bu sinsi ve meraklı kişiliği bağdaştırabilmesidir. Çünkü sırf bir bilgiye ulaşabilmek için Allah'ın kendisini gördüğünü ve yapmakta olduklarından haberi olduğunu bilerek böyle bir girişimde bulunabiliyorsa, o zaman bu, kalbinde yaşadığı Allah korkusunun güçlü olmadığına bir işaret olabilir.

Ancak elbette ki insanlar için faydalı olacak, bir ihtiyacı giderecek, kolaylık sağlayacak bilgilerin öğrenilmesinin merakla ilgisi yoktur. Bu, Allah'ın iman edenleri yönlendirdiği Müslümanca bir davranış şeklidir.

Ancak yukarıda ayrıntılarıyla bahsettiğimiz; kişinin nefsani isteklerini ve merakını yatıştırma amacını devreye sokan, haber araştırmaya ve merakı gidermeye yönelik bir soruşturma şekli Müslümanların anlayışından tamamen farklı; basitliğin verdiği, imani hassasiyetlerini belirli ölçülerde yitirmiş insanlara özgü kaba bir harekettir.

Kibarlaşma

Düşünceleri basitlikten uzak insanların tavırları da doğal ve kalitelidir. Böyle bir insan ne konuşmalarında ne de hareket ve mimiklerinde suni yöntemlere ihtiyaç duymaz. Basit insanların kullandıkları suni yöntemlerin başında ise kibarlaşmak gelir. Kibarlaşmak denilince; adaba uygun, ince düşünceli, nezaketli tavırlar anlaşılmamalıdır. Bizim burada bahsettiğimiz kibarlaşma aslında basit karaktere sahip olan bir kişinin kendisini olduğundan farklı göstererek karşı tarafa beğendirme çabasıdır. Kişi gerçek kişiliğini, basit tavırlarını ve yaşantısını, öğrenmesini istemediği kişilerin yanında örtmek, gizlemek için kibarlaşma yöntemini kullanır.

Bu kişi kendisinin basit olduğunu bilir ve bu basitliği yanında pervasızca yaşayabileceği kişiler vardır. Kendisi ile aynı alt kültürü paylaşan bu insanların yanında kibarlaşmaya gerek duymaz ve hatta son derece avami davranabilir. Fakat kendisi gibi olmayan ve basitliğini teşhis etmesinden dolayı yanında küçük düşmekten çekindiği kişilerin yanında kibarlaşmaya şiddetle ihtiyaç duyar.

Kibarlaşma çabası, insanları gereğinden fazla gözünde büyüten, kişiliği zayıf insanlarda görülür ve insanı çok cahil ve basit gösteren tavırlardan birisidir. Örneğin doğal davranan bir insan anlatmak istediği bir konuyu düz bir üslupla anlatır, istediği bir şey varsa net olarak söyler. Basit bir insan ise kibarlaşmaya çalışırken anlatacağı konuyu bir türlü anlatamaz, dolaylı yollara sapar ve sözü çok uzatır. Özellikle de karşı taraftan bir istekte bulunacağı zaman iyice ezilir ve tavırları doğallıktan uzaklaşır. Kibarlaşma basit insanın yalnız üslup ve konuşmalarında değil oturmasında, kalkmasında, yemek yeme şeklinde, eşyaları tutuşunda, her tavrında ortaya çıkar. Böyle bir kişiyi gören herkes onun 24 saat böyle yaşayamayacağını bilir. Çünkü bu çok açık görülebilen doğallıktan uzak bir hareket tarzıdır.

Kibarlaşmak aynı zamanda resmiyetten kaynaklanan bir tavır bozukluğudur. Eğer bir insan karşısındaki kişiyle sürekli olarak kibarlaşarak konuşuyorsa bu o kişiyle dost ve samimi olmadığının, onu yabancıladığının açık bir göstergesidir. Çünkü bu insanlar yakınlarının örneğin ailelerinin yanında kibarlaşmaya ihtiyaç hissetmezler. Onlara güvendikleri için yanlarında rahat eder, doğal halleri nasılsa öyle davranırlar. Buna karşılık yanında kibarlaşma ihtiyacı hissettikleri insanlar aslında yanında kasıldıkları ve gerçek kişiliklerini tanıtmaktan çekindikleri kişilerdir. Kimi insanların sandığı gibi kibarlaşan insanlar karşılarındaki insana saygı duyduklarından bunu yapmazlar, aksine samimiyetsizliklerinden yaparlar.

Bu konuda yapılması gereken, kişinin kibarlaşmayı bir yana bırakıp bu şekilde basit karakterini gizlemek yerine ondan kurtulmasıdır. Ancak bu takdirde tavırları normal ve kaliteli olacaktır. Bu ise Kuran ahlakının eksiksizce yaşanması ile mümkün olur.

BAZI BASİT İNSANLARIN İDEALİ "SADECE YAŞAMAK"TIR

Küçük yaşlarda pek çok ideali olan bazı insanlar, büyüyüp olgunluk yaşına geldiklerinde artık belli hedeflere ulaşmış, okul bitirip bir meslek edinmiş, evlenip çocuk sahibi olmuş, başka beklentileri, arzuları ve hedefleri kalmamış, şevk ve heyecanlarını kaybetmişlerdir. Artık herkes içinde bulunduğu şartlara ve kültüre göre vakit geçirmekte; kimi kafelerde oturarak, kimi sahilde, çarşılarda, parklarda dolaşarak, kimi ise evinde uyuyarak, televizyon seyrederek vakit öldürmektedir. Her gün bir önceki günün aynısı olmakta, böylece bu insanların hepsi birer birer ölümü bekler hale gelmektedirler.

Böyle bir kişi, sabah gözlerini açtığı zaman, bugünün de diğer günlerden bir farkı olmadığını düşünür. Ne var ki beklendiği gibi bundan şikayetçi de değildir. Çünkü onun yaşadığı her günün hedefi, sadece ölmeden 'ertesi güne geçebilmek'tir. Bu ruh hali, söz konusu insanların ruhen ve fiziken hızlı bir şekilde çökmelerine sebep olur. 55-60 yaşlarında emekli olmuş bir insan aslında çok yaşlı sayılmaz. Fakat iyi ve güzel olan herşey için "geçti artık" şeklinde ifade ettikleri bakış açıları, onların kendilerini çok daha yaşlı hissetmelerine ve öyle de görünmelerine sebep olmaktadır. Oysa aynı yaşta fakat tam tersi bir bakış açısına sahip olan, içindeki şevki ve heyecanı hiç kaybetmeyen, çalışkan insanlar yaşıtlarına kıyasla çok daha dinç, enerjik ve neşeli olabilirler. Nitekim Kuran ayetlerinde de sürekli çalışmanın, hatta hiç boş kalmamanın faydalarına yönelik işaretler vardır. Allah İnşirah Suresi'nde yer alan ayetlerde şöyle buyurmaktadır:

Şu halde boş kaldığın zaman, durmaksızın (dua ve ibadetle) yorulmaya-devam et. Ve yalnızca Rabbine rağbet et. (İnşirah Suresi, 7-8)

Basitlik kültüründe, bazı insanların hayattan tek beklentilerinin sadece yaşamak olduğu düşüncesi, sadece yaşlılarda ya da emeklilerde değil, başta da belirttiğimiz gibi toplumun her kesiminde, her yaş grubunda görülebilmektedir. İş hayatında belli bir kariyer yapmış, daha fazla yükselme beklentisi içinde olmayan, evlenip çocuk sahibi olmuş bazı kişilerde de bu bakış açısı kısmen vardır. Sabah işe gidip akşam dönmek, televizyon programlarını seyretmek ve yemek yiyip, yatmaktan başka yapacak bir işleri ya da hedefleri olmayan insanlarda da tek amaç, kimi bazı yaşlılarda olduğu gibi 'o günü atlatmak'tır.

Bu tip kişilerin yaşamlarında kolay kolay bir değişiklik ya da yenilik oluşmaz. Kendilerini geliştirmek, çevrelerine faydalı olmak gibi güzel ve asil düşüncelere asla sahip olamazlar. Çünkü bu tavır ve düşünceler hayatlarında değişikliklerin meydana

gelmesine, düzenlerinin bozulmasına sebep olacaktır. Bu ise onların işlerine gelmeyen bir durumdur. Onlar, kimse kendilerine dokunmadan, kurmuş oldukları basit, monoton düzenleri, küçük dünyaları içerisinde yaşamak isterler.

Din ahlakı yerine basitlik kültürünü yaşayan insanların bazılarının, hiçbir hedefleri olmaksızın günlerini geçirebildiklerini, adeta ölümü beklediklerini görebiliriz. Böyle kişilerin bazıları perdeleri ardına kadar açık bir pencerenin önünde gün boyu pijamayla, sabahlıkla oturabilirler. Basitlik kültürü içinde yaşayan ve hayattan hiçbir beklentileri kalmayan bu insanların amaçları "sadece yaşamak"tır. Bunlar hayatlarının amacını vicdanlarında sorgulamayan, ahirete imanları zayıf olan, din ahlakından uzak yaşayan kimselerdir. Allah'ın rızasını, rahmetini ve cennetini kazanmak, O'nun razı olacağı salih amellerde bulunmak, güzel ahlaklı, vicdanlı insanlarla hayırlarda yarışıp öne geçmek gibi hedefleri olmadığı için bu noktaya gelmiş, kendilerine olabilecek en alçaltıcı ve basit ideallerden birini edinmişlerdir. İçine düştükleri manevi boşlukta dünyevi ideallerini de bir kenara bırakıp, tüm istek ve arzularından, gösterdikleri çabadan, çalışmaktan, üretmekten dahası düşünmekten bile vazgeçmişlerdir. Artık sadece yaşamlarını sürdürecek kadar bir faaliyet içindedirler.

Bu insanların tamamı başta verdiğimiz örnekte olduğu gibi dünya ile bağlantısını koparmış kişiler değildir. Her gün işine gidip gelen bir kişi de benzer bir boşluk ve monotonluk içinde sadece o günü geçirmeyi hedefleyebilir. Çalışan, çalışmayan, genç, yaşlı, fakir, zengin, kadın, erkek ayrımı olmaksızın, yaratılış amacından uzak olan kimi insanlar kendilerine bu basit ideali edinmişlerdir: Sadece yaşamak.

Fakat ölüm kendilerine gelince hemen şuurları açılan ve dünyadaki yaşamlarına geri dönerek salih amellerde bulunmak isteyen bu insanlar hayatları boyunca zamanı, hiç düşünmeden, kaygısızca bol bol harcayan hatta belki de daha bir gün öncesine kadar 'vakit öldürmeye' çalışan insanlardır. Yaratılış amaçlarını göz ardı ederek bir ömrü Allah'a kulluktan uzak geçirmiş, yemek yiyip, uyuyarak, gündelik işlerine bakarak sadece yaşamayı amaç haline getirmişlerdir.

Ancak bu insanların sonsuz hayatlarında karşılaşacakları son şöyledir:

Artık sen onları, belli bir süreye kadar kendi gafletleri içinde bırak. Onlar sanıyorlar mı ki, kendilerine verdiğimiz mal ve çocuklarla. Biz onların hayırlarına koşuyoruz (veya yardım ediyoruz)? Hayır, onlar şuurunda değiller. (Müminun Suresi, 54-56)

...Azabı gördükleri zaman, o zalimleri bir görsen; "Geri dönmeye bir yol var mı?" derler. Onları görürsün; zilletten başları önlerine düşmüş bir halde, ona (ateşe) sunulurlarken göz ucuyla sezdirmeden bakarlar. İman edenler de: "Gerçekten hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü hem kendi nefislerini, hem yakın akraba (veya yandaş)larını da hüsrana uğratmışlardır" dediler. Haberiniz olsun; gerçekten zalimler, kalıcı bir azap içindedirler. (Şura Suresi, 44-45)

Dediler ki: "Rabbimiz, mutsuzluğumuz bize karşı üstün geldi, biz sapan bir topluluk imişiz." "Rabbimiz, bizi (ateşin) içinden çıkar, eğer yine (inkara) dönersek, artık gerçekten zalim kimseler oluruz." Der ki: "Onun içine sinin ve Benimle söyleşmeyin." "Çünkü gerçekten Benim kullarımdan bir grup: "Rabbimiz, iman ettik, Sen artık bizi bağışla ve bize merhamet et, Sen merhamet edenlerin en hayırlısısın, derlerdi de," "Siz onları alay konusu edinmiştiniz; öyle ki, size Benim zikrimi unutturdular ve siz onlara gülüp duruyordunuz." "Bugün Ben, gerçekten onların sabretmelerinin karşılığını verdim. Şüphesiz onlar, 'kurtuluşa ve mutluluğa' erenlerdir." (Müminun Suresi, 106-111)

Ruh ve meleklerin saflar halinde duracakları gün; Rahman'ın kendilerine izin verdikleri dışında olanlar konuşmazlar. (Konuşacak olan da,) Doğruyu söyleyecektir. İşte bu, hak gündür. Şu halde dileyen Rabbine bir dönüş yolu edinsin. Gerçekten Biz sizi yakın bir azab ile uyardık. Kişinin kendi ellerinin önceden takdim ettiklerine bakacağı gün, kafir olan da: "Ah, keşke ben bir toprak oluverseydim" diyecek. (Nebe Suresi, 38-40)

Kimin de kitabı ardından verilirse, O da, helak (yok olmay)ı çağıracak, Çılgın alevli ateşe girecek. Çünkü o, (dünyada) kendi yakınları arasında sevinçliydi. Doğrusu o, (Rabbine) bir daha dönmeyeceğini sanmıştı. Hayır; gerçekten Rabbi, kendisini çok iyi görendi. (İnşikak Suresi, 10-15)

Arkadan çekiştirip duran, kaş göz hareketleriyle alay eden her kişinin vay haline; Ki o, mal yığıp biriktiren ve onu saydıkça sayandır. Gerçekten malının kendisini ebedi kılacağını sanıyor. Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır. "Hutame"nin ne olduğunu sana bildiren nedir? Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. Ki o, yüreklerin üstüne tırmanıp çıkar. O, onların üzerine kilitlenecektir; (Kendileri de) Dikilip-yükseltilmiş sütunlarda (bağlanacaklardır). (Hümeze Suresi, 1- 9)

De ki: "Davranış (ameller) bakımından en çok hüsrana uğrayacak olanları size haber vereyim mi?" "Onların, dünya hayatındaki bütün çabaları boşa gitmişken, kendilerini gerçekte güzel iş yapmakta sanıyorlar." İşte onlar, Rablerinin ayetlerini ve O'na kavuşmayı inkar edenlerdir. Artık onların yapıp-ettikleri boşa çıkmıştır, kıyamet gününde onlar için bir tartı tutmayacağız. (Kehf Suresi, 103-105)

SONUÇ: SAMİMİ BİR İNSAN BASİTLİKTEN NASIL KURTULABİLİR?

Basitlik tüm tavır ve konuşmalara yansımasının yanında esas olarak ruhta ve düşüncede yaşanan bir sorundur. Bu yüzden de basitlikten kurtulmanın yolu tavırların tek tek ele alınıp düzeltilmesi gibi bir yöntem değildir. Çünkü böyle bir durumda kişi öğrendikleri dışında bir olayla karşılaştığında yine basit tavırlar sergileyebilecektir. Üstelik bildiklerini de uygulamada sorunlar çıkacaktır çünkü bir insanın bakış açısı ve düşünceleri ne ise tavırlarına da bu yansır. Mantığını anlamadığı, gerekliliğine inanmadığı bir şeyi uygulamakta güçlük çeker. Oysa basitliğin çözümü sanıldığı gibi zaman alan, zor ya da karmaşık bir şey değildir, aksine son derece kolaydır.

Çözüm, Allah'tan korkmak ve Kuran ahlakını yaşamaktır. Allah'a iman eden ve Kuran'ı tam olarak hayata geçiren her insan basit karakterden kurtulur. Allah'tan gereği gibi korkup sakınması, her an her yerde vicdanlı davranması onu basit düşünmekten, basit hareket etmekten tümüyle sakındırır. Böyle bir kişi nefsine uymaktan vazgeçer ve Allah'ın "Onu arındırıp-temizleyen gerçekten felah bulmuştur. Ve onu (isyanla, günahla, bozulmalarla) örtüp-saran da elbette yıkıma uğramıştır." (Şems Suresi, 9-10) ayetlerinde dikkat çektiği gibi nefsini kötülüklerden arındırmaya çalışır.

Nefsin basitliklerine uymamak böyle bir karakterden kurtulmak isteyen insan için önemli bir konudur ve bu da ancak Kuran ayetlerinin uygulamaya geçirilmesi ile mümkün olur. Nefis, insanı aldatan, kötülüğe yönelten, boş ve zararlı şeyleri telkin eden, kısacası birçok yanlışın ve basitliğin kaynağıdır. Kişinin nefsindeki benlik duygusu ve büyüklük isteği, hırsı, tamahkarlığı, öfkeyi ve her türlü kötü tavır ve düşünceyi kışkırtır. Basitliğe düşmemek, dünya ve ahirette zarar görmemek için, nefse uymamak gerekir. Allah Kuran'da Musa Peygamberin kavmine yaptığı bir öğüdü şöyle bildirmiştir:

"...Hemen, kusursuzca yaratan (gerçek ilah)ınıza tevbe edip nefislerinizi öldürün: bu, Yaratıcınız Katında sizin için daha hayırlıdır..." (Bakara Suresi, 54)

Nefislerini arındıran kişiler anlayış ve olgunluk kazanırlar, basit olan herşeyden uzaklaşırlar. Allah Kuran'da "...Biz onlara kendi şan ve şeref (zikir)lerini getirmiş bulunuyoruz, fakat onlar kendi zikirlerinden yüz çeviriyorlar." (Müminun Suresi, 71) ayetiyle, insanların ancak Kuran'a uyarak şeref kazanacaklarına dikkat çekmiştir. Bu sebeple, Kuran ayetlerini eksiksizce hayata geçiren Müslümanlar asil, onurlu, saygın kişilerdir. Allah'ın "Gevşemeyin, üzülmeyin; eğer (gerçekten) iman etmişseniz en üstün olan sizlersiniz." (Al-i İmran Suresi, 139) ayetinde bildirdiği gibi en üstün karakter ve ahlak özelliklerine sahiptirler.

Bu konu iman edenler için de son derece önemlidir; üzerinde çok iyi tefekkür etmeli, basitliğin kirli kültürünü belli konularla sınırlı düşünmemelidirler. Örneğin farklı

ortamlarda farklı tavırlar sergilemek, insanların takdirini ön planda tutarak hareket etmek tipik bir basitlik örneğidir. Gün içinde sıradan bir konuda küçük olduğu düşünülen bir yalanı söylemek, din ahlakını yayma konusunda sarf edilen çabanın daha iyisini ve fazlasını yapabilecekken az bir çaba içinde olmak, fedakarlık gerektiren bir durumu fark ettiği halde buna talip olmamak, güzel söz söyleyecekken söylememek, nefsini temize çıkarmaya çalışmak, insanlara iğneleyici konuşmalar yapmak, tevazulu olmamak...

Tüm bunlar ve benzeri tavırlar da basitlik örnekleridir. Sanıldığının aksine basitliğin küçüğü büyüğü yoktur. Bundan kurtulmak için kişinin din ahlakını yaşama konusunda mutlak dürüstlüğe niyet etmesi ve türlü bahanelerle kendisini kandırmaktan vazgeçmesi gerekir. Allah Kuran'da "Allah, rızasına uyanları bununla kurtuluş yollarına ulaştırır ve onları Kendi izniyle karanlıklardan nura çıkarır..." (Maide Suresi, 16) ayetiyle kullarına bu kurtuluşu ve güzellikleri vadetmiştir.

Görüldüğü gibi basitlikten kurtulmanın yolu insanın fıtratına uygun tek ahlak şekli olan Kuran ahlakını yaşamasıdır. Ancak, tüm kalbiyle ve ruhuyla Allah'a teslim olmaya karar vermiş; O'nun razı olduğu şekilde yaşamaya tam niyet edip, üzerinde cahiliye ahlakından eser bırakmayacak şekilde kendini yenileyen bir insan bu kültürden kolayca çıkabilir. İnsanın geçmişte yaşadıkları, benimsediği ve uyguladığı kirli kültür önemli değildir. Önemli olan kişinin Allah'ın rızasını kazanmaya yönelik aldığı son kararı ve son halidir:

...Allah geçmişte olanı bağışladı. Ama kim tekrarlarsa, Allah ondan öc alacaktır. Allah üstün ve güçlü olandır, öc sahibidir. (Maide Suresi, 95)

O inkar edenlere de ki: "Eğer vazgeçerlerse geçmişte (yaptıkları) şeyler bağışlanacaktır. Ama yine dönecek olurlarsa, önceki (toplumlara uygulanan) sünnet, muhakkak (onların başından da) geçmiş olacaktır. (Enfal Suresi, 38)

...Ancak (cahiliyede) geçen geçmiştir. Çünkü bu, 'çirkin bir hayasızlık' ve 'öfke duyulan bir iğrençliktir.' Ne kötü bir yoldu o!.. (Nisa Suresi, 22)

DARWINİZM'İN ÇÖKÜŞÜ

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok mucizevi bir düzen bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan Türlerin Kökeni adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı. Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı. Darwin'in Türlerin Kökeni adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu.

Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti:

"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür." (Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2)

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı

hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı:

"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır." (Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196)

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi. O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı. ("New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, s. 1328-1330)

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti. (Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, s. 7)

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci Earth dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı? (Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, s. 40)

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 1050'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, Scientific American dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır. (Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, s. 78)

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır. Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: Türlerin Kökeni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve Türlerin Kökeni adlı kitabında "Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz" demek zorunda kalmıştı. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 189)

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin Türlerin Kökeni adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 184)

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20. yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak

mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler. Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rastgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rasgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rasgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir. (B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988)

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır. Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir. Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara "ara-geçiş formu" adını verirler. Eğer gerçekten bu tür

canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, Türlerin Kökeni'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 179)

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir.

Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz. (Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, s. 133)

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir. (Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197)

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani "türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1- Australopithecus

2- Homo habilis

3- Homo erectus

4- Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen "Australopithecus" ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin Australopithecus örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, c. 258, s. 389)

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, Australopithecuslar'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "Homo sapiens'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder. (J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Aralık 1992)

Evrimciler "Australopithecus > Homo habilis > Homo erectus > Homo sapiens" sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, Australopithecus, Homo habilis ve Homo erectus'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir. (Alan Walker, Science, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272)

Dahası Homo erectus sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, Homo sapiens neandertalensis ve Homo sapiens sapiens (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır. (Time, Kasım 1996)

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler. (S. J. Gould, Natural History, c. 85, 1976, s. 30)

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle Australopithecus fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19)

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia eder. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. Şimdi düşünelim; canlılığın yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10-950 olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.

Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın.

Şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. Şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Aynen görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki

teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir.

Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır. Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir? Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz.

Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz. (Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 Ocak 1997, s. 28)

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, pofesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)

...Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah Hicr Suresi'nde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise,

kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayet şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la -Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyüsünü, Kuran'daki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini

hayretle karşılayacaktır. (Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s.43)

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Artık evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

... Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka
bizim hiçbir bilgimiz yok.
Gerçekten Sen, herşeyi bilen,
hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)

"Basit insan" denilince genel olarak görgü kurallarından habersiz, cahil, bilgisiz, nerede nasıl davranacağını, nasıl konuşacağını bilmeyen, ölçüsüz bir insan modeli akla gelir. Fakat bu kitapta ele alınacak konu genel olarak kullanılan anlamdaki "basitlik" değil, din ahlakına göre basitliğin nasıl bir ruh hali olduğudur. Burada ele alınacak olan basitlik insanı -Allah'ın dilemesi dışında- cehenneme sürükleyebilecek büyük bir tehlikedir.Basitlik, bir insanın ruhunu Kuran ahlakına uygun bir şekilde derinleştirememesi, Allah'a yakın olma ve O'nun rızasını kazanma konusunda istekli olmaması sonucunda, davranış ve düşünce biçiminde meydana gelen yüzeyselliktir. Unutulmamalıdır ki basitliğin kirli yapısı içinde yaşayan insan bundan sorumludur. Böyle bir kişi Kuran ahlakından ve bu ahlakın inceliklerinden uzak bir hayat yaşarken, basit idealler peşinde koşarken ve bundan dolayı da hesap verebileceğini aklına bile getirmezken, ölüm meleklerinin canını almak için yanına geldiklerini gördüğünde içinde bulunduğu derin gafletten uyanır. Fakat bu çok geç bir uyanıştır. Çünkü insanın yaratılış amacı Allah'ın razı olacağı ahlakı ve hayatı yaşamaktır, bir ömrün geride bırakıldığı ölüm anı ise bu amacı anlamak için olabilecek en kötü zamandır.